

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones

Augustinus, Aurelius

[Basel], 1494-95

Sermones XLI-LX

[urn:nbn:de:bsz:31-306774](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306774)

Sermo XLI Do. II. post oc. Epi. Ser. I

corp^o christi & mēbra? Adēbra christi & corp^o su-
 mus oēs simul: nō q̄ hoc loco tñ sumus sed p
 vniuersā terrā: nec q̄ tñ hoc tpe. S; qd̄ dicā?
 Ex abel iusto vsq; in finē seculi q̄ diu generāt
 & generant boies: q̄sq; iustoz p hāc vitā trāsī
 tū facit: quicqd̄ nūc: id est nō in loco sed i hac
 vita: q̄cqd̄ post nascentiū futurū ē: totū h̄nū
 corp^o christi: Singuli autē mēbra christi. Si q̄
 oēs corp^o: singuli mēbra: est vtiq; caput cuius
 hoc sit corp^o. Et ipse ē inqt̄ caput cōepis ecclie
 p̄mogenit^o: ipse p̄matū tenēs. Et qz de illo ait
 etiā q̄ sp̄ caput oīs p̄ncipat^o et potestatis sit:
 adiūgī ista ecclia q̄ nūc pegrina est illi cēlesti
 ecclie vbi angelos cūes habem^o: qz equales
 nos futuros post resurrectionē corp^o impu-
 dētē nob̄ arrogarem^o: nisi veritas p̄misset
 dicēs: Erūt cōles angelis dei: & sit vna ecclia:
 ciuitas regis magni. Sic q̄ aliqñ in scripturis
 insinuat x̄ps: vt intelligas v̄bū equalē patri.
 Sic aliqñ: vt intelligas mediatorē: cū v̄bū ca-
 ro factū est vt habitaret i nobis: cū ille vnige-
 nitus p̄ quē facta sūt oīa: nō rapinā arbitrat^o
 est esse cōlis deo: sed semetipm̄ exmanituit for-
 mā serui accipiēs: fact^o obediēs vsq; ad mor-
 tem: mortē autē crucis. Sic autē aliqñ vt intelli-
 gas caput & corp^o: exponēte ipso ap̄lo ap̄tissi-
 me qd̄ dictū est de viro & vxore i Genesi: Erūt
 inqt̄ duo in carne vna. Videte ipm̄ exponen-
 tē: vt nō cōiecturis n̄ris aliqd̄ ausi dicē videā-
 mur. Erūt em̄ inqt̄ duo i carne vna: & addidit:
 Sacramētū h̄ magnū ē. Et ne adhuc putaret
 q̄sq; in vno esse & vxore fm̄ naturalē vniūsq;
 sexus copulationē corporalēq; mixturā: Ego
 autē dico inquit in x̄po & ecclia. Scdm̄ hoc q̄
 in x̄po & ecclia accipit qd̄ dictū est: Erūt duo i
 carne vna: nō tam duo s; vna caro est. Et quō
 sp̄sus & sp̄sa: sic caput & corp^o: qz caput mu-
 liens vir. Siue q̄ dicā caput & corp^o: siue dicā
 sp̄sus & sponsa: vnū intelligite. Ideoq; idēz
 apl̄s cū esset adhuc saul^o audiuit: Saule sau-
 le qd̄ me p̄sequeris: qm̄ corp^o capiti adiungit.
 Et cū iā christi p̄dicator patere ab alijs q̄ p̄se-
 cutor ip̄e fecerat: Ut sup̄lea inqt̄ q̄ desit p̄su-
 rarū christi i carne mea: ad p̄suras christi ostē-
 dens p̄tinere id qd̄ patiebat. Quod non pōt
 intelligi fm̄ caput qd̄ iā in celo nihil tale patit
 s; fm̄ corpus: id est ecclia: Ad corpus cū suo
 capite vn^o x̄ps ē. Exhibete q̄ vos dignū corp^o
 tali capiti: dignā sponsā tali sponso. Nō pōt
 h̄c caput illud nisi condignū corpus. Nec ille
 vir tant^o nisi cōdignā ducat vxorē: vt exhibe-
 ret sibi inqt̄ gloriosā ecclia: nō habentē ma-
 culā: aut rugā: aut aliqd̄ eiusmodi. Hec ē sp̄s
 sa christi: nō habēs maculā aut rugā. Nō vis

habere maculā: fac qd̄ scriptū est: Lauamini:
 mūdi estote: auferite nequicias de cordib^o ve-
 stris. Nō vis h̄c rugā: extendere in crucē. Nō
 em̄ tantū opus est vt lauenis: sed etiā vt extē-
 datis: vt sis sine macula aut ruga. Per laua-
 crū em̄ auferunt peccata. Per extensionem sit
 desiderū futuri seculi p̄pter qd̄ ch̄st^o cruci-
 fixus est. Audi ipm̄ paulū loq̄: Nō inquit ex
 operib^o iusticie q̄ nos fecim^o: sed fm̄ suā mise-
 ricordia saluos nos fecit p̄ lauacrū regenerati-
 onis. Audi eundē extēsum: Ea inquit q̄ retro
 sunt oblit^o: in ea q̄ ante sūt extēsus: fm̄ inten-
 tionē sequor ad palmā sup̄ne vocatiōis dei in
 christo iesu dño n̄ro: cui est oīs honor & gloria
 in secula seculorū: Amen.

Dñica sc̄da p^o octa. festi Epiphanię & nuptijs facti i chana galilee: Ser. I Ser. XLI.

Omni & saluatoris n̄ri x̄tus fr̄s cha-
 nani p̄senti lectiōe euidenter ostēdit:
 cū mirabilia ei^o nō obscuritate v̄borū
 s; eloquiū puritate narrant. Deniq; euāgelista
 ita mysterij interna custodit: vt rem gestā fido
 sermone designet. Sic em̄ ait: Vocat^o est dñs
 iesus ad nuptias & mat̄ sua. Nec dedignat^o ē
 cōuersationē hoīm: q̄ vsum carnis exceperat.
 Nec secularia instituta p̄tēpsit: qui ad h̄c ve-
 nerat corrigēda. Interfuit nuptijs: vt concor-
 dię iura firmaret. Interfuit nuptijs & comessati-
 ones nō renuit nuptiaz: vt psalmos & tympa-
 na ad dei p̄fio gl̄iā p̄dicāda p̄citeret: vt p̄ ho-
 noraret in filio: & a p̄e fili^o nosceret. Erat inqt̄
 mat̄ ei^o ibi. Libētē maria ad has nuptias
 venit: in q̄ dei mirabilia cōprobat. Vinū di-
 uina suggestiōe suggeret defecisse. Nūquid la-
 tere deū poterat: qd̄ in ea domo in q̄ erat ge-
 reret? Sed nō ignorans rerū de^o r̄didit: Quid
 mihi & tibi ē mulier? Nōdū venit hora mea.
 Hac r̄fisione interim debem^o aduertere: qd̄ de
 nuptiali vino ps̄ aliq̄ adhuc forte refederat.
 Ideo nōdū erat dñi plena hora x̄tutū: ne mi-
 scere magis elemēta q̄ mutare videret. Sed
 ait: Nōdū venit hora mea: vt ita sint dei mira-
 bilia manifesta: vt nec argumētō valeat inimi-
 cus: nec p̄fida iude^o insimulet. Et dicit maria
 m̄stris: Quicūq; dixerit vob̄ facite. Bene-
 mat̄ dñica credulitate suadet m̄stris vt nō de-
 sint vna prandētib^o. Quicūq; dixerit facite.
 Intelligim^o iā esse mysteriū: cū dei mādata se-
 nosse sollicitē m̄ hortat. Ait dñs iesus ad m̄-
 stros: Implete hydrias aq̄. Et cū ip̄lessēt: ait:
 haurite nūc & ferte architriclino. Ad cū prin-
 ceptis architriclinij accepisset: statim intellexit vī-
 na illata poster^o esse sublimia. Et cū nesciret
 quod domin^o fecisset: sponso ait: Quid tam

Col. 1.
 Mat. 22.
 Job. 1.
 Pbil. 2.
 Gen. 1.
 Ep. 5.
 Mat. 9.
 Col. 1.
 Ep. 5.
 2. Pet. 18.

Es. 1.
 Tit. 5.
 Pbil. 3.
 Ser. XLI.
 Job. 2.
 B
 e 5

Sermo XLII Do. II. post oc. Epi. Ser. II

fero meliora proferens vina: cum hęc prima esse debuerant? Quid ergo cōuenire mysteriū: et qđ saluator dicit: Nōdū venit hora mea: et cū accusat pnceps architriclinij tarditatē spōsi: videam⁹ attētius ordinis hui⁹ qđ euāgelista designat apta mysteria. Videam⁹ qđ sint nuptię: qđ ministri: qđ pnceps architriclinij: qđ spōsus: quō ad nuptias de⁹: quō maria: vnde ex aqua vinū: qđ postea meli⁹: qđ re dicitur i hora differe voluerit. Equidē nulla sūt apud credentiū mētes occulta mysteria. Nihil animus fallit: qui deū fidelit⁹ p̄fitef. Nā qđ scit saluatoris aduētū vitę nřę esse remediū: facile virtutis ei⁹ misericōdiā pura veritate cognoscit. Locat saluator ad nuptias: hoc ē ecclie vota spūsanct⁹ inuocat. Venit cū discipulis suis: id est in h loco turba scđōz. Quid dicit apti⁹ p̄r? Admirabilia dei maria mat⁹ expectat: h ē virtutē xp̄i expectat ecclia: appropinqre cōpellit. Ait em̄ maria: Ecce vina deficiūt: id est qđ plus iā nō inuenit remediū? Maria deū pbare festinat: vinū ecclia optat excipere: vt fiat ex nuptiali p̄radio spiritale cōiuuiū. Dicit em̄: Quid mihi et tibi ē mlier? Nā qđ mulierē dicit mariā: qđ xgo post partū inuēta ē? Sed ecclia qđ nō solū mulier s̄ etiā meretrici nūcupat: qđ erratē p̄lm̄ et p̄ euum et lubicā gratē lasciuū tanq̄ p̄stitutā suscepit sponsā: et quasi docta mat⁹ adornat. Nōdū venit inqđ hora mea: hoc ē passiois t̄pus sup̄est. Nōdū venit hora mea: nōdū plus credidit: nōdū iudeus insequit. Adhuc habet diabol⁹ vnde letet: adhuc triūphi mei palma nō p̄dit: adhuc locū crucis p̄secutur⁹ ignorat: ac necdū iudas mētis. Nōdū venit hora mea: Sūt pus qđ purgen⁹ i scđo: et sic vita p̄ficiat i p̄lo. Dixit maria ministris: Facite quecūq; iusserit: h est obrēpate doctōri: ministris mādat ecclia. Qui s̄ ministri: nisi officia leuitay qđ dei mysterijs sunt deputata? Implet hydrię aqua: h est vacuata nuptiali vino: id ē potu sordido: fontis puritate suplen⁹: et bñdictioe dñi in sapore vini v̄tun⁹: vt ex aqua spūs potū qđ iā p̄adētib⁹ defecerat reputaret. Aquā in vinū cōuertit: hūanę fragilitati virt⁹ auget. Princeps architriclinus vinū meli⁹ p̄bat: h est dñici vigoris sapore hūana corda senserūt. Nā qđ pmū vinū meli⁹ iudicauit: pm⁹ et credidit. Qđ vinū ē qđ optimū iudicat: qđ architriclin⁹ pnceps qđ sero p̄bat: nisi sanguis dñice passiois? hoc est em̄ qđ de⁹ i hora suspēdit: h est qđ ministri suscipiūt: hoc ē qđ creduli cōiuę designāt: hoc est qđ seruat spōsus: h est qđ pnceps architriclinij qđ fidei pm⁹ ē venerat. Aduertam⁹ qđ attēto

corde nos scđas sc̄pturas audire debere: vt celestē doctrinā fida credulitate possim⁹ aḡscere et ab omi mūdi hui⁹ impedimēto liberari: ip̄o adiuuātē: qđ viuūt et regnat i scđa scđōz: Amē.

In eadē officina de Charitate: Ser. II Ser. XLII.

Quantū nos frēs dilectissimi charitas A
qđ vfa desideret ex meis animis recognosco. Et licz vos hūilitatē meā assidue vidē velitis: tñ ego si posset fieri frequenti⁹ de p̄spectu vfo: et vfo et meo vellē desiderio fatiari. S̄z patiētē tolerare debem⁹: qđ implere p̄ tēpōz necessitate nō possum⁹. S̄z licet corpali⁹ nos p̄pter multas necessitas videre nō valeam⁹: charitate tñ i scđo amore vsi p̄sum⁹. Pro qua re nihil nocet corpis sepatio: vbi est aīoz vera et sincera p̄iunctio. Charitas em̄ ip̄a vera ē qđ corpali⁹ sepatos p̄iunctio spirituali⁹ copulare atq; p̄iungere. Duo em̄ qđ se scđo amore diligunt: etiā si vn⁹ sit i oriētē ali⁹ i occidētē: ita in charitate cōglutināte iungunt: vt nunq̄ ab inuicem sepen⁹. Audi aplm̄ dicentē laudē verę et integre charitatis. Sic em̄ ait: Si linguis hominū 1. Cor. 13.
loquar et angeloz: charitatē autē nō habēā: nihil mihi p̄dest. Et post pauca addidit dicēs: Charitas patiens ē: benigna ē. Et licz sufficiēt h̄conia eius plen⁹ spūsanctō paul⁹ aplus p̄dicauerit: tñ qđ scđa charitas dulce est ac salubre vinculū mentū: etiā nos paruuli fm modulū nostr⁹: de illa quātū possum⁹ cōquiram⁹. Adhuc sūt diuītę charitatis charissimi: sine quadiues paup̄ est: et cū qua paup̄ diues est. Nam diues si charitatē nō habeat: qđ habet? Quālibet grandis suba sit: sine charitate inanis et vacua est. Charitas etiā si de terrenis facultatib⁹ nihil habeat: plena ē. Quālibet aliqđ copiosas diuītias habeat: si charitas i illo nō fuerit: nihil boni ex illis facere poterit: sine qđ vera et celestis virtutū matre magistra qđ facere debeat: et qđ vel quātū dare debeat oīno nō nouit: et ideo quātū p̄t elaborat vt habeat charitatē: vt habeat lucē: vt habeat oleū. Charitas oleo cōparat. Nā quō oleū omnib⁹ humorib⁹ supius eē cognoscim⁹: ita charitas omnib⁹ virtutib⁹ sublimior cōprobat. Nāz si aliqđ habeat infinitas diuītias: et nō habeat charitatē: sic ē quō hēat p̄les lucernas et multas lāpades pinguedinē non hātes. Lucerna vel lāpas sine oleo accensa fumare p̄t de iracundia: fumare de supbia: fetere de auaricia: sine charitate penit⁹ nō p̄t lucē h̄fe. Charitas si in te fuerit: quālibet tibi sit grādis suba: nouit quid de illa agere debeat. Ip̄a scit optime cui vel quātū porrigat: qđ tribuat: quid refer-

Sermo XLIII Do. II. post oc. Epi. Ser. III

uet. Ipa intelligit quatuor aie referuet i celo: z quatuor corpi seruet in mudo. Satis bona ordinatrix e frs: bñ nouit cõgregare i estate qd possit h yemehfe: h est scit puidere p elemofynã in h seculo: qd iueniat i futuro. Habete charitatẽ frs: qz sine illa qdqd aliõ boni fuerit: nihil esse poterit. Verã charitatẽ habete frs. Quẽ e vera charitas? Qui sic diligit omnẽ hoiez: quõ scipm. Est vera charitas q nõ solũ vsq ad amicos: s etiã vsq ad ipos puenit inimicos. Nemo se circũueniat frs. Qui illã charitatẽ nõ habuerit: deũ videre nõ poterit: nec audire merebit: Venite bñdicti p̄cipite regnũ. Certe videtis qd i lectioe euãgelica: nihil aliud dñs nolauerit õ vnũs virtutib⁹ nisi solã elemofynã q cum charitate opat. De ramis tacuit: radice rãsi nõ nolauit ita dicẽs: Venite bñdicti: p̄cipite regnũ. Esuriri em̄ z dedistis mihi mãdu-

Matth. 25.

Lud. 11.

Ep. 3.

1. Timoth. 1.

Quare irridet? Quia q̄ dulce sit charitas nõ gustauit. Sustet q̄ z videat q̄ suauis e dñs. Deo charitas e. Quid dulce deo? Frs: qui nescit audiat p̄phetã dicentẽ qd pauloante suggesti: Sustate z videte q̄ suauis est dñs. Qd q̄ felix z beata e aia: q̄ charitatẽ in se hfe meret. Charitas frs stitenti potẽ: esunerti ci bus: in amaritudine postis dulcedo: in tristitia p̄stitutis vera z grata cõsolatio: fluctuatib⁹ port⁹: errantiũ via: pegrinãtib⁹ patria. Hãc q̄ frs tenete: hãc tota quidditate diligite. Si amatores estis: amate charitates. Si fortes: vincite cupiditatẽ. Si pegrini: desiderate patriã. Ipa vos q̄ charitas si illã reuoluerit z gubnat in h seculo: z pducit ad regnũ: p̄stãte dño nro q̄ uiuit z regẽ i secula.

1. Jo. 4.

Ps. 33.

In eadẽ dñica de x̄bis apli vbi ait: Nõ qd volo bonũ hoc facio: s qd nõ nolo malũ hoc ago: Sermo III

Ser. XLIII.

Actio diuina q̄ de apli pauli epla recitat: quotiescũq̄ legis timẽdũ e: ne male intellecta det homib⁹ fr̄tib⁹

occasione. Procliuẽ sũt q̄pe hoies ad peccandũ: z vix se tenet. Tbi q̄ audierint aplm dicentẽ: Nõ em̄ qd volo facio bonũ: sed qd odi malũ h ago: agũt malũ: z q̄si displicetes sibi qz agũt malũ: putãt se aplo eẽ filies q̄ dixit: Nõ ei qd volo facio bonũ: s qd nõ nolo malũ h ago. Nõnũq̄ em̄ legis: z nũc nob igeris necessitatẽ disputãdi: ne homies male sumẽtes salubrẽ abũ venenũ. Sic q̄ intẽdat charitas vsa: donec qd dñs donauerit dicã vobis: z vbi me forte laborare viderit in difficultate alicui⁹ obscuritatẽ: adiuuetis me affectu pietatis. Oportet igit vt x̄tus sensus ex intimo dicẽtis metiat affectu: z qd beat⁹ aplus dixerit bonũ: qd ve cõpatioe ei⁹ p̄nũciauerit malũ: nõ nuda significatioe hõrũ: s eodẽ q̄ ille discutiam⁹ intuitu: intellectu q̄ ei⁹ fm dignitatẽ p̄nũciãtes: ac meritũ p̄scrutemur. Tũc em̄ sentẽtias deo insp̄rãte platas: fm p̄positũ ac volũtatẽ ei⁹ cõp̄bendere poterimus: cum eoz a quib⁹ promulgate sunt statum ac meritũ p̄pendẽtes: nõ verbo sed expimẽtis parem induerimus affectũ: p cuius qualitate sine dubio vel cõcipiunt vnũersũ sensus: vel sentẽtiã p̄ferũt. Nobrẽ qd sit p̄ncipalitẽ bonũ qd aplus non potuerit p̄ficere cũ vellet: diligenti⁹ indagem⁹. Multa em̄ nouim⁹ bona: q̄ beatũ aplm oẽsc̄ illi⁹ menti viros z habuisse p naturã: z acq̄sisse p ḡfaz negare nõ possum⁹. Est em̄ bona castitas: laudabilis p̄tinẽtia: miranda

A

B

C

Ro. 7.

Sancti Augustini de tempore

prudētia: larga hūanitas: circūspecta sobrie-
tas: modesta t̄pantia: pia miscōia: sc̄ta iusti-
cia: q̄ oia ī ap̄lo paulo eiusq̄ p̄fortib⁹ ita ple-
na atq̄ p̄fecta fuisse nō dubiū est: vt v̄tutū
poti⁹ q̄ v̄boꝝ magisterio ab eis religio do-
ceret. Quid q̄ iugi eccl̄iaz oim cura: ac pui-
gili sollicitudine sp̄ exusti sunt? Quātū hoc
miscōie bonū: quāta p̄fectio ē p̄ sc̄dalizātī
bus v̄t: cū infirmātib⁹ infirmari? Cū ḡ r̄atis
ap̄lus abundauerit bonis: qd̄ illud est boni
cui⁹ p̄fectioē caruerit nō poterim⁹ agnoscere
nisi ī illū q̄ ipse locut⁹ est. p̄fecerim⁹ affectū?
Dēs itaq̄ q̄s dixim⁹ eū hūisse v̄tutes: q̄uis
velut gēme splēdidissime atq̄ p̄ciosē sint: t̄si
si p̄cedaro illi atq̄ p̄cipuo margarito qd̄ ille
euāgelic⁹ negociator inq̄rēs: vniūsis q̄ possi-
det v̄dētis cōparare desiderat cōferant: ita
eoz̄ meritū reuilescit atq̄ p̄tēnif: vt eis sine
cūctatiōe distractis: vni⁹ t̄si boni possessio
locupletet bonoz̄ innumerabiliū venditorē.
D Quid ḡ est vniū qd̄ illis tantis tāq̄ innume-
ris bonis tā incōparabilis p̄ponat: vt sp̄ret
abiectisq̄ oib⁹ solū debeat possideri? Miri-
rū illa p̄ optia cui⁹ magnificētia ac p̄petui-
tate cū relicto susceptionis atq̄ hūanitatis
officio maria p̄legisset: ita p̄dicat a d̄no:
Luc. 10. **M**artha martha sollicita es: et turbari erga
plurima: paucis v̄o opus ē: aut etiā vno.
Maria bonā p̄tē elegit: q̄ nō auferet ab ea.
Una ḡ et sola ē p̄tēplatio dei: cui merito oia
iustificatiōnū merita: vniūsa virtutū studia
postponūf. Et illa quidē oia q̄ ī ap̄lo paulo
fulsisse p̄dixim⁹: nō solū bona et vtilia: verū
etiā magna atq̄ p̄clara: s̄z sic v̄bi ḡa stāni
metallū qd̄ alicui⁹ vtilitatis et ḡe putabat:
sūt argenti p̄tēplatiōe vilissimū: Et rurū auri
cōpātiōe meritū euanesceat argenti: Aurū q̄
ip̄m gēmax collatiōe p̄tēnif: Et ip̄az nullo-
min⁹ q̄uis insigniū multitudo gēmax: vni⁹
margaritē cādore supat: Ita illa oia merita
sc̄ritatis: q̄uis nō solū ī p̄senti bona et vti-
lia sint: verū etiā donū et̄nitatis acq̄rāt: t̄si si
diuine p̄tēplatiōis meritis cōferant: vilia
atq̄ vt ita dixerim v̄dētibilla censebunt. Et
vt hāc eandē cōpātiōē etiā scripturaz p̄fir-
met auctas: nōne de vniūsis q̄ a deo creata
sūt generalit̄ sc̄ptura dicit: Et ecce oia q̄ fecit
de⁹ bona ī t̄pe suo: hęc igit̄ q̄ ī p̄senti nō so-
lū bona simplicit̄: verū etiā cū additamēto
valde bona p̄nūcianf: Sūt em̄ reuera ī hoc
mūdo cōmōiatib⁹ nob: aut ad vsū vitē: aut
ad corpis medicinā: aut ad aliquā cām igno-

te nobis vtilitatē accōmoda: vel certe ī eo
etiā valde bona: q̄ faciūt nos inuisibilia dei
a creatura mūdi: p̄ ea q̄ facta sūt intellecta cō-
spicere: sempit̄nā q̄ virtutē ei⁹ ac diuinitatē
ex tanta tāq̄ ordinata molitiōe sabuce mū-
dialis et oim q̄ ī ea sūt substētia p̄tēplari.
hęc t̄si oia nec boni nomē tenebūt: si futuro
illi sc̄culo cōparent: vbi nulla bonoz̄ imuta-
tio: nulla ē verē beatitudinis fo: midāda cor-
ruptio. Cui⁹ mūdi ita beatitudo describit̄:
Erit lux lunę sic lux solis: et lux solis septēpli-
citer sic lux septē dierū. Adagna igit̄ hęc et p̄-
clara intuitu atq̄ miracula si futuris ex fide
repromissidib⁹ p̄ferant: cōtinuo vanitas ap-
parebit: dicēte dauid: Dīa sic vestimētū ve-
terascēt: et sic optoriū mutabis eos et muta-
bunt: tu autē idē ip̄e es: et āni tui nō deficiēt.
Ergo q̄: nihil ē q̄ semetip̄m stabile: nihil im-
mutabile: nihil bonū nisi deitas: sola: om̄es
v̄o creaturę vt beatitudinē et̄nitatis v̄l imu-
tabilitatis obtineāt: nō hoc p̄ suā naturā s̄ p̄
creatoris sui p̄ncipationē et ḡaz p̄sequētur:
tenere meritū bonitatis creatori suo collata
nō possūt. Qd̄ si etiā manifestior: b⁹ adhuc
testimonijs hui⁹ sentētie rōnem voluerim⁹
astruē: nōne m̄tra p̄nūciari bona ī euāgelio
legerim⁹: et arborē bonā et thesaurū bonū?
Hā et bonū hoīem et bonū seruū: q̄ non pōt
inq̄r arbor bona malos fruct⁹ facere: et bon⁹
hō de bono thesauro cordis sui p̄fert bona:
et euge serue bone et fidelis. Et vtiq̄ hos oēs
fm se bonos eē cū nō dubiū sit si respiciam⁹
ad bonitatē dei: null⁹ eoz̄ p̄nūciat bon⁹: di-
cēte d̄no: Nemo bon⁹: nisi sol⁹ de⁹. Cui⁹ itru-
tu etiā ip̄s apli q̄ electiōis merito bonitatē
generis hūani m̄tris excesserāt modis: malū
eē dicūt a d̄no: ad eos ita loquēte: Si ḡ vos
cū sit̄ mali nōst̄ bona data dare filijs v̄ris:
quātomagis p̄ vester q̄ ī celiā ē dabit bo-
na petētib⁹ sc̄: Deniq̄ sic bonitas n̄ra sup̄ne
bonitatis intuitu ī maliciā vertit̄: ita etiā
iusticia n̄ra diuine collata iusticie: p̄āno mē-
struatē vniūsa iusticia n̄ra filis deputat̄:
dicēte sc̄lata p̄pha: Sicut pann⁹ mēstruatē
vniūsc iusticie n̄re. Et vt aliqd̄ adhuc eundē
t̄ inferam⁹: legis q̄ ip̄ius p̄cepta vitalia q̄
dicunt̄ ordinata p̄ angelos ī manu medita-
toris: et de q̄ idē ap̄lus: Itaq̄ lex inq̄t sancta
et mādātū sanctū et iustū et bonū: si p̄fectioni
euāgelicę cōferant: minime bona diuino p̄-
nūcianf oraculo. At em̄: Et dedi eis p̄cepta
nō bona: et iusticias ī quib⁹ nō viuēt ī eis.
Aplis quoq̄ ita noui lumie testamētū gl̄ia

Ro. 1.

Esa. 30.

Ps. 101.

S.

Luc. 11.

Watt. 11

Watt. 25.

Luc. 18.

Watt. 7.

Esa. 64.

S.

2. Petrac. 24

Gal. 3.

Ro. 7.

Ezech. 20.

Sermo XLIII Do. III. post oc. epi. Ser. I

legis affirmat obtundi: vt eā euāgelici cōpa-
ratiōe fulgoris nec gloriōsā eē. p̄nūciat dī-
cens: Nā nec gloriōsū est id qd gloriōsū ē
p̄pter excellentē gloriā. Quā cōparatiōe
etiā in parte cōtraria: id est in peccatorū me-
ritis cōpensandis scriptura cōseruat: vt eos
q̄ m̄sto min⁹ peccauerint ip̄s collatiōe iu-
stificet dicēs: Iustificata ē Sodoma ex te. Et
iterū: Quid etiā peccauit Sodom: tua Sodoma:
et iustificauit animā suā auerfatrīx isrl: cōpa-
ratiōe peccatrici iudee? Ita igit̄ et vniuersa-
rū merita virtutū q̄ sup̄ius cōprehēdi: cū p̄
se bona atq̄ p̄ciosa sint: tamē theoricē clari-
tatis cōparatiōe fulcant. Adultū etenī san-
ctos quīs bonorū operū terrenis tamē stu-
dijs occupatos: a cōtemplatiōe summi illi⁹
boni retrahūt ac retardant.

Itē in eadē dñica Homelia de eo
qd scriptū ē in euāgelio s̄m Johā-
nē: Nuptie facte sunt etc. que habet
in expolitiōe doctoris ibide.

Item in eadē dñica ali⁹ sermo de
eodem: q̄ habet inter sermones de
Uerbis domini XLI.

Sermo XLIII. Dñica tertia post octa. festi Epi-
phanie dñi de charitate. Sermo I

A Charitati vestrę possimus frequē-
tius p̄sentari fratres charissimi: chri-
sto adiuuāte de sanctarū scriptura-
rū copiosis fontib⁹: et si nō abundātes riuu-
los: certe vel qualescunq̄ guttulas potera-
mus sanctis animabus vestris infundere:
vt yberima atq̄ fructifera cordis vestri ter-
ra accepta verbi dei pluuiā: copiosam messē
bonorū operū germinaret: vt veniēs dñs in
agro cordis vestri: nō solū tricesimū sed sexa-
gesimū et centesimū fructum se inuenire cō-
gaudeat: quib⁹ fructib⁹ horreū p̄paret in ce-
lo: nō incendiū in inferno: Sed quia multis
occupationib⁹ impedimur: hūilitatē nostrā
vobis s̄m desiderū vestrū rēp̄sentare non
possum⁹: Aliquid breue et satis magnū deo
donāte insinuare vob volo: in q̄ breuitate si
diligēt̄ attenditis: potestis qd aīę vřę puenit
inuenire. Quid ē illud breue et ita magnū
vt possit generi hūano sufficere? Aplus dic̄:

B Finis p̄cepti ē charitas de corde puro et cō-
scia bona et fide nō ficta. Attendite frēs qd in
v̄bis breui⁹: et qd in reb⁹ magnificētī⁹ pote-
rit inueniri: q̄ charitas de corde puro et cōscia
bona et fide nō ficta? Ista breuitas et vt tene-
at memoriē est suavis: et vt custodiā fidelit̄

dulcis. Quid dulci⁹ frēs charissimi? Qui ne-
scit: gustet et videat. Quid ē gustare debet
q̄ vult vt illi dulcedo sapiat charitatē? Audi-
te frēs aplm dicentē: De⁹ charitas ē. Quid
dulci⁹ frēs? Qui nescit: audiat psalmistā di-
centē: Gustate et videte quā suauis est dñs.
De⁹ em̄ charitas ē. Qui habet charitatē de⁹
illo manet: et ip̄e i deo. Si charitatē habes:
deū habes. Quid habet diues si charitatē
nō habet? Paup̄ si charitatē habeat: qd nō
habet? Tu forte putas q̄ ille sit diues cuius
arca plena ē auro: et ille nō sit diues cui⁹ cō-
scia plena ē deo. Nō ita ē frēs: Ille de diues
esse videt: in q̄ de⁹ habitare dignat̄. Quid
em̄ de scripturis poteris ignorare: si te chari-
tas: h̄ est de⁹ cēperit possidere? Quid em̄ de
bonis opib⁹ nō poteris implere: si fontē bono-
rū operū merueris i corde potare? Quē ad-
uersariū timebis: si regē deū i te h̄re merue-
ris? Tenete ē et custodite frēs dilectissimi
dulce ac salubre viculū charitatē. Sz an̄ oīa
verā charitatē tenete: non illā q̄ tm̄ p̄mittit
ore et nō seruat i corde: s̄ illā q̄ sic ex ore p̄fert̄
vt tū in corde iugit̄ teneat: vt i pleat i vobis
illud qd ap̄ls dic̄: In charitate radicati atq̄
fundati. Radix em̄ oīm bonorū ē charitas:
sic et radix oīm malorū cupiditas. Sic in cha-
ritate nihil vnq̄ mali: ita i cupiditate nihil
vnq̄ boni poterit inueniri. Iste duę radices
frēs dilectissimi: i duob⁹ agris a duob⁹ plan-
tant̄ agricolis. Unā i cordib⁹ bonorū plātat
x̄ps: aliā in cordib⁹ malorū plantat diabol⁹.
Nec de charitatis radice nascet aliqd malū:
nec de radice cupiditatē aliqd bonū. Nō em̄
mentis vitas: q̄ i euāgelio cū de istis duab⁹
radicib⁹ loq̄ret: ita definit̄ dicēs: Arbor bo-
na: fruct⁹ bonos facit. Et iterū: Nō pōt ar-
bor bona fruct⁹ malos facē: neq̄ arbor mala
fruct⁹ bonos facē. Hęc sn̄a non est mea frēs
s̄ dñi. Tāta ē sit i vobis abundātia charita-
tis: quę nō solū vsq̄ ad amicos: s̄ etiā vsq̄
ad ipsos pueniat inimicos. Et ideo q̄ audi-
stis et laudē charitatis et vituperatiōe cupi-
ditatis: attendat vnusquisq̄ et p̄sideret agrū
cordis sui: et qui in se charitatē viderit: gau-
deat: et rota cordis vigilantia germina in se-
ctā custodiat. Qui vero in agro cordis sui
qualēcunq̄ stirpem cupiditatis inspexerit:
chris̄to adiuuāte extirpet cupiditatē: et plan-
tet charitatē. Nam quādiu hoc facere nolue-
rit: fructus bonos afferre nō poterit. Et cuz
bonos fruct⁹ nō attulerit: dicit de ipso chri-
stus dñs celi et terre: Arbor quę nō facit fru-

1. Job. 4.

Ps. 33.

Ep̄s. 3.

1. Timot. 6. 6.

Matt. 7.

D

Sancti Augustini de tempore

ctū bonū: excidet ⁊ in ignē mittet. Si te nō
delectat dulces fruct⁹ charitatis afferre: vel
spinis peccatorū tuorū ignē nō debes metue
re: **Matth. 3.** Omnis inquit arbor que nō facit fructū
bonū: excidet ⁊ in ignē mittet. Quādiū ra-
dicē nō mutaueris: fruct⁹ legitimus afferre
nō poteris: et sine causa qđ bonū ē. pmittis
in ore: qz hoc implere non potes quādiū ra-
dicē bonitatis nō tenet in corde. Istas ergo
duas radices sicut supra dixi: duo agricolę
plantare p̄sueuerunt. Unā plantat christus
in cordibus fidelīū: alterā plantat diabolus
in pectorib⁹ supborū: ac sic vna plantat in
cēlo: altera in inferno. Sed dicit aliquis: si
in cordibus fidelīū plantat: vtiqz fideles ad
huc in mundo esse videntur: Quō em̄ radix
illa in cēlo plantatur? Uis scire quō? Quia
corda fidelīū cēlū sunt: qđ in cēlos quotidie
erigunt: dicente sacerdote: Sursum corda: se-
cūri respondēt: habem⁹ ad dñm: Et ap̄lus
dicit: **Matth. 3.** Prostra autem conuersatio in cēlis est.
Si ergo fidelīū conuersatio in cēlis est: quia
vera charitas in illis est: radix charitatis in
cēlo plantata est. Ecōtrario radix cupidita-
tis que in cordibus superborū est: qz semper
terrā cupiunt: terrā sapiūt: terrā diligunt: et
omnē spem suā in terra cōstituūt: in inferno
plantata est. Et licet hec ita sint: attamē nec
peccatores debent despare: nec humiles iu-
sti in aliquo quasi de suis meritis sup̄bire:
qz ⁊ iusti si de se p̄sumpserint: cito pdunt ra-
dicem charitatis: ⁊ peccatores si ad peniten-
tiā cōuertunt̄ euulsa cupiditate: cito plantā
recipiunt charitatis. Et ideo qđ boni sunt cu-
stodiāt qđ dei munere p̄ceperūt: et qui mali
sūt studeāt reparare qđ infelicit̄ pdiderūt.
Nemo se ad illud temp⁹ reseruet: ⁊ tūc peni-
tentiā vel charitatis dulcedinē retinere con-
tendat quādo c̄perit de hac luce migrare.
Non se ad hoc reseruet vt quādoqz in sene-
ctute ad penitentię medicamēta cōfugiant:
qz nesciūt qđ supuentura pariat dies. Qua
fronte salutē suā in tempore senectutis disti-
mulat: cū vnus diei spacio certus esse non
possit: Et ideo si mortē timere nolum⁹: sem-
per pati esse debem⁹: vt cū nos dñs de h̄ se-
culo iusserit vocari: cū secura cōscientia non
cū desperatiōe sed cū gaudio ante cōspectū
iudicis veniamus: ⁊ ibi feliciter audire possi-
mus: **Matth. 25.** Euge serue bone ⁊ fidelis: qz sup pau-
ca fuisti fidelis: sup multa te constituā: intra
in gaudiū dñi tui. Ad qđ gaudiū nos dñs

p̄ sua pietate pducatur: qui viuūt ⁊ regnat per
cuncta secula seculorū: Amen.

In eadē dñica de eo qđ ap̄lus di-
cit: Nō em̄ qđ volo facio bonū: sed
qđ nolo malū hoc ago: **Sermo II Ser. XLV.**

Actio diuina qđ de ap̄li pauli ep̄la re-
citata est: quotiescūqz legis timēdū
est ne male intellecta det hoīb⁹ que-
rētib⁹ occasionē. Prodiues quippe sūt hoies
ad peccandū ⁊ vix se tenēt. Ubi qđ audierint
ap̄lm dicentē: Nō em̄ qđ volo facio bonū: s̄
qđ odi malū hoc ago: agunt malū: ⁊ qđ si dis-
plicētes sibi qz agūt malū: putāt se ap̄lo eē
similes qđ dixit: Nō em̄ qđ volo facio bonū:
sed qđ nolo malū hoc ago: Nōnūquā em̄ le-
gis: ⁊ nūc nobis ingerit necessitatē disputā-
di: ne hoies male sumētes salubrē cibū ver-
tant in venenū. Sic qđ intēdat charitas vfa:
donec qđ dñs donauerit dicā vobis: et vbi
me forte laborare videritis in difficultate ali-
cui⁹ obscuritatis: adiuuet̄ me affectu pieta-
tis. Prius qđ recolite qđ deo pp̄tio soletis
audire: vitā iusti in isto adhuc corpore bellū
esse nondū triūphū. Huius autē belli quādo
erit triumphus? Ideo ap̄lus dixit: et voces
belli ⁊ voces triūphi. Voces belli nō audi-
uim⁹: Nō em̄ qđ volo ago: s̄ qđ odi illud fa-
cio. Si autē qđ odi illud facio: cōsentio legi
qm̄ bona ē. Uelle adiacet mibi: p̄ficere autē
bonū nō iuenio. Uideo autē aliā legē in mē-
bris meis repugnantē legi mēt̄is mee: et ca-
ptiuatē me in lege pcti qđ est in mēbris meis.
Quādo audis captiuantē bellū non agno-
scis? Vox qđ triūphi nōdū est: s̄ qz futura ē:
docet idez ap̄lus dicēs: **1. Cor. 15.** Oportet corruptibi-
le hoc induere icorruptionē: et mortale hoc
induere immortalitē. Cū autē corruptibile h̄
induerit icorruptibile: et mortale h̄ induerit
immortalitē: ibi est vox triūphi. Tūc fiet ser-
mo qđ scriptus ē: Absorpta ē mors in victoria.
Dicāt triūphātes: Ubi ē mors ⁊ tentio tua?
Dicimus ergo qđ qz: et ipsum qđ non erit
lōge. Nō em̄ tantū remanet d̄ seculo: quātū
iam exemptū est. Hoc igiŕ tūc dicim⁹. Ado-
do autē in isto bello ne male intelligētib⁹ le-
ctio ista tuba sit hostis nō nfa vñ ille incitēf
nō vñ vincat: aduertite obsecro frēs mei: ⁊ qđ
certat̄ certate. Qui em̄ nōdū certat̄: nō est
intellecturi qđ dico: Qui iam certatis: intel-
lecturi estis. Vox mea in ap̄to: vfa erit in sil-
lētio. Prius illud recolite qđ scripsit ad Ga-
latas: vnde bñ hoc possit exponi. At em̄ si

Sermo XLV Do. III. post oc. Epi. Ser. II

delib^o loquēs baptizatis: loquēs qb^o vtiq;
i sancto lauacro oia fuerāt dimissa peccata.
Eis tñ loquēs: sed pugnātibus loquēs ait:
Gal. 5. Dico autē: Spū ambulate: et cōcupiscentias
carnis ne pfeceitis. Nō dixit: ne feceritis: s;
ne pfeceitis. Quare hoc? Sequit^r et dicit: La-
ro em̄ cōcupiscit aduersus spū: spū s autē ad-
uersus carnē. Hęc em̄ inuicem aduersant: vt
nō ea q̄ vultis faciatis. Ad si spū ducimini:
nō adhuc estis sub lege: vtiq; s sub gra. Si
spū ducimini. Quid est duci spū? Spū dei
cōsentire iubēt: nō carnī cōcupiscēt. Tamē
cōcupiscit et resistit et vult aliquid et nō vis tu:
Perseuera: vt nolis tu. Desideriū tuū tamē
tale esse debet ad deū: vt nō sit ipsa cōcupi-
scētia cui resistas. Videte qd dixerim. Desi-
deriū inq; tuū tale eē debet ad deū: vt oīno
nō sit ipsa cōcupiscētia cui resistere oporteat.
Resistis em̄: et nō cōsentiedo vincas: s meli^o
est hostem nō habere q̄ vincere. Hostis iste
aliqñ nō erit. Refer animū ad vocē trīsp̄bi:
1. Cor. 15. et vide si erit. Ubi ē mors cōtentio tua? Nō
erit. Ubi est mors acule^o tuus? Queres lo-
cū eius et nō inuenies. Nō em̄ hęc qd marie
debetis audire: nō em̄ hęc quasi alia natu-
ra ē: sicut insaniūt manichei: Lāguo: nō est:
vitiū nostrū est. Nō separātū alibi erit: sed
Gal. 5. sanātū nūq; erit. Ergo cōcupiscentias car-
nis ne pfeceitis. Abelius quidē erat imple-
Ro. 7. re qd lex dixit: Ne cōcupiscas. Plenitudo ē
ista virtutē: pfectio iusticie: palma victorie:
ne cōcupiscas. Hoc quā modo impleri non
pōt: vel illud impleat qd sc̄a scriptura intē-
Eccl. 18. dit: Et p^o cōcupiscentias tuas nō eas: meli^o
est eas nō habere. Sed q; sūt: noli post eas
ire. Nō sūt post te ire: noli post eas ire. Si ve-
lunt post te ire non erunt: q; cōtra mentē tuā
nō rebellabūt. Rebellāt: rebella: pugnant:
pugna: expugnāt: expugna: hoc solum vi-
dete ne vincāt. Ecce aliqd inde ponā vnde
cetera intelligat. Hostis esse hoīes sobrios
pauciores s: s sūt. Hostis eē et ebrios: abun-
dant. Baptizatus est sobrius: quātū ptinet
ad ebrietatē: non habet cū qua pugnet: ha-
bet alias cōcupiscētiās cū qb^o pugnet. Sed
vt de ceteris intelligatis: vni^o tñmō hostis
certamē in medio cōstituat. Baptizat^o est
et ebriosus: Audiuit et cū timore audiuit intē-
cetera mala quib^o homib^o male viuētibus
itercludit regnū dei: cōmemorata esse et ebrī-
eratē: q; vbi dictū ē: Neq; fornicatores: neq;
idolis seruientes: neq; adulteri: neq; molles:

neq; masculorū cōcubitores: neq; fures: ibi
additū ē: neq; ebriosi regnū dei possidebūt.
Audiuit et timuit. Baptizat^o ē: dimissa sunt
illi oia quib^o inebriat^o est. Restat aduersaria
cōsuetudo. Ergo habet cū qua pugnet ren-
tus. Preterita em̄ elus vitia oia dimissa sūt
ei: obseruet: vigilet: pugnet: ne aliqñ in-
briet. Surgit q̄ illa cōcupiscētia potandū: tri-
tillat animū: ingerit sancibus siccitatē: insi-
diat sentibus: vult etiā ipm si pōt fieri pene-
trare murū: adire inclusuz: trahere captiuū.
Pugnat: repugna. S si et ipa nō esset. Si cō-
suetudine vitę h^o accessit: bona p̄suetudine
morigeret: tu tantuz noli ei satisfacere: noli
eā cedēdo satiare: s resistēdo necare. Tamē
q̄ diu est: hostis est. Si ei nō cōsentias et nū-
q; inebrieris: minor et minor erit q̄tidie. Nā
sunt vires illi^o subiectio tua. Si em̄ ei cesse-
ris et inebriat^o fueris: das ei vires. Nūquid
cōtra me et nō cōtra te? Ego de loco superiore
moneo: dico: p̄dico. Quid q̄ mali futurū
sit ebriosis: ante denūcio. Nō est qd dicas:
Nō audiui: Nō est qd dicas: Exigit de^o ani-
mā meā de manu illi^o q̄ mihi tacuit. Sed la-
boras: q; tibi validū aduersariū mala cōsue-
tudine ipse fecisti. Nō laborasti vt nutries
eū: labora vt vincas eū. Et si min^o idoneus
es aduersus eū: roga deū tamē si te nō vice-
rit: q̄uis ipsa tua mala p̄suetudo luctata sit
teci. Si te nō vicerit: fecisti qd ait ap̄s pau-
lus: Cōcupiscētiās carnis ne pfeceitis. **Gal. 5.**
cetera cōcupiscētia titillādo: s nō ē pfecta plen-
tudo potādo. Ad dixi de ebrietate: s de oib^o
b^o vitijs: de oib^o cupiditatib^o itelligas. Cū
aliqb^o em̄ nati sum^o: aliq; p̄suetudie fecim^o.
Nā ppter illas cū qb^o nati sum^o: baptizant^r
infantes: vt soluant^r a reatu. p̄paginis male-
quā habuerūt. Cōsuetudini q̄ sp̄ repugnan-
dū est: q; ipsa cōcupiscētia cū qua nati sum^o
finiri nō pōt q̄ diu viuim^o. Quotidie minū
pōt: finiri nō pōt. Per illā dictū est hoc n̄m
mortis corpus. De ipa dicit ap̄lus: Cōdele-
ctor em̄ legi dei s̄m interiorē hoīem. **Ro. 7.**
Video autē aliā legē in mēbris meis repugnātē legi
mētis meę: et captiuatē me i lege peccati q̄ ē
i mēbris meis. Tūc nata est ista lex: qñ tras-
gressa ē p̄ma lex. Tūc nata est inq; ista lex:
qñ p̄cepta est et trasgressa p̄ma lex. Quę est
p̄ma lex? Quā i paradiso accepit hō. Nōne nu-
di erāt: et nō p̄fundeabant? **Gen. 3.** Quare nudi erāt:
et nō p̄fundeabant: nisi q; nō dū erat lex i mē-
Ro. 7.bris repugans legi mētis: fecit hō factum

Sancti Augustini de tempore

punfendū: et inuenit motū pudendū. Adan-
ducauerunt contra interdictū: et aperti sunt
oculi amborū. Quid enim? Prius in para-
diso clausis vel cæcis oculis oberrabāt: Ab-
s. 3. st. Nā adam vnde nomia imposuit volati-
libus et bestijs: quādo ad eum cūcta anima-
lia adducta sunt: quib⁹ nomia imponebat
si nō videbat? Deinde dictū ē: Vidit mlier
lignū: q; placet oculis ad vidēdū. Ergo o-
culos apertos habebāt et nudi erāt: et nō pfun-
debant. Aperti sunt autē oculi eorū ad aliqd
qđ nunq; senserāt: qđ i motu sui corpis nū-
q; expauerant. Aperti sunt ad intuemdum:
non ad videndū. Et q; senserunt pudendū:
curauerūt tegendū. Consuerūt inquit so-
lia ficulnea: et fecerunt sibi succinctoria. Qđ
texerunt: ibi senserūt. Ecce vnde trahit ori-
ginale peccatū: ecce vnde nemo nascit sine
peccato: ecce ppter qđ dñs nō sic cōcipi vo-
luit: quem virgo cōcepit. Soluit illud: qui
venit sine illo. Soluit illud: qui nō venit ex
illo. Unde vnus et vnus? Unus ad mortē:
vnus ad vitā. Homo primus ad mortē: hō
secūd⁹ ad vitā. Sed quare ad mortē ille hō?
Quia tm̄ hō. Quare ad vitā iste hō? Quia
Bo 7. deus et hō. Nō qđ vult agit a plus: q; vult
nō pcupiscere: et tm̄ cōcupiscit: iō nō qđ vult
agit. Nūqđ illa pcupiscētia mala trahēbat
aplm̄ sbiugatū ad pcupiscēdū ad fornicatio-
nē? Absit. Nō ascēdāt tales cogitatioes i cor-
nīm. Luctabāt: nō subiugabāt. S; qā no-
lebat et hoc habere cōtra qđ luctaretur: ideo
dicebat: Nō qđ volo ago. Cōcupiscere no-
lo et cōcupisco. Non ergo quod volo ago: s;
tamē cōcupiscētię nō consentio. Nō enim
Sal. 5. aliter diceret: Cōcupiscētijs carnis ne pfe-
ceritis: si eas ipse pferet: Sed cōstituit tibi
ante oculos pugnam suam ne timeres tuā.
Si enī hoc non dixisset beatus apłus: quā-
do videres moueri cōcupiscētiā in mēbris
tuis cui tu nō cōsentires: tamē cū eam mo-
ueri videres forsitan desperares de te et dice-
res: Si ad deum ptinerem: sic nō mouerer.
Vide apostolum pugnantē: et noli te facere
Bo 7. desperantē. Video aliā legem inquit in mē-
bris meis: repugnantē legi mentis meę. Et
quia nolo vt repugnet: caro enī mea est: ego
ipse sum: pars mea est: non qđ volo ago sed
qđ odi malū hoc ago: quia concupisco. Qđ
ergo bonum ago: quia concupiscētię malę
nō cōsentio: Ago bonum et nō perficio bo-
num: Et cōcupiscētia hostis mea agit ma-

lum: et non perficit malū: Quomō ago bo-
num: et non pficio bonum? Ago bonū cum
malę cōcupiscētię nō cōsentio: sed non p-
ficio bonū vt omnino nō concupiscā. Rur-
sus ergo et hostis meus quomodo agit ma-
lum: et nō pficit malū? Agit malū: quia mo-
uet desiderū malum. Non pficit malum: qz
me nō trahit ad malū. Et in isto bello est to-
ta vita sanctorū. Jam quid dicā de immū-
dis q; nec pugnant? Subiugati ptrahunt:
q; libenter sequunt. Hec inq; est pugna san-
ctorū: et in hoc bello semp homo periclitat
quousq; moriat. Sed in fine: id est in trium-
pho illius victorię quid dicat: immo qđ di-
xit apłus iam p̄meditans triumphū? Tunc
fiet sermo qui scriptus est: Absorpta ē mors
in victoria. Ubi est mors p̄tentio tua? Uox
triumphantū: Ubi est mors aculeus tuus?
Aculeus autē mortis est peccatū: cuius pun-
ctioe facta est mors. Peccatū quasi scorpi⁹
est. Pupugit nos: et mortui sumus. Sed quā
dicit: Ubi est mors acule⁹ tuus: quo aculeo
facta es: nō quem fecisti. Quādo ergo dicit
Ubi est mors aculeus tu⁹: vtiq; nō erit: qā
peccatū nō erit. Aculeus autē mortis est pec-
catum. Cōtra peccatū data est lex. Quomō
virtus peccati lex? Subintrauit vt abunda-
ret delictū. Quomō hoc? Quia fuit ante le-
gem homo peccator: data lege atq; trāsgres-
sa: fact⁹ est et p̄uaricator. Peccato tenebant
omnes rei: lege data plus p̄uaricatione
facti sunt rei. Ubi spes: nisi qđ sequit: Ubi
abundauit peccatū: supabundauit gratia?
Ideo et iste miles et quodāmodo in isto bel-
lo exercitatusim⁹ q; exercitatus vt esset et
dux: cum laboraret in hoc bello cōtra hostē
et diceret: Video aliā legē in mēbris meis
repugnantem legi mentis meę: et captiuam
tem me in lege peccati q; est in mēbris meis:
legē scđā: legē miserā: vuln⁹: tabē: languo-
rē subiūxit: Adifer ego homo qđ me libera-
bit de corpore mortis hui⁹? Et gementi sub-
uentū est. Quomō subuentū est? Gratia dei
p̄ iesum christum dominū nostrū. Quando
corpus habebis vbi nulla cōcupiscētia re-
manebit: Lum mortale hoc induerit imor-
talitatē et incorruptionē: et dices morti: Ubi
est cōtentio tua? Et non erit. Ubi est mors
acule⁹ tu⁹? Et nūq; erit. Adodo quid? Au-
di igitur. Ego ipse mente seruius legi dei: car-
ne autē lege peccati. Adente seruius legi dei:
non consentiendo. Carne autē lege peccati:

1. Cor. 15.

Ro. 5.

Ro. 7.

1. Cor. 15.

Ro. 7.

Sermo XLVI Do. III. post oc. Epi. Ser. I

cōcupiscēdo. Et mente legi dei: et carne legi peccati. Et hac delector: et ibi cōcupisco: sed nō vincor. Titillat: insidiat: pulsar: trahere conat: Adhuc ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? Nolo semp vincere: sed aliquādo volo ad pacē venire. Nunc ergo fratres tenete istū modū. Adhuc seruite legi dei: carne legi peccati: sed ex necessitate quia cōcupiscitis: non quia cōsentitis. Aliquādo ista cōcupiscētia sic insidiat sanctis: vt faciat dormiētibz qd nō potest vigilātibz. Unde omnes acclamatis: nisi quia omnes agnouistis? Pudet hic imorari: sed non pigeat inde deū precari.

Itē i eadē dñica Homelia de eo qd scriptū est in euāgelio s̄m Matheū Lū descendisset iesus de monte secute sunt eū turbę zc. que habet in opere de questionibz euāgelioz li. ij. ca. iij.

Dñica quarta post octa. festi Epi phanie De quattuor speciebus vel virtutibus charitatis: Sermo I

B Esideriū charitatis vsq̄ a nobis exigit debitū sermonis officii. S̄z tanta sunt que terrent et reuocant animū nostrū: vt si velim⁹ parere desiderio vfo non sit sine periculo nostro. P̄mū: q̄ iuuenis loqui cogor p̄sentibus senibus: deinde temerariuz esse arbitror: loqui velle impitiatē eos quos roborauit antiqua doctrina. Optabā ergo silentio p̄terire: et illū locū tutissimū eligere: audire potius q̄ aliqd̄ dicere. S̄z quid facio? Instat vester amor: reuocat noster pudor: cogit sanctorū patz iussio: a quibz si velim obsecrans veniā perere dicens: Ignoscite patres ignoscite: parcite nostrę verecūdię: parcite nostrę etati: maxie cū recolā vob̄ fuisse p̄ceptū: Loq̄mini seniores: decet em̄ vos: ipsi sancta charitate q̄ p̄ualēt: r̄ndebunt mihi: Loquere iuuenis: delectat em̄ nos. Quibz si repetā: sancti p̄fes qd loquar? Rursum mihi respōdebūt: Qd a nob̄ sepe audisti: Adhuc fili: qz ab infantia sacras litteras didicisti. S̄z nec sic vobis excusat⁹ esse potero: quozū corda ita ista me sua voce pulsabunt: Quid metuis p̄ferre d̄bū? Si p̄tas reuocat: paul⁹: timotheo iuueni p̄cipiebat dicens: Remo adolescentiam tuaz

cōtemnat: P̄dica verbū. Si sermo deest: pete et accipies. Nō em̄ vos estis qui loqui mini: sed qd donat vobis: hoc ministrat nobis. His coartatus angustijs: quo me cōferam nisi ad sancta vestigia charitatis: eāq̄ de p̄cer vt donet mihi aliquid dignum de se dicere: quo et meū supleā ministeriū: et vfo satisfaciā desiderio. Int̄ ceteras vtutes ei⁹ **B** quas cōmemorat ap̄tus paulus: q̄ charitas **1. Cor. 13.** nō emulat: nō agit p̄peram: non irritat: nō cogitat malū: et cetera: in vltimo q̄tuor ei⁹ virtutes breuiter cōprehendit dicens: Omnia tolerat: oia credit: oia sperat: oia sustinet charitas nunq̄ excidit. Ex his igit̄ quattuor virtutibz sanctę charitatis: loqui cōuenit sc̄citatē vestre: delectatq̄ p̄mirus intueri quē admodū velut quattuor cardines orbis cōtinens: totū possederit mūdum. Requira mus igit̄ si placet aliquoz exempla sanctorū corū sc̄z qui his virtutibus sanctę charitatē possessi sunt: et eis singulis ita singula tribuamus: vt omnes in omnibz esse noscamus. Quis ois qui pie tolerat: recte credit: et ois qui recte credit: aliquid sperat: et qui sperat sustinet ne ab spe cadat. Sed iam qui nam isti sint videam⁹: quozū fidem inquātū desup adiuuamur assequi valeamus. Virtus charitatis que omnia tolerat em̄nit i sancto noe: que omnia credit in sancto abrahā: que omnia sperat in patribz nostris: id ē in populo israel: vnde ipse noster exortus ē domin⁹: que omnia sustinet in ipso capite nostro dño iesu christo qui est vera charitas. Nūq̄ cadit. Nec ceteros sanctos ab his virtutibus vestra charitas deputet alienos: q̄s p̄ breuitate tēporis: et p̄ sermone suscepto ita p̄termisissos esse cognoscite: vt tamē certissime noueritis oēs esse in christo: et in omnibus christū. Sed iam videam⁹ quēadmodū **L** dum sanct⁹ noe possederit vel possessus sit **Gen. 6. et. 7.** virtute charitatis que omnia tolerat. P̄dixit ei deus: q̄ iniquitate hominū crescente diluuiū p̄deret mūdū. Statim ille admonitus p̄fugit ad lignū: et post campoz amēnorū faciē: angustijs se reclusit arce: tolerat celi fremitū: sonitū aquaz: fragorem nymboz. Et post ista oia: qui solet gaudere consortio hominū: socius quodāmodo efficit serpētū ac ferarū. Nec expauescit vir iste: q̄ cū eo sint ferę in arca: imo ibi agnoscit ordinē suę feritas: quia se cognouit humanitas: Et iubenti homini obediūt: qz hominē superiori

Sancti Augustini de tempore

Dño obedisse cognoscit. Ostensū est in noe quid adam pceptum cōtemnēdo pdiderit: et demonstratū est posse homines bestijs etiam dominari si subdant obedientiā conditori. Expectat et tolerat sanct⁹ iste finem diluuij: nec anteq̄ finiat causa ferarū: arca reliquit. Tolerat bonus mala: et donec in fine etiam corpore separent int⁹ manens corde nō corpore separaf. Si qua es anima q̄ cupis possidere virtutē charitatis que oia tolerat: relinque mundū: cōfuge ad crucis lignū: non metuas pcellas et turbines hui⁹ diluuij: non mergeris si ligno portaberis: nouit gubernare qui dignat⁹ est creare: tantū assit dñs charitatis que oia tolerat. Nulla res te ab arce soliditate euellat: Permane bon⁹: et tolera malos. Melius em̄ est vt intus positus ppter bonos tolere malos: q̄ foras exiēs et periens: et bonos relinuas et malos. Si q̄ sunt tecū fere: id est si sūt tecū i ecclesia praua docētes: falsa sentientes heretici vel scismatici: aut etiā ipsi mali catholici: more ferarū animas deuorare quęrentiū: tolerent vsq̄ ad finē sculi: tanq̄ finē diluuij. Rugiant: licet fremāt dentib⁹: atq̄ ipsam arcā cōfringere conent nō expauescas: finito diluuij: illas rapiet inanis ac spinosa sylua: te fertilis suscipiet terra. Post finē sculi: impij rapient ad tenebras exteriores: vbi est flet⁹ et stridor dentū: pios suscipiet tra viuētū.

Matth. 25. Nam et ipse sanct⁹ noe post finē diluuij obtulit sacrificiū deo: sed de animabus mūdis nō de immūdis. Simul enim et mūda et immūda aialia in arca natate potuerūt: s̄ mala ad sacrificiū dei nō puenerūt. Sed iā hinc aliq̄ transeam⁹: vt cetera pscrutari valeamus. Procedat in medio sanct⁹ ille abrahā et suo nos doceat exemplo possidere virtutē charitatis q̄ oia credit: q̄ nō est cūctatus ad vnā vocatōez relinquere patriā: sedē: domū: familiā: omnia relinquunt vt dño p̄cipienti pareaf. Exi inq̄t ei deus de cognatiōe tua: et de domo tua: et veni in terrā quācūq̄ tibi ostendero. Nec apud se iste sanct⁹ cogitauit aut dixit: Quo eam: cui me cōmittā: in quā terram vadam: sed statim audit: surgit: currit: festinat: accelerat: terram pmissam non videt: sed credēdo eam firmiter retinet: ambulat recto itinere: nec aberrantibus vestigijs alibi q̄ debuit declinauit: quia qui euz ad ignotam terram mittebat: non dimittebat: nec eum ipse fefellit. Redditur merces

Sec. 12.

Sec. 13.

credenti: ad terram peruenit: dilataf: multiplicaf: ex paupere efficitur diues: ex ignobili potens: ditaf omnib⁹ bonis: Et in illo impletur qd̄ dominus in euangelio suis discipulis pmissit dicens: Si quis dimiserit domū: aut agrum: aut parentes causa nomis mei: in hac vita centuplū accipiet: et in futuro seculo vitam consequet eternam. Lumulatur adhuc huius fidei merces: et seni pmissit filius: Adest virtus charitatis que omnia credit: audit: exultat: amplius diligit: suscipit filium ex coniuge sterili quā spe pariendi destitutam sterilitas etasq̄ iam fecerat: atq̄ in illo benedictionē omniū gentiū pmissam firmissime tenet. Sed adhuc eum charitas probat: probatumq̄ cōmendat: et quēadmodū nihil deo p̄ferat posteris monstrat. Vocat eum dominus de celo dicens: Abrahā abrahā. Et ille tanq̄ seruus obediens: Ecce assum ait. Et dominus: Accipe filium tuū illum quem diligis isaac: et vade in terram excelsum et offeres eum holocaustū in vnum montiū quez tibi dixerō. Nec hac quidem iussione turbaf aut frangit seruus fidelis: Adest ei virtus charitatis que omnia credit: surgit: domū pergit: asnam sternit: ligna concidit: gladiū et ignem sumit: puerū simul adducit et pergit ad locum. Tunc intētus factus isaac: patrem interrogat dicens: Pater ait. Et ille. Quid est fili? Et filius. Ecce ait ignis et ligna: vbi est ouis quā immolatur⁹ es ad holocaustū? Et pater rōdit: De p̄uidebit sibi ouē ad sacrificiū fili. Magnū hic et grāde video sacramentū. Aliud abrahā corde gestabat: aliud filio pmittebat. Sed neq̄ que pmittebat filiū fallebant: neq̄ aliqua infirmitas cor eius a p̄posito imutauerat. Quid plurib⁹? Pergit viam: videt locū de lōge: et statuēs pueros suos ibi: eis talia verba profert dicens: Sedete hic cum asina: ego aut et puer ibim⁹ vsq̄ illuc: et cum adorauerim⁹: reuertemur ad vos. O sancte abrahā quid est quod dicis: cum aliud tibi de puero agēdum sit? Rūquid aut te aut tuos fallis? Non inquit: sed quod p̄pheticē vel dico vel gero: virt⁹ charitatis in me manens que omnia credit: facit et dicit. Audio enim eam sine strepitu vocis intus ad cor loquētē et dicentē mihi: Tu quidem licet resurrecturū credens: pleno et perfecto voto puerum ducas immolandum: filius tuus in isto sacrificio non crematur: quia resurrectio

Matth. 19.

Sec. 18.

Sec. 22.

Bermo XLVI Do. III. post oc. Epi. Ser. I

Jacobi. 2. filio dei seruat. Adhuc huius viri fidem cō
memorans Jacobus apostolus ait: Credi-
dit abraham deo: et deputatū est illi ad iusti-
ciam: et amicus dei appellatus est. Amicos
vt nouimus consuetudo animoꝝ facit. Unde
quidā sapiens huius mundi ait: Idem vel-
le atq; idem nolle: ea demum firma amici-
tia est. Ergo amicos vt nouimus consuetudo
animoꝝ facit. Quēadmodum iste sanctus
animū cōiunxit deo: vt eius amicus appel-
Ro. 8. laret: vultis nosse? Sicut enim deus pater
vnico suo filio non peperit: sed pro nobis
omnibus tradidit illum: Ita et iste vnico
filio non peperit: sed iubente vt immolare-
tur ei qui dederat eum: deuoto corde obru-
lit eum. Sed quē sequitur videam? Dele-
ctat enim nos adiunāte domino deo nostro
huius historię plenā vobis reddere notio-
S. nem. Post q̄ relictis pueris ad locum sacri-
Sch. 22. ficij pater cum filio venit: aram construere: li-
gna componit: manus filio ligat: imponit
eum i aram supra ligna: deponit hūana pa-
terne pietatis indicia: induit sacerdotis di-
rā cōstantiā: educit gladiū vt perimat filiū.
Quid videtis frēs charissimi? Nihil hic sen-
timus humanū: quia totū cognoscimus di-
uinū. Sed et ille filius qui paulo ante ouem
requirebat: sub ingenti silentio talia fieri in
se sentiebat: Et ita patiens inuenit: tanq̄ iaz
Est. 55. ille esset qui sicut ouis ad imolandum du-
ctus est: et tanq̄ agnus corā tondente se sine
voce: sic non aperit os suum. Et tu sancte
isaac: indica nobis silentij huius tam grāde
secretum. Paulo ante nihil in te fieri sentie-
bas: et a patre arietē requirebas: nunc autē
manibus ligaris: in ara imponeris: ligno q̄
dammodo suspenderis: et modo taces? Ta-
ceo inquit. Dic q̄re obsecro vt nouerimus.
Vultis nosse ait: quare modo taceo? Quia
figurā illius gesto: qui voluntate ponit ani-
mā suam: nō necessitate. In hoc tam grādī
mystico fidei sacramēto et abrahā sanct⁹ ap-
paruit pbatus: et filius in p̄senti est libera-
Sch. 12. tus: in quo christus est p̄nunciatus. Si qua
es anima: quē cupis sequi vestigia fidei pa-
tris nostri abrahā: exi de terra tua et de co-
gnatiōe tua: relinque populū tuū: et domū
patris tui: id est fideliter renuncia diabolo:
pompis et angelis eius: et sequere viā rectā:
quē te perducit ad terram in qua ditescas et
emineas: et efficiaris socius abrahā. Sed
cum ista omnia feceris: si virtus charitatis

quē oīa credit est in te: adhuc temptabit te:
et probatā coronabit te: et expetit a te sacri-
cium dilecti tui. Quid a te expetit? Quod
abrahā illi dictum est: Da mihi vnicum di-
lectum filium tuū: Tibi dicit sapientia: Da
mihi fili cor tuum. Ipse est dilectus vnicus:
Quid metuis offerre cor tuum? Offer sacri-
ficium: contritiōē cordis domino deo tuo:
et dic ei cū ppheta: Holocaustis non delecta-
beris. Sacrificiū deo spirit⁹ cōtribulat⁹: cor
contritum et humiliatum deus non spernit.
Nihil metuas tali sacrificio oblato: et tibi
acceptum erit: et qd obtuleris integrum per-
manebit. Aliā virtutē charitatis: quē om-
nia sperat: placet inspicere. Hanc superius
plebi israel et patribus nostris assignasse co-
gnoscimus. Eius namq; virtutis vox est in
versu illo pphético: In te sperauerunt pa-
tres nostri: sperauerūt et liberaſti eos. Et ipi
ex egypto fugere iubent: terra eis lac et mel
fluens p̄mittit. Per mare rubrū transeūt:
ad heremū veniunt: ducebat eos spes cha-
ritatis: vt discerent deū amare gratis. Red-
ditur et his merces fidei: Nō enī potest non
reddere qui se dignat facere debitorē. Post
heremum mella de petra suxerunt: panem
celi manducauerūt: non sunt priuati a des-
derio suo. Quod sperauerūt: terram etiam
p̄missionis acceperūt. Exurgat anima quē
huius charitatis virtute comprehēsa est: ef-
fugiat ex egypto: id est ex huius seculi des-
derio: pergat ad mare rubrum: scilicet christi
baptismū: ideo rubrum: quia christi sangui-
ne purpuratū. Persequant hostes: peccata
cum suo auctore diabolo: tanq̄ egyptij cum
suo rege pharaone seuiant: sequant fugien-
tes. Quid metuis? Usq; ad aquas seuiant.
Ingredieris tu: ingredient et illi post te: sed
aqua cōuersa: illis erit in p̄niciē: tibi profici-
et ad salutē. Illos obruet: te abluet. Illos
damnabit: te liberabit. Post hęc suscipies
mel de petra: quo sitim tuam saties. Petra
enim erat christus: ex cuius p̄ceptis tan-
q̄ ex fontibus dulcedinis satieris. Sustabis
et panē illum scilicet qui dixit: Ego sum pa-
nis viuus qui de celo descendi. Sustabis et
videbis quoniā suavis est dominus. Et si
in te eminet virtus charitatis quē omnia
sperat: per heremū te necesse est transire: id
est vtaris hoc mundo tanq̄ nō vtens: Et in
hac vita peregrinū te noneris esse: si terram
p̄missionis cupis intrare. Hęc terra est de
f 2

1. Cor. 13.

Ps. 50.

Ps. 21.

Exo. 5.

Exo. 4.

Exo. 16.

Ps. 77.

1. Cor. 10.

Job. 6.

Ps. 33.

Sancti Augustini de tempore

Ps. 26. qua propheta cantat et dicit: Credo videre
R bona domini in terra viventium. Ultima
1. Cor. 13. virtus charitatis restat: que omnia sustinet
 et nunquam cadit. Hanc ipsi capiti nostro domi-
Job. 10. no iesu christo conuenire nouimus: Ideo in
 ultimo: quonia finis legis christus est. Quanta
 autem ipse pro nobis sustulerit: puto charitatem
 vestram ignorare non posse: Tamen exinde ali-
Job. 1. quid dicam: si tamen de tanto aliquid digne
 dicam. Prius illud quod de homine: quod uerbum ca-
 ro factum est: quod multa bona fecit et mala
 propeffus est: quod mortuos suscitauit et mor-
 tuus est: quod singularis illa patientia pertulit
 diabolum temptatorem: discipulum traditorem:
 quod ipsum iudam priusquam ostenderet tradito-
 rem pertulit furem: et ante experimentum uir-
 culorum crucis ac mortis: labijs eius dolosis
 non negauit osculum pacis. In ipsa autem
 morte quanta sustinuit: pertulit odiorum flam-
 mas: ministroy pessimi cordis linguas. La-
 mauerunt iudei: Crucifige crucifige: et ne rei
 remanerent iudei: innocens ab eis crucifige-
 est filius dei. Ad crucem ducit: ex palmas qui
 est uera palma uictorie. Spinis coronat: qui
 spinas peccatorum uenit confringere: Ligat:
 qui soluit compeditos: Ligno suspedit: qui
 erigit elisos: Aceto potatur fons uite: disci-
 plina cedatur: salus vulnerat: uita moritur:
 occidit ad tempus uita ut in perpetuo a uita
 occideret mors: Quia hic iudei in hac morte
 christi exultauerunt quasi uictories: et cum ter-
 renum et caducum regnum timuerunt perdere:
 regem celi et terre non dubitauerunt occide-
 re. Sed nec sicut putauerunt uictories exite-
 runt. Si enim uicerunt: regnum quomodo
 perdiderunt? Quomodo nunc uos serui reman-
L serunt? Ista namque causa est qua ab eis christus
 occisus est. Dixerunt apud se principes iu-
Job. 11. deorum ut euangelista narrat: Uidetis inquit
 quia totus mundus post eum abiit: si dimise-
 rimus eum uiuere: uenient romani: et tollent
 nobis locum et gentem. Et christum occiderunt:
 locum et regnum gentesque perdiderunt. Quid
 uobis profuit o insani iudei quod tantum scelus
 commisistis? Aliquid quod christo domino ut decuit
 seruire nolulistis: id eius officio caruistis? Dum
 illi seruisit reges: quibus uos seruitis: facti estis
 mali serui honorum seruorum christi. Per ipsos
 conterit contumaciam uestram: pro ipsos dissipat
 consilia uestra: pro ipsos retribuet scelera in capita
 uestra. Ipse autem dominus quem uos intere-
 missis: non uos seruos sed liberos esse cupie-

bat: quando dicebat: Si uos filius liberaue-
 rit: tunc uere liberi eritis. Uos autem deum
 dominum et regem et ipsam ueram libertatem non
 solum repudiastis: uerum etiam necare cupie-
 tes clamastis: Non habemus regem nisi so-
 lum cesarem. Sed ne in hoc quidem glorie
 ministri et christum occidistis: actum est de uo-
 bis potius et nescitis. Audite ipsum domi-
 num dicentem per prophetam: Ego dormiui et som-
 num cepi: Somnum appellans mortem a uobis
 illatam. Ceterum qualis mors potuit esse tri-
 duana: maxime illius qui pro eundem prophe-
 tam alio loco dicit: Nihil quid qui dormit non
 adijcet ut resurgat? Ego inquit dormiui:
 Ego qui potestatem habeo ponendi aia meam:
 Ego dormiui: non quia sequistis: non quia insa-
 nistis: Ego impleui quod uolui: uos autem in sce-
 lere remansistis. Quis erigit tanta de deo
 nostro fratres pro nostra salute ac redempti-
 one: nisi charitas que nunquam cadit? Charitas
 que magnas vires habes: de celo deum
 deposuisti. Chara sanitas: o sancta ac ue-
 ra charitas: que tanta es in terris: quanta eris
 sanctitas in celis. Que tantum potes in hac
 pugna mortalitatis adhuc sollicita: quantum
 poteris in illa perfecta pace secura. Luigila
 itaque omnis anima christiana: et si in te emi-
 net uirtus charitatis que omnia sustinet: do-
 mini tui imitator uel vestigia. Christus enim (ait
 apostolus petrus) pro nobis passus est: relin-
 quens uobis exemplum ut sequamini uesti-
 gia eius. Et si ille propter te de celesti sede ad
 terrena descendit: tu propter te fuge terrena:
 appete celestia. Si dulcis est mundus: dulcior
 est christus. Si amarus est mundus: omnia
 pro te sustinuit christus. Tunc tibi factus est ipse
 saluator: Surge ambula: pigrescere noli: ha-
 bes quo. Sed forte queris quid. Uides enim uiam
 et quis quo ducat hec ipsa uia? Ad ueritatem
 et ad uitam ducit. Si amas ueritatem: si amas
 uitam: et cupis ad ueritatem et ad uitam ue-
 nire: a uia noli errare. Uideo inquis uiam:
 et cupio ambulare: sed amara est: aspera est.
 Arta enim et angusta uia que ducit ad uitam.
 Christus transiit: sed adhuc aspera est: La-
 put transiit: et membra dubitant? Sed chri-
 stus inquis deus et homo: ego autem homo.
 Tot milia martyrum transierunt: et adhuc
 tibi aspera est? Transierunt senes: transie-
 runt iuuenes: transierunt pueri: puellę tran-
 sierunt: uiam quam timebas: tritam tibi fece-
 runt. Ambula ergo uiam: securus ambulat

Sermo XLVII Do. III. post oc. epi. Ser. II

Quid em̄ metuis in hac via? Adortem? Et mortem times: qui ad vitam curris: Si bonus es: bene in hac vita curris: mors tibi inuua erit: que te representet: non que auferat vitę. Ambula ergo viam: immo ipse qui ppter te factus est via: ipse te ducet p seipsuz ad seipsū. Ipse em̄ ē via: vitas et vita. Dic ę dñs deo tuo O anima fidelis et pia: dic secura dic: et cum ppheta veraciter exclama: **Job. 14.** Deduc domine me in via tua: et ambulabo i veritate tua: Tunc ad te securus perueniā: si in finem vsq; tua gratia non deserat. Hęc fratres dilectissimi que dono ipsius charitatis dicta sūt sanctitati et charitati vestre: ita hęreant cordibus et sensibus vestris: vt eadem ipsa charitas: fructū in vobis inueniat operis: nō folia laudis: Amen.

Ser. XLVII In eadem dñica de eo qđ aposto-
lus dicit: Delector em̄ legi dei in
interiore homine etc. Sermo II

A Um ergo semetipsos quotidie senti-
ant sancti: terrene cogitatiois pō-
dere p̄grauatos ab illa mentis sub-
limitate decidere: et inuitos immo x̄o etiam
nescientes in legem peccati mortisq; traduci:
Ro. 7. atq; vt cetera p̄termittā illis saltem que
superius cōprehendi bonis quidē ac iustis
sed tamen terrenis a cōspectu dei operibus
auocari: habent p̄fecto pro quibus ad deū
iugiter ingemiscant: habent pro quibus in
veritate humiliati atq; cōpuncti: nō verbis
tantūmodo: sed affectu semetipsos pronū-
cient peccatores: et veniam p omnibus que
quotidie supati fragilitate carnis incurrunt
a gratia domini iugiter postulantes: veras
p̄nitentię lachrymas indefinenter effun-
dunt: quippe qui videant hisdem ipsis se p
quibus continuo dolore vexati sunt: etiam
vsq; ad deum iugiter ingemiscant et sibus
inuolutos: etiam ipsas supplicationes suas
offerre se sine cogitationū anxietate nō pos-
se. **B** Experti igitur se humanis viribus desi-
deratā fidem ob sistente carnis sarcina non
posse contingere: neq; illi p̄cipuo summoq;
bono: scđm cordis sui desiderium posse con-
iungi: sed ab eius intuitu captiuos ad mū-
dana traduci: ad gratiam dei qui impios
iustificat conuolantes: cum apostolo prote-
Ro. 7. stanē: Infelix ego homo: quis me liberabit
de corpore mortis huius: Gratia dei p̄ x̄i

sum iesum dominū nostrū. Sentit em̄
se bonū istud qđ volunt nō posse perficere:
sed illud quod nolunt quodq; oderunt ma-
lum: id est cogitationū motus et curam cor-
poralium rerum semper incidere: et condele-
ctantur quidem legi dei scđm interiorem
hominem: qui visibilia vniuersa transcen-
dēs: conatur deo soli semper vñtri. Sed vi-
dent aliā legem in membris suis: id est in na-
tura humane conditionis insertam: que re-
pugnat legi mentis eorum: pertrahit sensū
violenta lege peccati: compellēs salicę eos
relicto illo principali bono terrena cogitati-
one submitti. Que ęuis necessaria atq; cor-
pori utilis videat: cum dispensatione religi-
ose cuiuspiam necessitatis impendit: com-
paratione tamē illius boni quod sanctorū
omniū oblectat intuitum: malavtiq; ab eis
ac fugienda decernit: qui per eam quoquo
modo vel ad modicū tempus ab illius per-
fectę beatitudinis gaudio retrahunt. **Ue. L**
re em̄ lex peccati est: quā humano generi p̄-
uaricatio sui induxit auctoris: per illius no-
tam in quem lata est equissimi iudicis illa
sententia: **Gen. 3.** Maledicta terra in operib; tuis:
spinas et tribulos germinabit tibi: et in su-
dore vultus tui edes panem tuum. Hęc inq;
est lex membris omniū inserta mortalium:
que repugnat legi mētis nostre: eamq; a di-
uino arceat intuitu: q̄ maledicta terra in ope-
ribus nostris post agnitionem boni ac ma-
li cogitationū spinas cepit ac tribulos ger-
minare: quarū aculeis carnis obtunsi femi-
na p̄focantur: ne illum panem nostrum qui
de celo descendit: quicq; confortat cor homi-
nis: edere absq; vultus nostri sudore possi-
mus. Omne igitur humanū genus huic ge-
neraliter legi sine vlla exceptione subijcit.
Nullus enim est ęuis sanctus: qui supradī-
ctum panem non cū sudore vultus sui et sol-
licita cordis intentione percipiat: **Ue. 7.** cō-
muni isto pane multi vt videmus diuites:
sine vllō vultus sui sudore vescunt. **Ue. 7.**
Quam etiā legem beatus apostolus spiritalē asse-
rit dicens: Scimus autē quia lex spiritalis
est: ego autē carnalis sum: venundatus sub
peccato. Spiritalis enim est lex que iubet
nobis vt in sudore vultus nostri comeda-
mus illum panem verū qui de celo descen-
dit: sed nos carnales fecit venundatio illa
peccati. **Ue. 7.** Qđ rogo istud: cui? ve peccatū est?
Sine dubio adę: cuius p̄uaricatione atq; vt

Sancti Augustini de tempore

ita dicitur: negotiatione damnosa fraudulē
toꝝ cōmercio venditi sumus. Omne enim
prolem suam: serpentis psuassione seductus
illiciti tibi pceptione distractam: iugo perpe
tue seruitutis addidit. Hic namq; mos solet
inter vendentem ementemq; seruari: vt is
qui se alieno cupit domino mancipare: ali
quid precij pro iactura proprię libertatis et
addictione ppetue seruitutis a suo cōsequa
tur emptore. Quod etiam inter adam atq;
serpentē manifestissime videmus impletū.
Ille enim a serpente precium libertatis sue
esu interdite arboris capiens: a naturali li
bertate discessit: illiq; maluit semetipsum p
petua vendere seruitute: a quo vetiti pomi
lectale precij fuerat affectus: qua deinceps
condicione constrictus: nō immerito omne
posteritatis sue progeniem: perpetuo eidez
cui⁹ effectus est seruus subdidit famulatu.
Quid enim aliud seruale coniugium potest
procreare q̄ seruos? Quid ergo? Nunquid
emptor iste versutus et callidus domino ve
ro atq; legitimo ius dominationis eripuit?
Non ita est: Neq; enim sic ille omne pecu
lium dei vnus fraudis dolositate peruasit:
vt potentiam dominij sui verus dominator
amitteret: qui ipsum quoq; emptorem quā
uis refugum vel rebellem: tamen iugo repū
mit seruitutis. Sed q; oib⁹ rōnabilib⁹ crea
turis arbitrij libertatem creator indusserat:
eos qui se contra fas edacis concupiscentię
transgressione vendiderāt: inuitos ad inge
nitam libertatem reuocare non debuit. Ab
horret siquidem ab illo iusticię et pietatis au
ctore: quicquid bonitati equitatiq; contrari
um est. Ab alū enim fuerat si concessę liber
tatis beneficiuz reuocasset: iniustū si liberū
hominem potentia sua opprimens atq; ca
ptiuans: libertatis acceptę priuilegiuz exe
qui non stuisset: cuius salutē in futura tunc
secula referuauit: vt recto ordine complere
statuti temporis plenitudo. Spordebant enī
eius sobolem tamdiu sub auita condicione
durare: quousq; eandem originalibus vin
culis liberatam: in antiquum libertatis sta
tum: prioris domini gratia p̄cio sui sanguis
reformaret: quam pietatis instinctu potuit
etiam tunc saluare: sed noluit: quia eum de
creti sui irrumpere sanctionē equitas non si
nebat. His nosse causam venditionis tuę?
Audi ipsum redemptorē tuum per Esaiam
pphetā apertissime pclamantē: Quis ē iste
liber repudiū matris vestre: quo dimisi eazē

Isa. 50.

Aut quis est creditor meus cui vēdidī vos?
Ecce in iniquitatibus vestris venditi estis:
et in sceleribus vestris dimissi matrem vestram.
His etiam euidenter agnoscere cur te iugo
seruitutis addictum redimere potentie sue
virtute noluerit? Audi quid ad superiora
quibus eisdem famulis causam voluntarie
venditionis exprobrat: adiecerit: Nunquid
abbreviata et paruula facta est manus mea:
vt non possim redimere: aut non est in me
virtus ad liberandum? Sed quid huic po
tentissime misericordie eius semper obste
rit: idem propheta demonstrat: Ecce inquit
non est abbreviata manus domini vt salua
re nequeat: neq; aggravata ē auris eius vt
non exaudiat: sed iniquitates vestre diuise
runt inter vos et deum vestrum: peccata ve
stra absconderūt faciem eius a vobis ne ex
audiret. Quia ergo carnales nos fecit: et spi
ritus ac tribulis condemnauit illa prima dei
maledictio: nosq; ita iniquo pater noster cō
mercio venundedit: vt bonum quod volu
mus agere nequeamus: dum diuisi a memo
ria summi dei: ea que humane fragilitatis
sunt cogitare compellimur: dum puritatis
amore flagrant: inuentus naturalibus
que penitus ignorare velimus: etiam inuiti
plerūq; cōpungimur: Scim⁹ quia non ha
bitat in carne nostra bonū: id est huius quā
diximus theorie atq; puritatis perpetua iu
gicq; tranquillitas: sed factū est istud pessī
mū ac lugubre diuortium: vt cum mente le
gi dei seruire velimus: nunq; scilicet volen
tes a claritate diuina dimouere conspectū:
tamē carnalibus tenebris circūfusi: quada
lege peccati ab eo quod bonum nouimus
cogamur auelli: scilicet ad caras cogitatio
nesq; terrenas: ab illa mētis celsitudine de
cidentes: ad quas nos lex peccati: id est illa
sententia dei non imerito cōdemnauit quā
prim⁹ delictor excepit. Et inde est quod bea
tus apostolus cum apertissime fateatur in
euitabili se vel omnes sanctos peccati hui⁹
necessitate constringi: tamen neminē eorum
ob hoc esse damnandū audenter enunciat
dicens: Nihil ergo nunc damnationis est his
qui sunt in christo iesu: Lex enim spiritus vi
tę in christo iesu: liberauit me a lege peccati
et mortis: id ē quotidiana gratia christi: om
nes sanctos suos ab hac lege peccati et mor
tis in quā iugiter vel nolētes cogunt incur
rere: cum remissione debitorū suorum a do
mino p̄cantur absoluti.

Abi. 3.

Isa. 59.

Ro. 7.

Ro. 8.

Sermo XLVIII Do. v. post oc. Epi. Ser. I

Item in eadem dominica Homelia de eo qd scriptum est in euangelio fm Mattheu: Simile est regnu celorum homini qui seminavit bonum semen etc. que habet in opere de questionib euangelioru libro ca. xi.

Dominica quinta post octavas festi Epiphanie de eo qd scriptum est in euangelio fm Mattheu: Confiteor tibi pater etc. Sermo

Sermo XLVIII.

¶

Matth. 11.

Act. 17.

Sancti euangelii cum legeret fratres: audiuius dominu iesum exultasse in spiritu: et dixisse: Confiteor tibi pater domine celi et terre: quia abscondisti hec a sapientibus et prudentibus: et reuelasti ea paruulis. Hucusq interim verba dñi. Si digne: si diligenter: si qd primu est pie consideremus: inuenimus primitus: no semper cum in scripturis legimus confessio/nem: debere nos intelligere vocem peccatoris. Maxime autē hoc dicendū fuit: et hinc admonenda charitas vestra: quia mox vt h verbū sonuit vox lectoris: securus est etiam sonus tonsionis pectoris vestri: audito scz qd dñs ait: Confiteor tibi pater. In hoc ipso qd sonuit cōfiteor: pectora tutudistis. Considerare autē pectus quid est: nisi arguere qd latet in pectore: et euidenti pulsu occultū castigare peccatū? Quare hoc fecistis: nisi qz audistis: Confiteor tibi pater? Confiteor audistis: qz cōfiteor no attēdistis. Hūc g aduertite: Si cōfiteor: christus dixit a quo longe est omne peccatū: no soli est cōfiteri pctoris: sed etiā aliqui laudatoris. Cōfitemur g siue laudantes deū: siue accusantes nosmetipsos. Pia ē vtraq cōfessio: siue cū te rep̄ bendis qui nō es sine peccato: siue cū illum laudas qui nō pōt hē peccatū. Si autē hī cogitem: rep̄ hē sio tua laus ipsi est. Quare em̄ iā p̄fiteris in accusatiōe peccati: in accusatiōe tuip̄suis? Quare p̄fiteris? Quia ex mortuo fact' es uiuus. Scriptura q̄ppe ait: A mortuo q̄si q̄ nō sit p̄t p̄fessio. Si p̄t a mortuo cōfessio: q̄ p̄t tē viuūt. Et si p̄t p̄fiteor: vtiq̄ a morte reuixit. Si peccati cōfessor reuixit a morte: qd illū suscitauit? Null' mortu' est suip̄s' fasciātor. Ille solus se potuit suscitare: qui mortua carne nō mortuus est. Etenī hoc suscitauit qd mortuū fuit. Ille suscitabat: qui viuebat i se. In carne autē suscitāda mortu' fuerat. Hō em̄ p̄t illū sol' suscitauit: de quo dī-

ctū est ab aplo: Propter qd deus eū exaltauit: s̄ etiā dñs seipm: id est corp' suū suscitauit. Unde dicit: Soluite templū hoc: et in tri-duo suscitabo illud. Adortuus est autē peccator: maxie ille quē moles p̄suetudinis p̄mit: q̄si sepult' Lazar'. Pax em̄ erat qz mortuus: etiā sepult'. Quisq̄s igit male p̄suetudinis: male vitę scz terrenā cupiditatū mole p̄mit: ita vt in illo iā factū sit: sic in quodā psalmo mirabilis dicit: Dixit stultus in corde suo nō est deus: Sit talis: de q̄li dictū ē: A mortuo velut q̄ nō sit p̄t p̄fessio. Quis euz suscitauit: nisi q̄ remoto lapide clamauit dicens: Lazare prodi foras. Quid ē autē foras p̄dire nisi quod occultum erat foras p̄dire? Qui p̄fiteor foras prodi: foras autē p̄dire nō posset nisi viueret: viuē nō posset nisi resuscitatus ē. Ergo i p̄fessioe sui accusatio: dei laudatio ē. Dicit g aliq̄s: Quid p̄dest ecclia si iā cōfessor voce dñica resuscitatus p̄dit? Quid p̄dest ecclia cōfiteri: cui dñs ait: Quę solueritis i terra: soluta erūt et i celo? Ipsū lazaru attēde: cū vinculis p̄dit. Iā viuebat cōfiteor: sed nōdū liber ambulabat vinculis irretitus. Quid g facit ecclia: cui dicitur est: Quę solueritis i terra soluta erūt: nisi qd dñs ait cōtinuo ad discipulos: Soluite illū et sinire abire. Siue g nos accusem: siue deū laudemus: semp illi gratias agere studeam: a q̄ gratia gratis dat' cuiusq̄ dat'. Bis g deum laudam: si pie nos accusem: deūq̄ laudemus. Quis deū laudam: tanq̄ eū q̄ sine pctō est p̄dicam. Quis autē nosmetipsos accusam: ei q̄ quē resurrexim' glia dam: hoc si fecerim' nullā occasionē inueniet inimic': q̄ nos circūueniat aū iudicē. Cū em̄ tuip̄e fueris accusator: et dñs liberator: qd erit ille nisi calūniator? Merito ille hinc sibi tutelā prouidit aduersus inimicos nō cōspicuos: carnē et sanguinē miserandā poti' q̄ cauēdā: sed aduersus illos inimicos q̄s ap̄s nos hortat vt armemur: Hō ē nob̄ colluctatio adūsus carnē et sanguinē: id est aduersus homines quos videtis seuire in nos. Vasa sunt: alius vti'. Organa sunt: alius tangit. Immisit se in q̄t diabolus in cor iudē vt traderet dominum. Aut aliquis: Quid ergo ego feci? Audi apostolū: Req̄ detis locum diabolo. Tu male voluntati locum dedisti: intrauit possedit: vti'. Si locū nō daret: nō possideret. Ergo nos admonens ait: Non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinē: sed aduersus p̄ncipes et potestates: Possit quisq̄ pu-

Phil. 2.

Job. 2.

Ps. 19. et. 51. 4. sen. dif. 17 ca. 1.

Job. 11.

Matth. 18.

Job. 11.

¶

Eph. 6.

Job. 15.

Eph. 4.

Eph. 6.

¶

Sancti Augustini de tempore

tare: aduersus reges terre: aduersus poten-
tes seculi. Quare? Ipsi non caro et sanguis?
Semel dictum est: Non aduersus carnem et
sanguinē. Auertere ab omni homine: Qui
ergo restant inimici? Aduersus principes et
potestates spiritalis nequitię: rectores mū-
di: q̄si pl^o dedit diabolo et angelis ei^o. Plus
dedit: quos rectores mundi appellauit. Sed
ne male intelligas: exponit quid sit mūdus
cui^o sūt illi rectores. Rectores mūdi tenebra-
rū harū. Quid est mūdus tenebrarū harū:
quibus est rector? Dilectoribus suis et infi-
delibus plen^o est mūdus: hos appellat apo-
stolus tenebras. Harum rectores diabolus
et angeli eius. Hęc tenebrę nō naturales sūt:
non incōmutabiles sunt. Aduerant et lux effi-
ciunt: credunt et credendo illuminant. **Ps.**
Ep̄. 5. cum in eis factum fuerit: audiet: Fuis-
tis enī aliquando tenebrę: nunc autem lux in do-
mino. Nam quando tenebrę in te nō in do-
mino. Iterum quando lux: non in te sed in
1. Cor̄. 4. domino. Quid enim habes qđ non accipi-
sti? Quia ergo sunt inuisibiles inimici: inui-
sibiliter sunt expugnandi. Quippe hostem
uisibilem vincis feriendo: inuisibilem vin-
cis credendo. Visibilis est hostis homo: vi-
sibile est et ferire. Inuisibilis est hostis dia-
bolus: inuisibile est et credere. Ergo est pu-
gna inuisibilis aduersus inuisibiles inimi-
cos. Ab his enī inimicis quomō se tutum di-
cit quidā? Hoc enī cōperam dicere: et necesse
habebā de istis inimicis aliquāto cum mo-
ra tractare. Jam ergo cognitis inimicis: vi-
Ps. 17. deamus tutelam. Laudans inuocabo do-
minū: et ab inimicis meis saluus ero. Habes
qđ agas: Laudās inuoca: sed dñm laudās
inuoca. Si enim te laudaueris: ab inimicis
tuis saluus non eris. Laudans inuoca do-
minū: et ab inimicis tuis saluus eris. Quia
Ps. 49. qđ ait ipse domin^o: Sacrificiū laudis bono-
rificabit me: et ibi via est vbi ostendā tibi sa-
lutare meū. Ubi via? In sacrificio laudis.
Noli pedem extra hęc viam mittere: in via
esto. Noli a via recedere: a laude dñi: nec yn-
guem: nedum pedem. Si enim volueris ab
hęc via deuiare: et pro domino te laudare:
non eris salu^o ab illis inimicis: quia de ipsis
Ps. 139. dictū est: Juxta semitā scandala posuerunt
mibi. Quicqđ ġputaueris boni habere te
ab te: deuiasti a laude dei. Quid iam mira-
Gal. 6. seductor es? Audi apostolū: Qui enī putat

se esse aliquid cum nihil sit: ipse se seducit.
Dominū ergo attende cōsistentē: Confiteor
tibi pater dñe celi et terre. Confiteor tibi: lau-
do te. Laudo te: non accuso me. Quātū autē
p̄tinet ad ipsius hominis susceptionem: to-
ta gratia: singularis gratia: perfecta gratia.
Quid meruit homo ille qui christ^o est si tol-
las gratiā: et tantā gratiā qua vnum oportet
bat esse christū: ipsum esse quem nouimus?
Tolle istam gratiā: quid est christus nisi
homo? Quid nisi qđ tu? Suscepit animā:
suscepit et corp^o: suscepit plenū hominē: co-
aptatam sibi vnam facit domin^o cum seruo
psonam. Quāta est ista gratia? Christus in
celo: christus in terra: christus simul in celo et
in terra. Christus apud patrem: christus in
vtero virginis: christ^o in cruce: christ^o apud
inferos subueniens quibusdā. Eo autē ipso
die christus in paradiso cum latrone confi-
tente. Et ibi quid latro meruit: nisi quia illā
viam tenuit: vbi ostēdit salutare suū: a qua
tibi pes non exeat? In eo enim qđ se accusa-
uit deum laudauit: et vitam suam beatā fe-
cit. Presumpsit quidē de domino: et ait illi:
Domine memento mei dum veneris in re-
gnum tuū. Considerabat enim facinora sua
et pro magno habebat si ei vel in fine parce-
retur. Domin^o autē cōtinuo cū ille diceret:
Ademēto mei: Sed quādo? Cum veneris in
regnum tuum: Amē dico tibi inquit: hodie
mecū eris in paradiso. Misericordia obtu-
lit: quod miseria distulit. Audi ergo domi-
nū consistentē: Confiteor tibi pater: domine
celi et terre. Quid cōfiteor? In quo te laudo.
Hęc enī cōfessio: vt dixi laudē habet. Quia
abscondisti hęc a sapiētibus et prudētibus:
et reuelasti ea paruulis. Quid ē hoc fratres?
A cōtrario sensu intelligite. Abscōdisti hęc
inquit a sapiētibus et prudentibus: et nō dixit:
reuelasti ea stultis et imprudentibus: sed di-
xit: Abscōdisti a sapiētibus et prudētibus: et
reuelasti ea paruulis. Sapiētibus et pruden-
tibus irridendis: arrogantibus falso grādib^o
vere autē tumētibus opposuit: nō sapiētes:
nō prudētes: s̄ paruulos. Qui sūt paruuli:
hūiles. Ergo abscōdisti hęc a sapiētibus et
prudētibus. Romie sapiētū et prudētū sup-
bos intelligi posse: ipse exposuit cū ait: Re-
uelasti ea paruulis. Ergo abscōdisti nō paruulis.
Quid est nō paruulis? Nō humilibus. Quid
est nō hūilibus: nisi supbis? Hęc via domi-

Matth. 11.

Ps. 49.

Luc. 23.

Matth. 11.

Sermo XLVIII Do. v. post oc. Epi. Ser. I

nisi aut non erat: aut latebat ut reuelaretur nobis. Unde dñs exultauit: nisi quia reuelatū est paruulis: Debem⁹ esse paruuli: Nā si uoluerimus esse magni quasi sapientes et prudētes: nō nobis illud reuelat. Qui sunt magni? Sapientes et prudentes: dicētes se sapientes: stulti facti sunt. Habes remedium a contrario: Si dicendo te sapientē: stultus factus es: dic te stultū et sapiens eris. Sed dic: dic sed intus dic: quia sic est ut dicis. Si dicis: noli coram hominib⁹ dicere: et coram deo nō dicere. Proius qđ ad te ipsum pertinet: qđ ad tua: tenebrosus es. Quid ē enī aliud esse stultū: nisi esse tenebrosū in corde: Deniq; de illis sic ait: Dicētes se eē sapientes: stulti facti sūt. Anteq; hoc diceret qđ rursum: Et obscuratū est insipiens cor eorū. Dic: q; tu tibi lumē nō es. Et multū: oculus es: lumē nō es. Quid prodest patēs ac san⁹ oculus si lumē desit? Ergo dic a te tibi lumē non esse: et clama qđ dictū est: Tu illuminabis lucernam meā domine: Lumē tuo dñe illuminabis tenebras meas. Adēq; enī nihil nisi tenebrę: tu autē lumen fugās tenebras: illuminās me: non a me mibi lumē existēs: sed lumē non p̄cipans nisi in te. Sic iohānes amicus sponsi christi: putabat lumen. Job. 1. Non erat ille lumen: sed ut testimoniū phiberet de lumine. Ad autē erat lumen: erat lumen verū. Quid est verū? Ad illuminat omnē hominē. Si verū lumen est quod illuminat omnē hominē: ergo audi et iohannē ubi. 3. recte dicentē: recte consententē: Nos autē de plenitudine eius accepimus. Uide si aliud dixit: q; tu illuminabis lucernam meā domine. Deniq; iam illuminat⁹ testimoniū phibeat. Propter cecos lucerna diei testimoniū phibeat. Uide quoniam lucerna est: Job. 5. Uos inquit misistis ad iohannē: et uolulistis exultare ad horam in lumine eius. Ille erat lucerna ardens et lucens. Ille lucerna: hoc est res illuminata: accensa ut luceret: quę accendi potest et extingui. Sed ut non extinguat: uentum superbię nō patiat. Ergo Matt. 11. cōfiteor tibi pater domine cęli et terrę: quia abscondisti hęc a sapientib⁹ et prudentibus lumen se putantibus et tenebrę erant. Et p̄ eo q; tenebrę erant: et lumē se putabant: nec illuminare potuerunt: Illi autem qui tenebrę erant et tenebras se esse cōstebant: paruuli erant et non magni: humiles erant et nō Job. 17. superbi. Recte ergo dicebat: Tu illuminabis

lucernam meam domine. Se agnoscebant: dominū laudabant: a uia salutari non recedebant. Laudātes dominū inuocabant: et ab inimicis suis salui erant. Postremo aperit celeste mysteriū: quod si placuerit deo: ut paruulis magis q̄ prudentibus istius mundi gratiā suam reuelaret. Ad apostol⁹ paulus stilo pleniore digessit dicens: Nōne stultam fecit deus sapientiā huius mūdī? Nam quoniam dei sapientiā non cognouit hic mūdus per sapientiā: placuit deo per stulticiā p̄dicationis saluos facere credentes. At ergo: Ita pater: quoniam sic fuit placitū ante te. Celestiū enim uerborum arcana atq; uirtutes: sapientibus abscondunt et paruulis reuelant. Paruulis malicia nō sensu: sapientibus uo stulticię p̄sumptione non prudentię causis. Factiq; hui⁹ equitatem dominus paternę uolūtatis iudicio p̄firmat: ut qđ de dignant paruuli i deū fieri: stulti deinceps i sapientiā sua stant. Uides q; terribilis i cōsilijs domin⁹. Disce uere hūilitatis exemplar: nec temere discutias sup̄ne disp̄satiōis cōsilia. Lum enim intulisset utrūq; scz q; alijs aduētus sui sacramēta reuelauerit: ab alijs uo absconderit: non mox rationē reddidit: sed sic deo placitū dixit: hoc ostendens manifeste: q; iniustū esse non potest qđ placuit iusto. Ac ne quid in illo minus q̄ qđ in deo est estimaret: statim subdidit: Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Pulcherrimus connectif de fide locus: quando omnia sibi tradita dicit a patre suo. Lum omnia legis: omnipotentē agnoscis: nō decolorē: non degenerē patris. Lum tradita legis: filii cōfiteris: cui per naturā omnia vni⁹ substantię iure sunt pp̄ia: nō dono collata per gratiā. Tradita autē sibi dicit omnia: non cęlum et terram uel cętera quę ipse condidit ac fecit elementa: sed hoc qui per filiiū accessum habent ad patrem et ante rebelles: deū postea per fidem sentire cęperit. Unde et alio loco dicit: Omne qđ dat mihi pater ad me uenit: et: Et nemo nouit filium nisi pater: neq; patrem quis nouit nisi filius: et cui uoluerit filius reuelare. Lum diceret: Nemo nouit filium nisi pater: non dixit: et cui uoluerit pater reuelare: quēadmodū cum dixerit: Nemo nouit patrem nisi filius: addidit: Et cui uoluerit filius reuelare. Quod non ita intelligendū est quasi a nullo possit cognosci nisi a solo patre: Pater autē non solū a filio sed

D
1. Cor. 1.

Matth. 11.

Job. 3.

Job. 6.
Matth. 11.

Sancti Augustini de tempore

etiam ab eis quibus reuelauerit filius. Sic enim potius dictū est vt intelligam^o et patrē et ipsum filium: per filium reuelari: quia ipse est mentis nostrę lumen: vt quōd postea intulit: Et cui voluerit fili^o reuelare: nō patrē m̄ sed etiā filium accipias: ad totum enī quōd dixit illatum est. Verbo enī suo se pater declarat. Verbum enī non solum id quōd per verbū declaraf: sed etiā seipsum declarat. Et scias autez quia sicut filius patrem quibus vult reuelat ipsum: audi dicentē ipsum dominū iesum cum laudaret petrum quod eum filium dei esse cōfessus sit: **Matth. 16.** Beatus es simon bariona: quia caro et sanguis non reuelauit tibi: sed pater meus qui est in cęlis. **Matth. 11.** Audiamus ergo eum qui sequit^r et dicit: Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. Abirum quibusdā videt fratres charissimi cum audiūt dominū dicentē: Venite ad me oēs qui laboratis et onerati estis: et ego reficiam vos. Tollite iugū meū sup vos et discite: quāmitis sum et humilis corde: et inuenietis requiē animab^o vestris. Iugū enī meū suaue est: et onus meū leue: Et non cōsiderant eos qui iugū ipsum intrepida ceruice subierunt et illam sarcinā mansuetissimis humeris acceperūt: tantis agitari et exerceri difficultatibus hui^o seculi: vt nō a labore vocati videant^r: sed a quiete ad laborem vocati videant^r: cū apłus dicat: **2. Timoth. 5.** Omnis qui volunt pie viuere in christo iesu: psecutionē patient. At ergo aliquis: Quō iugū eius suaue est et sarcina leuis: quā quidē illud iugū et sarcinā ferre nihil est aliud quā pie viuere in christo? Et quomōdō dicit: Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiā vos: et nō potius dicit: Venite qui vacatis vt laboretis? Hāc et vacātes inuenit quos cōduxit in vineā vt ferrēt estū diei. Et s̄ illo iugo leui et sarcina leui: audiam^o apłm dicentē: **2. Cor. 6.** In omnib^o cōmēdantes nosmetipsos sicut dei ministros: in multa paciētia: in tribulationib^o: in necessitatib^o: in angustijs: in plagis etc. Et alio loco in eadē eplā: **2. Cor. 11.** A iudeis quinquies quadragenas vna min^o accepi: ter virgis cęsus sū: semel lapidatus sum: ter naufragiū feci: nocte et die in profundo maris fui: et cetera picula quę numerari quidez possunt: sed tolerari nisi spūs sancto iuuāte nō possūt. Quia ḡ illa quę cōmemorauit aspera et grauiā: frequēt^r et abudātius sustinebat: sed pfecto aderat ei spūs sanct^o: quō in exterioris hoīs corruptōe interi-

orē renouaret de die in diē: et gustata requie spiritali i affluētia delitiar^o dei: in spe futurę beatitudinis oīa p̄sentia deliniret: aspera et grauiā oīa releuaret. Ecce quę suaue iugū christi portabat et quę leuē sarcinā: vt oīa illa quę supius enumerata dura et imania omīs auditor: horrescit: leuē tribulationē diceret: intuens interiorib^o et fidelib^o oculis quanto p̄cio t̄paliū emēda sit futura vita: nō pati labores eternos impioz: et sine vlla sollicitudine p̄frui eterna felicitate iustoz. Secari^o vti se hoīes patiunt^r: vt dolores nō eterni: s̄ aliquāto diuturnioris vlceris acriorū dolorū p̄cio redimant^r: in languida et incerta vacatiōis breuissimę atq; vltima vita. Immanissimis bellis miles atterit^r: plurib^o fortasse annis in laborib^o inquiet^r: quę in ocio quieturus. Quib^o tempestatib^o et pcellis: quę horribili et tremēdę sequit^r cęli et maris importuni sūt mercatores: vt diuitias ventosas acquirant: maiorib^o quā quōd acq̄saturi sunt piculis et tempestatib^o plenas? Quos estus: quę frigora: quę picula ab equis: a fossis: a precipitijs: a flumib^o: a feris p̄ferūt venatores? Quē labores esuriēdi et sitiēdi: quāstas vilissimi et foetidissimi cibi et potus angustias vt bestia capiant? Et intēdū nec ipi bestię carnes: p̄p̄ quā bec tāta sustinēt epulis necessarie: quę et si aper ceruusq; capiat: magis suaue sit venātis animo quā captus est: quę comedētis palato quā coctus est. Quāstas cruciatibus p̄pe quotidianarū plagarū tenera pueroz etas subdit? Quāstas etiam scholis vigillarum et abstinentię molestijs exercent^r: non propter discendā sapientiā: s̄ p̄pter opes honoresq; vanitatis: vt numeros et lras et disertas fallacias eloqui discant? Sed in his omnib^o quę hec nō amāt: eadē grauiā patiunt^r. Qui vō amant eadē quidē: sed non grauiā pati vident^r. Omnia enim leua et imania p̄sus facilia: et p̄pe nulla efficit amor. Quāto ergo certius ac facilius ad veram beatitudinem charitas facit: quōd ad miserā quātuz potuit aduersitas temporalis: vt eterna p̄na vitetur: eterna requies comparet. Non immerito ille vas electionis cum ingenti leticia dixit: Non sunt condignę passionēs huius temporis ad futuram gloriā: quę reuelabitur in nobis. Ecce vnde iugum illud suaue est et sarcina leuis. Et si angusta est paucis eligentibus: facilis tamen omnibus diligen-

Sermo XLIX Do. v. post oc. epi. Ser. II

ps. 116. abus. Dicit psalmista: Propter verba labiorum tuorum: ego custodivi vias duras. Sed que dura sunt laborantibus: eisdem ipsis mitescunt amantibus: propter quod ita diuine pietatis dispensatio actum est ut interior homo qui renouat de die in diem non adhuc sub lege positus: sed iam sub gratia exonerat sarcinis innumerabilium observationum: quod erat reuera graue iugum: sed dure ceruici conuenienter impostum: facilitate simplicis fidei: et bonae spei: et sancte charitatis: quicquid molestiarum exteriori homini forinsecus intulisset: ille princeps qui missus est foras: interiore gaudio leue fieret. Nihil enim tam facile est bono voluntati quam ipsa sibi: et hoc sufficit deo. Quamlibet ergo sequat iste mundus: verissime angelus nato in carne domino clamauerunt: Gloria in excelsis deo: et in terra pax hominibus bonae voluntatis. Quia quod natus erat suauis iugum eius est et sarcina leuis: sicut dicit apostolus: Fidelis deus qui non sinit temptare nos super id quod possumus ferre: sed facit cum temptatione etiam exitum ut possimus sustinere. Couersi ad deum deum patrem omnipotentem puro corde: ei in quantum potest paruitas nostra: maximas atque veras gratias agamus: precantes toto animo singulari mansuetudine eius: ut preces nostras in beneplacito suo exaudire dignetur. Inimicum quoque a nostris actibus et cogitationibus sua virtute expellat: nobis multiplicet fidem: mentem gubernet: spirituales cogitationes concedat: et ad beatitudinem suam perducatur: per iesum christum dominum nostrum filium suum qui cum eo viuere et regnare in unitate spiritus sancti deus per omnia secula seculorum: Amen.

In eadem dominica de iusticia que ex lege: et ea que ex fide est. Et quod diabolus princeps sit mundi ex traduce peccati. Et de perfectione imperfecta et eternitate futura: Sermo II

Tr. XLIX. In quibus lectiones omnes ita sibi connectuntur tanquam una sit lectio: quia omnes ex uno ore procedunt. Adulta ora sunt ministerium sermonis gerentium: sed vnicuique est os mistros implentis. Audiuntur applica lectione et forte aliquem moueat quod ibi scriptum est: Secundum iusticiam que ex lege est: qui fuerim sine querela. Que mihi lucra fuerunt: hec propter christum damna esse duxi: Deinde securus ait: Non solum damna sed etiam stercoza existimaui esse: ut christum lucrificarem: et inueniam in illo

non habes meam iusticiam que ex lege est: sed iusticiam que est ex fide iesu christi. Quod enim stercoza existimat diabolus sine iusticia que ex lege est puerari sine querela? Quis enim legem dedit? Nonne ipse legem promissit qui postea reus legis cum indulgentia venit? Sed his cum credimus venisse cum indulgentia que reos legem tenebat. Numquid autem lex reos tenebat eos: qui sine iusticiam que ex lege est conuersati sunt sine querela? Si ergo indulgentiam et veniam peccatorum reus legis attulit dominus: non attulit paulo apostolo: qui dicit sine querela se in lege conuersatum? Sed ipsum audiamus alio loco: Non ex operibus inquit que nos fecimus: sed propter suam misericordiam saluos nos fecit per lauacrum regenerationis. Et iterum: Qui pius fui blasphemus et persecutor et iniuriosus: sed misericordiam consecutus sum. Hac se constituit conuersatum in lege sine querela: ac tale se confitetur fuisse peccatorem: ut omnis peccator propter se non desperet quia paulus meruit indulgentiam. Videte fratres et vim sermonis huius intuemini: quod paulus apostolus diabolus existimat et stercoza: ubi sine querela dixit se pueratum fuisse. Hac impletor legis: hac reus legis vno eodemque tempore: ante baptismum: ante gratiam. Sed non sine causa damna esse dicit: ne subintrent cogitationes noxię: hoc id dixisse apostolum paulum: quod alius dederit legem: alius euangelium: sicut manicheus mente puerfa sentit: et reliqui heretici qui dixerunt alium datorem fuisse legis que data est per moysen: alius autem largitor euangelice gratie. Illi quidem deum malum: illum vero deum bonum. Quid miramur fratres in obscuritate legis tanquam in clausis ostijs caliginem passi sunt: quia non pietate pulsauerunt. Inuenimus aliqui eundem paulum aptissime dicere: legem bonam esse: Quam tamen ideo datam dicit esse ut abundaret peccatum: Et ideo abundasse peccatum ut superabundaret gratia. Presumebant enim homines de viribus suis: et faciendo quicquid sibi licere arbitrabantur: peccabant in legem dei occultam. Unde ista lex manifesta promulgata est eis qui omnino sibi rei esse non videbant. Data est illis lex non que sanaret sed que egrotantes probaret. Lex percurrit ante medicum: ut se egrotum qui se sanum putabat inueniret egrotum: et dixit: Homo concupisces. Et quia ante legem preuaricatio nondum erat: Ubi enim non est inquit lex nec preuaricatio: antea sine lege peccabatur. Data vero lege postea quam peccatum est: amplius peccatum est: quia cum preuaricatione peccatum est. Inuenit se homo

Lu. 3.

1. Tim. 5. 1.

B

Ro. 5.

Ro. 7.

Ro. 4.

Sancti Augustini de tempore

vinci cupiditatibus suis: quas mala consuetudine aduersum se nutrebat: qui etiam cum vinculo et obligatione peccati ex adam fuerat propagatus. Unde dicit ap[osto]lus: Fuimus et nos aliquando natura filij ire. Inde est q[ui] Job. 15. nec vnus diei infantem mundum dicit a peccato: non ex eo q[uo]d comisit: sed ex eo q[uo]d traxit.

Audi psalmum interiora dicentem: et peccatorum nostrorum secreta canentem. Ex persona enim generis humani dicitur christo: Tibi soli peccavi et malum coram te feci: Non ex persona vnus dauid hoc dicit: sed ex adam persona: de quo genus humanum. Audi enim psalmum: Tibi inquit soli peccavi et malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis: xpo d[omi]n[u]s. Vn[de] h[ic] intelligim[us]? Audi q[uo]d sequitur: Et vincas cum iudicaris. Non est iudicatus deus pater: non est iudicatus spiritus sanctus: non inuenim[us] nisi solum filium in ista carne: quam de nostra massa suscipere dignatus est iudicatum: Non ex nodo concupiscentie hominis et femine virgo credidit: virgo concepit: virgo peperit: et virgo permansit: Et ideo dicit: Vincas cum iudicaris. Iudicatus est enim et vicit: q[uia] sine peccato iudicatus est. Patientie fuit sustinere iudicium: non reus. Adulti innocentes iudicant: sed in ipsis causis quas agunt. Nam de reliquo peccato non carent: quia sicut ante homines factum: sic ante deum cogitationis peccatum est. Factum tuum coram oculis dei: cogitatio tua est. Testis facti est ipse iudex: accusatrix facti ipsa conscientia. Ergo ille vere innocens iudicatus est: et ideo vicit.

Matt. 27. Solus enim vicit: non de iudice pontio pilato: neq[ue] de iudicis scribis: sed de ipso diabolo: qui omnia nostra peccata rimas diligentie invidentie. Et quid ait dominus iesus de ipso diabolo? Ecce venit princeps mundi huius. Ia sepe dictum est charitati vestre mundum istum appellari peccatores. Et quare peccatores nomine mundi appellantur? quia dilectione mundi inhabitant mundum. Qui enim non diligunt mundum: non habitant in eo q[uo]d non diligunt. Nostra inquit perversio in celis est. Si ergo qui diligit deum in celo habitat cum deo: qui diligit mundum in mundo cum principe habitat mundi: Omnes itaq[ue] dilectores mundi ipsi sunt mundus: habitatores mundi: non carne q[uo]d omnes iusti: sed animo q[uo]d soli peccatores quibus princeps est diabolus: quod dicitur domus habitatores domus. Secundum quam sententiam dicimus malam domum esse marmoratam: et bonam domum esse fumigatam. Inuenis domum fumosam quam

boni habitant: et dicitur bona domus. Inuenis domum marmoratam et laqueatam quam possident iniqui: et dicitur mala domus: domum appellans non parietes et receptacula corporum: sed ipsos habitatores: Sic mundum appellauit scriptura habitatores mundi per concupiscentiam dilectionis: non per perversationem corporis. Ergo ecce inquit venit princeps mundi: et in me nihil inuenit. In solo ipso nihil inuenit diabolus. Et tanq[ua]m diceret ei: Quare ergo moreris? Ibi sequitur: Sed vt sciant omnes: q[uia] voluntate patris mei facio: surgite eamus hinc. Surgit et ita ad passionem. Quare? Quia voluntate patris mei facio. Propter hanc ergo singularem innocentiam ait psalmus: Tibi soli peccavi: et malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis: et vincas cum iudicaris: quia nihil mali in te inuenit. Quare autem in te inuenit o genus humanum? Quia sequitur et dicit: Ego enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis peperit me mater mea. Dicit hoc dauid: Quare vnde natus sit dauid: inuenies de legitima coniuge: de nullo adulterio. Secundum quam et per paginem dicit: In iniquitate conceptus sum: nisi quod est ibi quiddam de mortis propagine quod secum trahit omnis qui ex coniunctione viri et femine nascitur: habens ergo vnusquisq[ue] concupiscentiam: attendat legem dicentem: Non concupisces: inuenit in se q[uo]d illa prohibet et sit reus legis. Inueniens autem in se cui subditur: incipiat iam dicere: Lodelector legi dei secundum interiorum hominem. Unde autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captiuantem me in lege peccati que est in membris meis. Cognouit se egrotum: implorat medicum. Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis huius? Respondeat medicus: Gratia dei per iesum christum dominum nostrum. Gratia dei: non merita tua. Quare ergo te dixisti in lege cum iusticia sine querela conuersatus? Attendite: Sine querela dixit hominum. Est enim quedam iusticia quam potest homo implere vt nullus hominum querat de homine. Dicit: Non concupisces alienum: Tu si non rapueris alienum: nulla querela erit hominum. Ergo aliquando concupisces et non rapis: Sed sententia dei supra te est: q[uia] concupisces: Reus es legis: sed in oculis latoris legis. Sine querela viuif: Quare ergo ista damna? Quare ista sterco: ra? Lustrator est aliquanto nodus iste: sed soluet qui soluet. Hoc autem non ego solus pia subiunctione: sed omnes pia intentione mereamur. Quicquid faciebant iudici vnde homi-

Job. 14.

Job. 50.

Job.

Exo. 20.
Ro. 7.

Sancti Augustini de tempore

Viderimus que vincit omnes concupiscentias. Tam enim dulcis est frater mei: tam pulchra ut illa visa nihil aliud possit delectari: Satietas erit insatiabilis: nullum fastidium: semper esuriemus: semper saturi erimus. Audi ipsas duas sententias de scriptura: Qui bibit me: dicit sapientia: adhuc sitiet: et qui edit me adhuc esuriet. Sed ne putet quia tibi erit indigentia et fames: Audi dominum: Qui biberit de hac aqua: non sitiet in eternum. Sed dicit: Quando erit? Quando cum erit tamen: Expecta dominum: sustine dominum: viriliter age: et confortet cor tuum. Numquid tanta restant: quanta peracta sunt? Intende ab adam usque ad hodiernum diem: quae secula evoluta sunt: et ecce iam non sunt. Pauci dies remanent quodammodo. Sic enim dicendum est quod remanet in comparatione transactorum seculorum. Exhortemur in invicem. Exhortet nos ille qui venit ad nos: qui cucurrit viam et dixit: Sequimini. Qui ascendit prior in celum: ut caput de sublimioribus subueniat ceteris membris in terra laborantibus? Qui dixit de celo: Saule saule quid me persequeris? Ergo nemo desperet: Reddetur nobis in fine quod promissus est: Ibi implebitur illa iusticia. Audi istis et euangelium istis lectionibus concordare. Voluntas inquit patris est: ut omnia que mihi dedit non pereant: sed habeant vitam eternam: et ego resuscitabo eos in nouissimo die. Seipsum primo die: nos nouissimo die. Primus dies ad caput ecclesie. Dies enim non ster dominus christus: non facit occasum. Nouissimus dies: erit finis seculi. Nolo dicas quando iste erit. Generi humano longe erit: unicuique hominum prope erit: quia nouissimus dies est cuiusque dies mortis. Etenim hinc cum exieris recipieris pro meritis: et resurges ad recipienda que egisti. Tunc deus coronabit non tam merita tua quam dona sua. Quicquid tibi donauit: si seruasti cognoscit. Totum ergo fratres desiderium nostrum non sit nisi ad vitam eternam. Nemo sibi placeat quasi qui hic iuste vixerit: et comparet se illis qui male viuunt. Luc. 18. fin pharisaeum qui se iustificabat: qui non audierat apostolum: Non quia iam acceperim: aut iam profectus sum. Ergo non acceperat ad hoc hoc quod desiderabat. Pignus acceperat: sic dixit: Qui dedit pignus spiritum nobis: Luit rei pignus erat: ad hoc peruenire cupiebat: Participatio quedam: sed distat. Aliter modo participamus: aliter tunc par-

ticipabimur. Abodo per fidem: per spem: in eodem spiritu: tunc autem species erit: res erit. Idem autem spiritus: idem deus: eadem plenitudo. Qui clamat absentibus: exhibebit presentibus. Qui vocat peregrinos: nutri et alet in patria. Quia nobis factus est christus: et desperamus nos peruenituros? Quia ista finiri non potest: corrumpi non potest: nec pluuia: nec diluuijs: nec a latronibus obsideri. Ambula securus in chusko: ambula ne offendas: ne cadas. Nec retro respicias: ne in via remaneas: ne a via recedas. Ista omnia precaue tantum: et peruenisti. Cum peruenis: tunc iam gloriare ex hoc. Noli in te: Nam qui se laudat: deum non laudat: sed se a deo auertit: Quomodo qui vult recedere ab igne: ignis calidus remanet: sed ille frigescit: quomodo qui vult recedere a lumine: si recesserit: lumen in se lucidum remanet: sed ille tenebras. Non recedamus a calore spiritus: a lumine veritatis. Vocem modo audimus: tunc autem facie ad faciem videbimus. Nemo sibi placeat: nemo alicui insultet. Omnes sic velimus proficere: ut non inuideamus proficientibus: non insultemus deficientibus: et erit in nobis cum gaudio impletum quod promissum est in euangelio: Et ego resuscitabo eos in nouissimo die.

Dominica in septuagesima de lapsu mundi et auaricia: Sermo I Sermo L

Annus homo in tribulatione constitutus aliquando et in sua causa deficientes: prudentem aliquem querit a quo consilium accipiat: et nouit quid agat. Existimemus huiusmodi mundum quasi esse hominem unum. Euadere mala querit: et facere bona piger: ac per hoc crebescit tribulationibus suis in sua causa deficientes: quem potest ad accipiendum consilium prudentiorum inuenire quam christum? Lerte meliorem inueniat: et quod vult agat? Si autem non habet ubi meliorem inueniat: ad hunc inueniat quem ubique inueniat: consulat: accipiat consilium: seruet mandatum bonum: euadat magnam malum. Presentia enim mala temporalia: que multum homines exhorrent: sub quibus plurimum murmurant: et murmurando offendunt emendatorem: ne inueniant saluatorem. Presentia ergo mala sine dubio transitoria sunt: aut per nos transeunt: aut nos per illa transimus: aut transeunt nobis.

viuentibus: aut dimittunt nobis morientibus. Non est in tribulatione magnū: quod tempore breue est. Quisquis cogitas crastinum diem: non reuocas hesternum diem.

Binueniente die pendio: hesternus erit et crastinus. Verū tamen si curis tantis homines estuant ad euadendas temporales et transcurrentes vel potius transuolantes tribulationes: quid est cogitandum ut homo euadat manentes et sine fine durantes? Dura causa est vita mortalis. Quid est aliud hic nasci: nisi ingredi laboriosam viam? De labore futuro nostro: testis est ipse fletus infantis. Ab ipso molesto conuiuio nemo est excusatus. Bibendum fuit: quod propinauit adam. Facti quidē sumus manibus veritatis: sed propter peccatū proiecti in dies

Sec. 1. vanitatis. Facti sumus ad imaginem dei: sed detriuimus eam transgressione peccati. Ideo psalmus nos admonet: quomodo facti fuerimus: et quo puenimus. Aut enim:

Ps. 38. Quis in imagine dei ambulet homo. Ecce quod factus est. Quo puenit? Audi quod

2. Petrac. 25. sequitur: Tamen vane conturbatur omnis homo. In imagine ambulat veritatis: et conturbatur in consilio vanitatis. Deniq; vide conturbationē eius: vide et tanq; in speculo displice tibi. Quis inquit in imagine dei ambulet homo: et ideo magna res ē homo: tamē vane conturbabit. Et quasi queremus: vnde rogo te: vnde vane conturbabit?

L Thesaurizat inquit et ignorat cui congregat ea. Ecce ille homo: id est vniuersum genus humanū: quasi vnus homo qui in causa sua defecit: con silii perdidit: de via sanę mētis errauit: thesaurizat: et nescit cui congreget ea. Quid dementius? Quid infelicius? Lerte enim sibi? Non. Quare sibi non? Quia moriturus est: quia breuis vita hominis ē: quia thesaurus durat: et cito transit qui congregat. Ideo miserat hominē in imagine dei ambulante: vera fatentem: vana sectantem: Tunc inquit conturbabit. Doleo: thesaurizat et ignorat cui congreget ea. Sibi ea? Non. Quia morit homo: p durante thesauro. Consiliū habes: da et mihi. Non habes consiliū qd mihi des: nec tu ergo tenes. Proinde si ambo nō habemus: ambo queram: ambo accipiamus: ambo tractemus. Conturbat: thesaurizat: cogitat: laborat: curis inuigilat. Per diē vexaris laboribus: p noctem agitaris timoribus. Ut sacculus tuus

impleatur nummis: anima tua febricitat curis. Video: doleo: conturbaris: et sicut dicit qui fallere nescit: vane conturbaris. Thesauriza enim vt bene pueniat quicquid agis. Ut damna taceamus: vt tanta pericula et

D in singulis lucris singulas mortes (Adortes dico non corporū sed malarū cogitationū) vt accedat aurum: perit fides: vt foris vestiariis: intus expoliariis: vt ista omittamus: vt alia taceamus: vt aduersa ptereamus: pspera sola cogitemus: Ecce thesaurizas: ecce vndiq; lucra confluunt: et more fontium nummi currunt. Ubique ardet inopia: vbiq; fuit copia. Nō audisti: Diuitie si affluāt ne

Ps. 61.

apponatis cor? Ecce acquiris: nō infructuose conturbaris: tamen vane conturbaris. Quare inquis vane conturbor? Ecce saccos impleo: parietes mei vix capiunt quod acq; ro: Quare vane conturbor? Thesaurizas et

Ps. 38.

E ignoras cui ea congreges. Aut si scis cui: obsecro dic et mihi. Audia te cui. Si non vane conturbaris: dic cui thesaurizas? Adibi inquis. Hoc audes dicere moriturus? Filiiis meis inquis. Hoc audes dicere de morituris? Abagna pietas: thesaurizat pat filijs: immo magna vanitas: thesaurizat moriturus morituris. Si propterea quia moriturus dimittis: quid colligis? Hęc causa et filiorum: successuri sunt non p mansuri. Omitto dicere qualibus filijs: ne forte quod congregauit auaricia perdat luxuria: Alius fluendo perdit: quod tu laborando congregasti. Sed omitto hoc. Forte erunt boni filij: luxuriosi non erunt: seruabunt quod dimisisti: augebūt qd seruasti: nō perdent qd congregasti. Filij tui tecum sunt pariter vani si hoc faciūt: si te patrē in h imitant: Illis dico quod tibi dicebam. Filio tuo dico: Qui seruas illi dico: Thesaurizas: et nescis cui congreges ea. Sicut enī tu nescisti: sic et ille nescit. Si in illo vanitas p mansit: nūquid ad ipsum defecit veritas? Omitto dicere: quia

S

forte dum viuīs thesaurizas furi. Una nocte venit: et tot diebus ac noctibus congregatum paratum inuenit. Thesaurizas forte latroni: forte p redoni. Nolo amplius dicere: ne cōmemorem et refricē p pessorum dolores. Quia multa que congregauit inanis vanitas: parata inuenit hostilis crudelitas. Nō est enim meum optare: sed omniū est timere. Auertat hoc deus. Sufficiāt flagella ipsius. Omnes orem: auertat hoc deus. Par

Sancti Augustini de tempore

cat deus nobis quem rogamus. Sed si dicat quibus: quid respondemus? Tu ergo o homo: o omnis homo: tu qui vane thesaurizas: unde mihi respondes tractanti tecum: et tecum querenti consiliū in causa omnium? Dicebas enim et respondebas: Thesaurizo filio meo: filiis meis: posteris meis. Dixi: quanta sint et in ipsis filiis metuenda. Sed omitto penaliter victuros filios sicut optat inimicus: sic uiuant ut optat pater: quod multi in casus inciderunt. Dixi: commemorauit: horruisti et non correxisti. Quid enim responsurus es: nisi hoc dicas: forte non? Et ego sic sum locutus. Forte inquam furi: forte latroni: forte p̄doni. Nō dixi certe: sed forte. In forte fieri: forte nō fieri: Nescis quod quid fiet: Vane conturbaris. Uides quod verū dixerit veritas: quod inaniter conturbet vanitas. Audisti tandem: aliquando sapuisti: quia hoc ipsum cum dicis forte filiis meis: non autem audes dicere certus sum: quia filiis meis: nescis cui conturbas ea. Ergo ut video: ut an dicebas: de fecisti in causa tua: non inuenis quod mihi respondeas: sed nec ego quod tibi. Ambo itaque queramus: ambo consiliū petamus. Habemus copiam non sapientis sed ipsius sapientie: Audiamus ambo christū: iudeis scandalum: gentibus autem stulticiam: ipsis autem vocatis iudeis et grecis christum dei virtutem et dei sapientiam. Quid paras munitura diuitijs tuis? Audi virtutē: nihil fortius. Quid paras argumēta diuitijs tuis? Audi sapientiam dei: nihil prudentius. Forte enim cum dixerō scandalizaberis: Iudeus eris: quia christus iudeis scandalū. Forte cum dixerō stultū tibi videbis: Gentilis eris: quia christus gentibus stulticia. Christianus es: vocatus es. Vocatis autem iudeis et grecis christus dei virtus est et dei sapientia. Nolite contristari cum dixerō: Nolite scandalizari: nolite veluti insipientie meę ore torto insultare. Audiamus. Quod enim dicturus sum: christus dixit: Contemnis pecconem: time iudicem. Quid ergo ego dicā? P̄ me prope modū paulo ante euangelij lector hac cura liberauit. Nō ergo lego: sed lecta recolo. Consiliū querbas in causa tua deficiens: vide quid dicat fons recti consilij: fons unde quicquid implet venenum non times. Nolite vobis condere thesauros in terra: ubi tinea et comestura exterminat: et ubi fures effodiunt et furantur: sed thesaurizate vobis thesauros in celo: quo fur nō accedit neque tinea corrumpit. Ubi enim est thesaurus tuus: ibi erit et cor tuū. Quid expectas amplius? Res aperta est. Consiliū patet: sed cupiditas lateret: imo non lateret: sed etiam ipsa quod peius est patet. Non enim cessat rapina grassari: non enim cessat fraudare auaricia: non enim cessat piurare malicia. Totū ut quid? Ut thesaurizetur. Et ubi ponat? In terra. Recte quidem a terra in terram. Homini enim a quo nobis dixi laborem fuisse propeinatum: dictum est peccati: Terra es: et in terrā ibis. Ad herito thesaurus in terra: quia cor in terra. Ubi est quod habemus ad deū? Dolet quod intellexistis: corrigimini si voluistis. Quid vult laudator nō facere? Verū est: nihil verius. Fiat quod verū est. Unū deū laudamus et nō mutamur: ut nō etiā in hō vane conturbemur. Ergo nolite vobis condere thesaurum in terra: siue experti quomodo pereat quod in terra reconditur: siue non experti sed ex alteris metuentes experiri. Quem non corrigunt verba: corrigant experimenta. Non surgis: non procedis: nisi ut vna voce dicas ab omnibus: Ue nobis: ruit mūdus. Si ruit: quare non migras? Si tibi architectus diceret ruiturā domum tuam: nonne prius migras quod murmurares? Structor mūdi tibi dicit ruiturum mūdum: et non credis? Audi vocem predicantis: audi consiliū comonentis. Vox predicantis est: Et celū et terra transibunt. Vox comonentis est: Nolite vobis condere thesaurum in terra. Ergo si creditis predicanti: si non contemnitis comonentem: fiat quod dicit. Non enim ille te fallit qui tale consiliū dedit. Non perdes quod dedisti: sed sequeris quod misisti. Consiliū ergo do: Da pauperibus: et habebis thesaurum in celo. Non sine thesauro remanebis: sed quod habes in terra sollicitus: habebis in celo securus. Adigra ergo. Consiliū do seruandi nō perdendi. Habebis inquit thesaurum in celo: et veni sequere me: ut ducam te ad thesaurum tuum. Non est hoc dispendium: sed compendium. Cur silent homines? Audiant vel experti quod timeant: faciant unde non timeant: migrent in celum. Frumentū ponis in terra: venit amicus tuus quod nouit frumentū et terre naturam: docet tuā imperitiā: dicit tibi. Quid fecisti? Frumentum in terra in inferioribus posuisti. Humidus locus est: putrescit quod posuisti: perdes

lo: quo fur nō accedit neque tinea corrumpit. Ubi enim est thesaurus tuus: ibi erit et cor tuū. Quid expectas amplius? Res aperta est. Consiliū patet: sed cupiditas lateret: imo non lateret: sed etiam ipsa quod peius est patet. Non enim cessat rapina grassari: non enim cessat fraudare auaricia: non enim cessat piurare malicia. Totū ut quid? Ut thesaurizetur. Et ubi ponat? In terra. Recte quidem a terra in terram. Homini enim a quo nobis dixi laborem fuisse propeinatum: dictum est peccati: Terra es: et in terrā ibis. Ad herito thesaurus in terra: quia cor in terra. Ubi est quod habemus ad deū? Dolet quod intellexistis: corrigimini si voluistis. Quid vult laudator nō facere? Verū est: nihil verius. Fiat quod verū est. Unū deū laudamus et nō mutamur: ut nō etiā in hō vane conturbemur. Ergo nolite vobis condere thesaurum in terra: siue experti quomodo pereat quod in terra reconditur: siue non experti sed ex alteris metuentes experiri. Quem non corrigunt verba: corrigant experimenta. Non surgis: non procedis: nisi ut vna voce dicas ab omnibus: Ue nobis: ruit mūdus. Si ruit: quare non migras? Si tibi architectus diceret ruiturā domum tuam: nonne prius migras quod murmurares? Structor mūdi tibi dicit ruiturum mūdum: et non credis? Audi vocem predicantis: audi consiliū comonentis. Vox predicantis est: Et celū et terra transibunt. Vox comonentis est: Nolite vobis condere thesaurum in terra. Ergo si creditis predicanti: si non contemnitis comonentem: fiat quod dicit. Non enim ille te fallit qui tale consiliū dedit. Non perdes quod dedisti: sed sequeris quod misisti. Consiliū ergo do: Da pauperibus: et habebis thesaurum in celo. Non sine thesauro remanebis: sed quod habes in terra sollicitus: habebis in celo securus. Adigra ergo. Consiliū do seruandi nō perdendi. Habebis inquit thesaurum in celo: et veni sequere me: ut ducam te ad thesaurum tuum. Non est hoc dispendium: sed compendium. Cur silent homines? Audiant vel experti quod timeant: faciant unde non timeant: migrent in celum. Frumentū ponis in terra: venit amicus tuus quod nouit frumentū et terre naturam: docet tuā imperitiā: dicit tibi. Quid fecisti? Frumentum in terra in inferioribus posuisti. Humidus locus est: putrescit quod posuisti: perdes

1. Cor. 1.

Matth. 6.

Sec. 5.

Luc. 21.
Matth. 6.

Matth. 19.

laborem tuum: Respondes: Quid ergo faciam? Abigra inquit in superiora. Audis ergo amicum consiliū dantem de frumento tuo: et contēnis deū cōsiliū dantē de corde tuo? Frumentum tuum times ponere in terra: et cor tuum perdis in terra. Ecce dominus deus tuus dat tibi consiliū de corde tuo: Tbi enim inquit fuerit thesaurus tuus: illic erit et cor tuum. Leua inquit cor in celo: ne putrescat in terra. Consiliū est eius: qui te vult seruare nō perdere. Si ergo ita est: quo modo penitet eos qui nō fecerunt? Abodo quid sibi dicunt? In celo haberemus: quod in terra perdidimus. Inuasit hostis domū: nunquid inuaderet celum? Occidit seruum/ custodem: nūquid occideret dominū seruatorē: quo fur nō accedat: neq; tinea corrumpit? Multi dicunt: Tbi haberemus: ibi nostros thesauros recondideremus: quo eos securi post paululum sequeremur. Quare non audiuimus dominū nostrum? Quare cōtempnimus patrem monentem: et hostem sensimus inuadentem? Ergo si consiliū est hoc: non simus pigri in tam bono consilio: et si migranda sint quę habemus: in eum locum transferamus vnde ea non perdamus. Quid sunt pauperes quibus damus: nisi laturarij nostri per quos in celum de terra migramus? Da: laturario tuo das: ad celum portat quod das. Quomodo inquis ad celum portat? Et video quia manducādo cōsumit. Proxius non tenendo: sed manducādo transportat. An excidit tibi: Venite benedicti: percipite regnum: Esuriui enim et dedistis mibi māducare: Et cum vni ex minimis meis fecistis mibi fecistis? Si ante te mendicantem non cōtempnistis: attende ad quem peruenit quod dedisti. Lum vni inquit ex minimis meis fecistis: mibi fecistis. Christus accepit quod dedisti. Ille accepit: qui tibi vnde dares dedit. Ille accepit: qui in fine tibi seipsum dabit. Nam et hoc fratres aliquando commonui charitatem vestram: quod me fateor i scriptura dei plurimum mouet: et sepius debeo cōmonere. Rogo vos vt cogitetis quod ait ipse dominus noster iesus christus in fine seculi cū venerit ad iudicium congregaturū se omnes gentes in cōspectu suo: et diuisurum homines in duas partes: alios ad dexteram: et ad sinistram alios positurum: dextrisq; dicturum: Venite benedicti patris mei percipite

regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Sinistris autem: Ite in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Quare causas vel tantę mercedis: vel tanti supplicij: percipite regnum: et ite in ignem eternum. Quare isti percepturi regnum? Esuriui enim et dedistis mibi manducare. Quare isti ituri in ignem eternum? Esuriui enim et non dedistis mibi manducare. Quid est hoc rogo? Videro de his qui percepturi sunt regnum: quia dederunt tanq; boni fideles christiani: verba domini nō cōtemnentes: et cum fiducia promissa sperantes fecerūt hoc: q; si nō fecissent: vite ipsorū bene sterilitas ista non vtiq; conuenisset. Forte enim casti erant: non fraudatores: nō ebrios: abstinentes se ab operibus malis: Si hoc non adderent: steriles remanerent. Fecissent enī: Declina a malo: nō fecissent: Et fac bonū. Verūtamen etiam ipsis non ait: Venite percipite regnum: caste enim vixistis: nulli fraudem fecistis: neminem pauperem oppressistis: limitem nullius inuasistis: neminem iurando fefellistis: Non dixit hec: sed percipite regnum: quia esuriui et dedistis mibi manducare. Quanto hoc excellit quando cetera tacuit: et hoc solum dominus nominauit? Rursus ad illos: Ite in ignem eternum: qui pparatus est diabolo et angelis eius. Multa posset in impios dicere: quoniā si quærerēt quare imus in ignem eternum: quare queris adulter: homicida: fraudator: sacrilege: blasphemator: infidelis? Nihil horum: sed quia esuriui et non dedistis mibi māducare. Video vos moueri: sicut moueor. Et vere mira res. huius autē admirabilis rei rationem colligo vt possum quā vos nō celabo. Scriptū ē: Sicut aqua extinguit ignem: ita elemosyna extinguit peccatum. Item scriptum est: Include elemosynam in corde pauperis: et ipsa p te precabit dominū. Item scriptum est: quod paulo ante cōmemorauī: Consiliū meū audi rex: et peccata tua elemosynis redime. Et alia multa sunt diuini eloquij documenta: quibus ostenditur multum valere elemosynam ad extinguenda et delenda peccata. Proinde illis quos damnaturus est: immo plus illis quos coronaturus solas elemosynas imputabit: tanq; dicens: Difficile est vt si examinē vos et appendam vos: et scruter diligentissime facta vestra: non inueniā vnde

Sancti Augustini de tempore

Matth. 25. vos damnē: Sed ite in regnum: Esuriui enī
 ⁊ dedistis mihi manducare. Non ergo itis
 in regnum quia non peccastis: sed quia vſa
 peccata elemoſynis redemiſtis. Rurſus et
 illis: Ite in ignem eternum: qui paratus eſt
 diabolo et angelis eius. Et illi tanq̄ noxi
 olim rei ſero trementes: attendentes pecca-
 ta ſua quando auderent dicere immerito ſe
 damnari: imerito in ſe hanc depromi a iudi-
 ce tam iuſto ſententiā? Conſiderando con-
 ſcientias ſuas: conſiderando omnia vulne-
 ra anime ſue: quando auderēt dicere inu-
 ſte damnamur? De quib⁹ ante i ſapiētia di-
Matth. 5. ctum eſt: Traducunt eos ex aduerſo iniqui-
 tates eorum: Sine dubio videbunt ſe iuſte
 damnari p̄ ſcleribus ⁊ criminibus ſuis: ⁊ q̄ſi
 eis diceret: Nō inde vnde putatis: ſed quia
 eſuriui ⁊ non dedistis mihi manducare. Si
 enim ab illis omnib⁹ veſtris factis auerſi et
 ad me conuerſi: illa omnia crimina atq̄ pec-
 cata elemoſynis redemiſſetis: ipſe elemoſy-
 ne modo liberarent vos: ⁊ a reatu tantorum
Matth. 5. criminū abſoluerent. Beati enim miſericor-
 des: quoniā ipſis miſericordiā preſtabitur.
Jacobi. 2. Adodo autē ite in ignem eternū. Iudicium
 ſine miſericordiā ei qui non fecit miſericor-
 diā. Lōmendauerim vobis fratres mei: Da-
 te panem terrenum: et pulſate ad celeſtem.
Job. 6. Dominus panis eſt. Ego ſum panis inquit
 vite. Quomō tibi dabit qui non vas egen-
 ti? Eget ad te alter: ⁊ eget ad te alter: Et cuꝫ
 eget ad alterū: ⁊ eget ad te alter: ille ad egē-
 tem eget. Nāz ad quē tu eget nullius eget:
 fac quod circa te fiat. Non enim quomodo
 inter ſe ſolent impropere quodāmodo be-
 neficia amici: Ego tibi preſtiti hoc: Reſpon-
 det: Et ego tibi hoc. Vult vt preſtemus ei: qz
 ⁊ ipſe preſtitit nobis. Nullius indiget: ideo
Ps. 15. verus eſt dñs. Dixi dño de⁹ meus es tu: qm̄
 bonorū meorū nō eget. Lū q̄ ſit dñs et ver⁹
 dñs: et bonorū noſtroꝝ non eget: tamē vt
 aliquid etiam erga illum faceremus: eſurire
 dignatus eſt in pauperib⁹ ſuis. Eſuriui in-
 quit et dedistis mihi manducare. Domine
 quādo te vidimus eſurientem? Lum vni ex
 minimis meis feciſtis: mihi feciſtis. Brevit̄
 ergo audiant homines digneq̄ conſiderēt:
 quātum ſit meritū chriſtum pauſſe eſurien-
 tem: ⁊ quale ſit crimen chriſtum cōtempſiſſe
 eſurientem. Aduat quidem hominē in me-
 lius p̄nitentiā peccatorū: ſed nec ipſa vide-
 tur aliquid profutura ſi ab operibus miſeri-

cordiē ſterilis fuerit. Teſtatur hoc veritas p̄
 iohannē: qui venientibus ad ſe dicebat: Ge-
 neratio viperarum: quis vobis oſtendit fu-
 gere ab ira ventura? Facite ergo dignos fru-
 ctus p̄nitentię. Et ne dicatis: patrem habe-
 mus abraham. Dico enim vobis: quia po-
 tens eſt deus de lapidibus iſtis ſuſcitare fi-
 lios abrahę. Jam enim ſecuris ad radices
 arborū poſita eſt. Omnis enim arbor: nō fa-
 ciens fructum bonum excidetur ⁊ in ignem
 mittetur. De hoc itaq̄ fructu ſuperius ait:
 Facite fructus dignos p̄nitentię. Quiſq̄s
 itaq̄ iſtos fructus non fecerit: ſine cauſa pu-
 tat per ſterilem p̄nitentiā ſe mereri veniam
 peccatorum. Qui ſint autē iſti fructus: ipſe
 p̄ſequēter oſtendit. Nā poſt hęc eius verba
 interrogabāt eū turbe dicētes: Quid ergo
 faciemus: id eſt qui ſunt iſti fructus quos vt
 faciamus hortaris ⁊ terres? Reſpondēs au-
 tem dicebat illis: Qui habet duas tunicas
 det vnā non habenti: et qui habet eſcas ſiſt
 faciat. Quid maniſeſti⁹ fratres mei? Quid
 certius? Quid expreſſius? Quid ergo aliud
 ſonat qđ ſuperius ait: Omnis arbor non fa-
 ciens fructum bonum excidetur et in ignem
 mittetur: niſi qđ ſiniſtri audituri ſūt: Ite in
 ignem eternum: Eſuriui enim ⁊ nō dedistis
 mihi manducare? Parum eſt itaq̄ recedere
 a peccatis: ſi p̄terita curare neglexeris: ſicut
 ſcriptum eſt: Fili peccaſti: ne adicias iterū.
 Et ne ſolo ſecurū ſe eſſe putaret: Et de p̄-
 ſtinis inquit deprecare vt tibi dimittantur.
 Sed quid proderit deprecari ſi te nō dignū
 feceris exaudiri: nō faciendo fruct⁹ dignos
 p̄nitentię: vt tanq̄ ſterilis arbor excidaris
 ⁊ in ignem mittaris? Si ergo exaudiri vul-
 tis cum deprecamini pro peccatis veſtris:
 Dimittite ⁊ dimittet vobis. Luc. 5.

Item in eadem dominica Dome-
 lia de eo qđ ſcriptū eſt in euangelio
 ſm̄ Mattheum: Simile eſt regnū
 celozum homini patrifamilias qui
 exijt primo mane ⁊c. que inſerta eſt
 in ſermone. lix. de Verbis domini
 inter. B. et. f.

Item in eadem dominica alius
 ſermo De Epistoła: Non ſic pugno
 ⁊c. qui habetur inter ſermones de
 Verbis apoſtoli. xix.

Sermo. LI Dominica In. LX. Ser. I

Dominica in sexagesima: De vocatiōe Abze: Egredere de terra tua

Sermo. LI. 2c. Sermo I

B Odo cū diuina lectio legeres audiui
m m^o dominū beato Abrahę dicentē:

Eccl. 12. Egredere de terra tua: et de cognati-

one tua: et de domo patris tui. Omnia enim
fratres charissimi: quę in veteri testamento

1. Cor. 10. cōscripta sunt: noui testamēti typum et ima-

ginem p̄tulerunt: sicut apostolus dicit: Dia-

em̄ in figura cōtingebant illis: Scripta sunt
autē propter nos: in quos fines sc̄alorū ob-

uenerūt. Si ergo propter nos scripta sunt:
quod tunc in abrahā corporaliter legim^o fa-

ctum: spiritualiter in nobis videbimus imple-

tum: Egredere inquit domin^o de terra tua:
et de cognatione tua: et de domo patris tui.

Hęc omnia fratres p̄ sacramento baptismi
in nobis et credimus et sentim^o impleri. Ter-

ra nostra caro nostra ē. Et bene de terra no-

stra egredimur: quando carnales consuetu-

dines deserentes: christi vestigijs inherem-

us. Quasi non tibi videt̄ feliciter de terra
sua: id est de seipso egredi: qui de supbo effi-

citur humilis: patiens ex iracundo: castus ex
luxurioso: largus ex cupido: benign^o ex in-

uidido: placidus ex cruento: Vere fratres feli-

citer de terra sua egredis: qui p̄ dei amore ta-

liter cōmutas. Deniq; etiā in collocutiōe pri-

uata ita loqui cōsueuimus: vt si aliquis ma-

lus homo subito bona opera cęperit exerce-

re: dicamus de illo: Exijt iste de se. Et vere
bene de se exisse dicit̄. Egredere inquit do-

minus de terra tua. Terra nostra: id est caro
nostra ante baptismū terra morientis fuit:

p̄ baptismū facta est terra uiuentis. Ipsa est
illa terra de qua psalmista commemorat di-

cens: **Ps. 16.** Credo videre bona domini in terra ui-

uentis. Terra uiuentis et non morientis: id
est virtutū non vitiorū: vt dixi: p̄ baptismū
facti sumus: si tamen post acceptum bap-

tismū ad vitiorū non reuertimur volutabū: si
postea q̄ terra uiuentium facti sumus: ope-

ra mori obnoxia et luxuriosa nō faciamus.

B Et veni inquit domin^o in terrā quā mōstra-

uero tibi. Tunc em̄ ad terrā quam domin^o

ostendit cum gaudio veniemus: si prius de
terra nostra: id est de carne nostra: ipso adiu-

uante: vitia et peccata repellimus. Egredere
inquit et de cognatione tua. Cognatio ista

vitia intelligunt̄ atq; peccata: quę nobiscū

quodāmodo et ex parte nascunt̄ et ab infan-

tia malis moribus addunt̄ ac nutriunt̄. De
cognitione ergo nostra egredimur: quando

per gratiā baptismi omnibus peccatis et vi-

tijs vacuamur: ita tamen vt postea cum dei
adiutorio quātum possumus laboremus vt

expulsis vitijs virtutibus repleamur. Nam
si p̄ baptismū malis omnibus vacuati desi-

des esse volumus et ignaui: timeo ne imple-

atur illud in nobis qd̄ in euangelio scriptū
est: **Mat. 12.** Cum exierit spiritus immūds ab homi-

ne: vadit per loca arida et querit requiem et
nō inuenit: Postea reuersus si inuenit do-

mū vacuam: adducit secū alios septē spiri-

tus nequiores se: et ingressi habitant ibi: Et
erunt hominis illius posteriora peiora prio-

ribus. Ita ergo de cognitione nostra: id est
de peccatis et vitijs exeam^o: vt nunq; ad hec

mala postea velut canis ad vomitū redire
velimus. Egredere inquit et de domo patris

tui. Et hoc charissimi spiritualiter debemus
accipere. Pat̄ noster ante gratiā christi: dia-

bolus fuit. De ipso domin^o in euangelio iu-

dcos arguit dicens: Vos ex patre diabolo
estis: et desideria patris vestri facere vultis.

Patrem ergo hominū dixit diabolum: nō ex
ipso nascendo: sed ipsius nequiciam imitan-

do: non qd̄ ex ipso potuerint nasci: sed quod
eum voluerint imitari. Nā quod prius pat̄

noster diabol^o fuerit: ex p̄sona dei loquētis
ad ecclesiam: psalmista cōmemorat dicens:

Ps. 44. Audi filia et vide: et obliuiscere populū tuū:
et domū patris tui. Cōsiderate fratres quid

dixerit: Audi inq; filia. Qui dicit: Audi si-

lia: pater vtiq; est. Et cū dicit: Obliuiscere
populū tuum et domū patris tui: patre vti-

q; admonet relinquēdum. Inuitamur ergo
a deo patre: vt beata et fēlici cōmutatione

patrem diabolum relinquamus. Bene dia-

bolum patrem reliquimus: si deo auxiliāte
calliditatem et nequicias illius vitare semp

vel fugere studeamus. Hęc ergo omnia fra-

Sancti Augustini de tempore

Job. 5. est: Jam sanus factus es: noli peccare ne quod tibi deterius contingat: sed abrahe fide potius imitatio: et bona iugiter opera faciendo: non solum ad veniam: sed etiam ad consortium vel amicitiam dei pervenire possim. Sed et illud frater charissimè mi quod de hac eadem re dominus locutus est ad moysen: cum grandi metu et tremore considerare deberem.

Deus. 7. Sic enim ait: Luce tradiderit vobis dominus terram chananorum: cavete ne unquam cum habitatoribus terre illius iungatis amicitias: quia vobis pertinus sunt in ruinam. Luce enim per gratiam baptismi a nobis omnia crimina vel peccata expulsa esse credamus: si postea cum ipsis vitiis et peccatis amicitias iungimus: dum eis ad cupiditatem vel luxuriam presentiam: sine dubio eorum amicitia nobis efficiet in ruinam. Et ideo quantum possumus cum dei adiutorio pro salute anime laboremus: et agro cordis nostri que peccata vel crimina possederant: virtutes intromittere festinemus: ut in nobis impleatur illud quod beatus isaac in typo christi benedicens filium suum dixit:

Gen. 27. Ecce odor filii mei: sicut odor agri pleni cui benedixit dominus: quod ipse prestare dignetur: cui honor et imperium cum patre et spiritu sancto in secula seculorum: Amen.

Itē in eadē dñica Homelia de eo quod scriptū est in euāgelio s̄m Mattheū: Erūt q̄ semiat zc. q̄ habet li. j. quęstionū euāgelioꝝ ca. x. et. xiiij.

Feria quarta post dñicā in sexagesima: De charitate et dilectione dei

Ser. LII. **A** De ceco illuminato: Sermo I
De charitate nobis paulo ante apostolus loquens: cum eius epistola legeretur: et eam nobis sic commendabat: ut intelligerem quod cetera omnia que quis magna dei dona: sine illa nihil potest. Ubi autem ipsa est: sola esse non potest. Et nos que vobis charitati sermonem de charitate reddamus. Caritas alia est divina: alia est humana: alia est humana licita: alia illicita. De his tribus charitatibus vel dilectionibus: duo enim nomina habet apud Latinos: que grece αγαπη δει: quod dominus donaverit dicat. Hec que prima est distributio mea: que dixi aliam humanam: aliam divinam esse charitatem. Tandemque humanam in duo distribui: que alia sit licita: alia illicita. Prius ergo loquor de humana licita que dicitur: Tertio de divina que nos perducit ad regnum. Ut ergo breviter insinuem: licita est humana charitas que vxor diligit: illicita que meretrix vel vxor aliena. In foro enim et placitis magis licita charitas diligit quam meretrix. In domo

dei: in templo dei: in civitate christi: in corpore christi etiam meretricis amor ad gebenas amantem perducit. Licita ergo charitatem habere: humana est: sed ut dixi licita est. Non solum autem ita licita est ut procedat: sed ita licita est ut si defuerit reprehendat. Liceat vobis humana charitate diligere coniuges: diligere filios: diligere amicos vestros: diligere cives vestros. Quia enim ista nomina habent necessitudinis viculum et glutem quodammodo charitatis: Sed videtis istam charitatem esse posse et impiorum: id est paganorum: iudeorum: hereticorum. Quis enim eorum non amat vxorem: filios: fratres: vicinos: affines: amicos etc. Hec ergo humana est. Si ergo tali quisque crudelitate efferatur ut perdat etiam humanam dilectionis affectum: et non amet filios suos: et non amet coniugem suam: nec inter homines numerandum est. Non enim laudandus est qui amat filios suos: sed dandus est qui non amat filios. Adhuc enim videat cum quibus debet ei esse dilectio ista communis. Amat filios: et serpens amat filios: Amant filios aspidem: amant filios tigridem: amant filios leones. Illa enim bestia est que non filiis suis blande murmuret. Illa cum terreat homines: puulos fouet. Sicut leo in filiis ut nemo trahatur. Intrat in speluncam ubi habet filios suos: omnem rabie feritatis exponit. Foris eam ponit: cum ipsa non ingreditur. Ergo qui non amat filios suos: etiam leone peior est: humana sunt ista et licita sunt. Illicitum amoris cauetur. Adherbra christi estis: corpus christi estis. Audite apostolum et terremi. Non potuit enim gravius dicere: non potuit vehementius: non potuit acriter deterrere christianos ab amore fornicationum: nisi ubi dixit: Tollens ergo membra christi: faciam membra meretricis. Ut autem hoc diceret superius ait: Nescitis quod quod adheret meretrici unum corpus est? Et testimonium de scriptura dedit quod scriptum est: Erunt duo in carne una. Dicitur est enim hoc divinum: sed de viro et vxore ubi licet: ubi concessum est: ubi honestum est: non ubi turpe: non ubi illicitum: non ubi omni ratione dānabile. Sic autem una sit caro in permixtione licita viri et vxoris: sic una sit caro in permixtione illicita meretricis et amatoris. Cum ergo una sit caro: illud te terreat: illud exhorreat quod addidit: Tollens ergo membra christi. Adherbra christi: christiane attende. Adherbra christi noli in altero: in te attende membra christi que emptus es sanguine christi. Tollens ergo membra christi: faciam membra meretricis: hoc quod non horret: deo horret. Propterea prius obsecro vos fratres mei: Ecce ponamus: quod non est: promissum deum talibus impunitatem et dixisse: Qui talia fecerint miserebor eorum: non eos damnabo: Faciam hoc dixisse

In ll. 50. bo. meliari. bo. mel. 38. a.

1. Cor. 6.

Ser. LII FERIA. III. POST DO. IN. LX. SER. I

De xbis dñi
Ser. 18. f.

deū. Et iā pmissa impunitate tollit q̄sq̄ mē
bra christi: r̄ facit iā mēbra meretricis: Nō fa
cit si est ibi tertia diuina dilectio. Etenim tres
dilectiōes cōmemorauī: de trib⁹ me q̄ dñs
daret dicturū eē pmissi. De licita hūana: de
illicita hūana: de illa excellenti atq; diuina.
Interrogem⁹ diuinā charitatē: r̄ ponam⁹ aī
illā duas hūanas charitates r̄ dicam⁹ ei: Ec
ce licita charitas hūana q̄ vxor diligit et filij
aliquos necessitudines seclares: Ecce alia illicita
q̄ diligit meretricē: q̄ diligit ancilla aliena:
q̄ diligit aliena filia nō petita: nō pmissa: q̄
diligit vxor aliena. Duc ante te sūt charita
tes: cuz q̄ istarū vis manere? Qui eligit ma
uere cū illa hūana licita: cū illa hūana illicita
non manet. Nemo sibi dicat: ambas ha
beo. Si ambas habes admittēdo ad te dile
ctionē meretricē: iniuriā facit matronē r̄ q̄ ibi
habitat diuinę charitati. Puto em̄ q̄a si hō
cōiugatus es r̄ diligas meretricē: nō mittis
meretricē in domū tuā vt habitet cū matro
na tua. Nō vsq; adeo p̄gredieris: Lenebras
q̄ris: latebras q̄ris: turpitudinē nō p̄fiteri.
Sed r̄ q̄ nō habēt vxores r̄ sūt q̄si meretricū
licētius amatores: ideo dixi q̄si: q; r̄ ipsi dā
nant si iam sunt fideles: puto q; r̄ adolescēs
nōdū habēs vxorē si diligit meretricē nō eā
facit habitare cū sorore sua: nō eā facit habi
tare cū matre sua: ne iniuriā faciat hūanę pu
dicitę: ne offendar dec⁹ sanguis sui. Si q̄ nō
facis habitare meretricē quā diligit cū mfe
tua: cū sorore tua: ne sicut dixi offendas de
cus sanguis tui: facis habitare in corde tuo
dilectionē meretricis cū dilectiōe dei: r̄ offē
dis decus sanguis christi? Amate deū: nihil
meli⁹ inuenitis. Amatis argentū: q; meli⁹ ē
ferro r̄ gramēto. Amatis plus aurū: q; meli⁹
est argento. Amatis plus lapides p̄ciosos:
q; r̄ auri p̄ciū supant. Amatis postremo istā
lucē quā dimittere formidat oīs q̄ mortē ti
met. Amatis inquā istā lucē: quō eā amore
quodā ingēti desiderabat q̄ post iesū clama
bat: Miserere mei fili dauid. Clamabat cecus
christo trāscūte. Adtuebat em̄ ne trāstret: r̄
nō sanaret. Et quātū clamabat: vt turba p̄
hibēte nō taceret: vicit cōtradictorē: tenuit
saluatorē: obstrepētib⁹ turbis r̄ clamare p̄hi
bentibus stetit iesus: Vocauit eū r̄ dixit ei:
Quid vis tibi fieri? Dñe: vt videā inq̄t. Re
spice: fides tua te saluū fecit. Amate christū:
desiderate lumē q̄ ē christ⁹. Si desiderauit
ille lumē corpis: quāto plus lumē cordis de
siderare debetis. Ad eū nō vocab⁹ s̄ morib⁹

clamem⁹. **V**iuam⁹ bñ: mūdū p̄tēnam⁹. Nihil
nob sit om̄e q̄ trāst. Rep̄hēsuri sūt nos
q̄ sic vixerim⁹ quidā dilectores nri homines
seclares: amātes terrā: sapiētes puluerē: ni
hil de celo ducētes: auras liberas corde na
re carpētes. Rep̄hēsuri sūt nos p̄culduldio
atq; dicturi si viderint nos ista humana: ista
frena p̄tēnere. Quid pater? Quid infans?
Turba illa ē p̄dicēs ne cec⁹ clamet: r̄ aliquātū
xp̄iani si q̄ p̄hibēt viuere christiane: q; r̄ illa
turba q̄ cū xp̄o ābulabat: r̄ vociferātē hoīez
ad christū ac lucē desiderantē ab ip̄i⁹ christi
bñficio p̄hibebāt: s̄ tales xp̄iani. S; vinca
mus illos: viuam⁹ bñ r̄ ipsa vita sit vox nra
ad christū: stabit q̄ stat. Nā r̄ ibi magnū my
steriū ē. Trāstiens erat ille q̄ ille clamabat.
Quī sanauit stetit. Trāst⁹ xp̄i intētos nos fa
ciat ad clamandū. Quis ē trāst⁹ xp̄i? Quic
qd p̄ nobis sp̄alit p̄tulit: trāst⁹ ei⁹ ē. Nā ē
trāst⁹: Nūquid adhuc nascit⁹? Creuit: trāst⁹:
Nūquid adhuc crescit⁹? Surrexit: Nūquid adhuc
fugit⁹? Adūcauit r̄ bibit⁹: Nūquid adhuc facit⁹?
Defessus dormiuit: Nūquid adhuc dormit⁹?
Postremo p̄sus ē: vicit⁹ ē: x̄berat⁹ ē: spinis
coronat⁹ ē: alapis cesus ē: sp̄utis illit⁹: ligno
suspēsus: occisus: lancea p̄cussus: sepult⁹: re
surrexit: Adhuc trāst⁹. Ascēdit in celū: sedet
ad dextrā p̄ris: Stetit. Clama quātū potes:
mō te illumiat. Nā in eo ip̄so q̄d verbū erat
apud deū: vtiq; stabat: q; non mutabāt. Et
de⁹ erat x̄bū: r̄ x̄bū caro factū ē. Caro p̄ trāst
tū multa fecit: r̄ passa ē: Verbū stetit. Ip̄so
x̄bo cor illumiat⁹: q; ip̄o x̄bo caro quā susce
pit honorat⁹. Tolle x̄bū: qd est caro: Hoc est
qd tua. Caro aut xp̄i vt honoret⁹: x̄bū caro
factū ē: r̄ bitauit in nob. Clamem⁹ s̄ r̄ bñ vi
uam⁹. Amate filios v̄fos: amate iuges ve
stras: r̄ si secularit. Nā s̄m carnē amare debe
tis: vt s̄m deū illis cōsularis: et nō in eis nisi
christū diligatis: r̄ oderitis i v̄fis si xp̄m h̄e
noluerint. Ipsa em̄ est charitas illa diuina.
Nā qd eis p̄derit trāstoria r̄ mortalis cha
ritas v̄fa? Lū q̄ r̄ hūanit⁹ diligit vxorē: sed
plus dilige christum. Nō dico vt nō diligas
patrem: non dico vt non diligas filios: sed
plus dilige christum. Audi illum dicentem:
ne mea putes ista verba: Qui amat patrem
aut matrem plus q̄ me: non est me dignus.
Quādo audis: Non est me dignus: non ti
mes? De quo dixit: Nō est me dignus: nō ē
cū illo. Qui cū illo non erit: vbi erit? Si non
amas cū illo esse: time sine illo eē. Quare ti
mes sine illo eē: q; cū diabolo eris si cū xp̄o

Matth. 20.
Marc. 10.

Joh. 16

Matth. 10.

§ 5

Sermo LIII

Dñica In.L. Ser.I

Matth. 25. nō fuerit. Et ubi erit diabolus? Audi ipsū chris-
tū: Ire in ignē eternū: q̄ parat⁹ est diabolo
et angelis ei⁹. Si igne celi nō accēderis: ignē
time gebennay. Si nō amas esse inter ange-
los dei: time esse int̄ angelos diaboli. Si nō
amas esse in regno: time esse i camino ignis
ardētis inextinguibilis sempiterni. Uincat
in te pius timor: et erit amor. Timor pedago-
gus sit. Non ipse in te remaneat: s̄ te ad cha-
ritatē quasi ad magistrū pducat.

Item in eadem feria alius sermo
de Epistola diei: Quē diligit domi-
nus castigat et c. qui habet in libro
lxxxij. questionū: questioe lxxxij.

Item in eadem feria Domelia de
eo qd̄ scriptum est in euangelio s̄m
Mattheum: Domine peccatū et blas-
phemia remitte hominib⁹ et c. que
habet inter sermones de Verbis
domini. xj.

Ser. LIII. Dominica in quinquagesima: De
fide: spe et charitate: Sermo I

Alterum enim christianū nomē te-
ner: et quicūq; sacramētis diuinis ē
imbutus fratres charissimi: necesse
est vt religionis christianę rationē sciat: et fi-
Sal. 5. dei veritatē agnoscat: eius quoq; fidei q̄ vt
ap̄tus ait p̄ dilectionē operat: q̄ in p̄senti cō-
fortat ac roborat credētes: et in futuro pdu-
cit ad dei cōtemplationē. Hāc tria quedā p̄-
1. Cor. 13. posuit animę n̄e necessaria beat⁹ et egregi⁹
gentiū doctor dicēs: Hūc autē manēt fides:
spes: charitas: tria hęc maior aut horū est
charitas. Primū q̄ fides catholica christia-
no necessaria est: qz in ipsa distinguunt filij
dei a filiis diaboli: filij lucis a filiis tenebra-
rū: p̄ ipsam renascimur in baptisate: et salu-
Marci. 16. tem eternā impetram⁹: sicut scriptū est: Qui
crediderit et baptizatus fuerit: saluus erit.
Hęc porta est vitę: hęc ianua regni. Per ipsā
discit veritatis sciētia: et percipit cognitio diui-
nitatis: p̄ ipsam gratiā dei inuenim⁹. Aliter
De 5. 21. autē deo placere nō possum⁹: qz sine fide im-
possibile ē placere deo. Vere em̄ beatus est
q̄ et recte credendo bñ uiuit: et bñ uiuēdo fidē
Brectā custodit. Igit̄ sicut ociosa ē fides sine
operib⁹ bonis: ita nihil p̄ficiūt opa bona si-
ne fide recta. Uñ beatus iacobus ap̄tus di-

xit: Quid p̄derit fratres mei si fidē se dicat **Jacobi. 2.**
quis h̄re: opa autē nō habeat? Nūquid pote-
rit fides saluare eū? Fides sine operib⁹ ocio-
sa est. Sicut em̄ corpus sine spū emortuū ē:
ita et fides sine operib⁹ mortua ē. Fidē ante
omnia fratres mei rectā et imaculatā habere
cōtendite: et s̄m apostolicę institutiōis nor-
mā: symbolū a sanctis patribus constitutū
memoriter tenete: et religiose uiuētes obser-
uare studete: hereticorū dogmata pestifera
fugite: maleficorum et incantatorū venena
mortifera horrescite: diuinorū et sortilegorū
nefandas traditiōes que cū demōnib⁹ socie-
tatem habent penit⁹ respicite: vt nihil aliud
q̄ qd̄ catholica fides laudat: amat: p̄dicat
in mente siue in p̄fessione seu morib⁹ tenea-
tis. Post hanc ergo fidem: spem firmam ha-
bere discite: que animū nostrum ad inuisibi-
lia trahit: et intentionē nostram in celestia et
eterna inserit: et quodāmodo nexibus inso-
lubilibus ligat: que nō decipit: sed fideliter
obsequētes ad eternā beatitudinē pducit.
Nemo igit̄ quis ingenti peccatorū pondere
p̄mar: de bonitate diuinę pietatis desperare
debet: sed spe certę misericordię illi⁹ indul-
getiā sibi q̄tidianis deprecari lacrymis: quā
recte sperare possunt si ab actiōe prauī op̄is
cessabunt. Ideo nō propter spem veniē: p̄se
ueranter peccare debemus: neq; qz deus ius-
te peccata punit: veniam desperare debe-
mus: vt neq; cum fiducia peccem⁹: neq; rur-
sus peccata desperemus: sed vtroq; pericu-
lo euitato: et a malo declinem⁹: et de pietate
dei veniam speremus. Similiter et in omniū
tribulationū angustia: spe ad solacia sup̄ne
pietatis currendū est: quia in illo solo om-
nis spes et salus sine dubio consistit: dicente
p̄pheta: In deo salutare meū et gloria mea: **Ps. 61.**
deus auxiliij mei: et spes mea in deo est. Luz
enim fidem rectā et spem firmam vobis fra-
tres psuademus habere: hoc maxime hōra-
mar vt charitatem in vobis habere et opere
ostendere per omnia satagatis. Per ipsam
enim et cum ipsa beatitudinē veram habitu-
ros vos cōsciatis: quia sine hac nemo vide-
bit deum. Hęc autē ideo maior fide et spe ab **1. Cor. 13.**
ap̄to esse narra: qz ceteris recedētib⁹ ipsa so-
la p̄manebit. Fidei em̄ succedit spes: et spei
beatitudo: charitati autē nō trāsmutatio sed
sola restat p̄fectio. Hęc omniū ars ē virtutū:
hęc p̄missio regni: hęc p̄miū sūmū est sc̄orū
in c̄lo: quia in penni gaudio nihil gratius:

nihil dulcius habent sancti perfecto amore dei. Quæ quia presentem vident: suauis diligunt: et dulcius fruunt ipso bono. Oportet vos scire fratres: quia in omnibus preceptis dei charitas obtinet principatû: sine cuius perfectione nihil deo placere posse: paulus apostolus testatur: quia nec martyrii: nec seculi contempit: nec elemosynarum largitiones sine charitatis officio quicquam proficere posse ostendit. Unde et ipse dominus a quodam scriba interrogatus: quod esset mandatum maximum: respondit: Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo: et ex tota anima tua: et ex tota mente tua. Addidit quoque: Secundum sile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis tota lex pendet et propheta. Quod deo ait: Ex toto corde: et tota anima: et tota mente: id est toto intellectu: tota voluntate: et ex omni memoria deum esse diligendum. Dei deo dilectio in obseruatione mandatorum eius tota consistit: sicut alibi ait: Si quis diligit me: sermones meos seruat. Et ipsa veritas alibi ait: In hoc cognoscet omnes quia mei estis discipuli: si dilectionem habueritis ad inuicem. Item apostolus: Pleinitudo legis est dilectio. Item iohannes euangelista: Hoc inquit mandatum habemus a deo: ut qui diligit deum: diligat et proximum. Si forte quislibet querat: quis sit proximus: sciat omnem christianum recte proximum dici: quia omnes in baptismo filij dei sanctificamur ut fratres simus spiritualiter in charitate perfecta. Hobilior est generatio spiritualis quam carnalis: de qua in euangelio ipsa veritas ait: Nihil quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto: non potest introire in regnum dei. Qui autem taliter intelligens proximum diligit: sine dubio charitatem veram in semetipso tenebit. Hec igitur fratres diligenter considerate: ut cum fide et dilectione vestram operemini semper salutem: habentes spem firmam: quia quicquid boni in presenti agitis: in futuro ab illo inestimabiliter remunerabimini: qui auctor et protector est nostræ salutis: iesus christus dominus noster: qui cum patre et spiritu sancto uiuit et regnat.

In eadem dominica de vacca: arietem vel capra trium annorum: turture quoque et columba: Sermo II

Udium fratres charissimi scripturam dicentem: Locutus est dominus ad Abram dicens: Sume mihi vacca

triennem et capram trimam: et arietem annorum trium: turturam quoque et columbam. Qui tollens uniuersa hec: diuisit ea per medium: et utrasque partes contra se alitersus posuit: Aues autem non diuisit. Descenderuntque volucres super cadauera: et abigebat eas Abram. Cumque sol occumberet: sopor irruit super Abram: et horror magnus et tenebrosus inuasit eum. Cum ergo occubisset sol: facta est caligo tenebrosa: et apparuit clibanus fumans: et lampas ignis transiens inter diuisiones illas. Quid ergo significant ista fruges: breuiter quantum dominus dederit: charitatis auribus vestre cupimus intimare. Beatus abraham: pater multarum gentium a domino dicitur est. Omnes enim gentes que in christum credunt et credituræ sunt: filij sunt abrahe: imitando fidem: non nascendo per carnem. Nam sicut iudei per infidelitatem degeneres facti ex filiis abrahe filij diaboli. et progenies viperarum sunt in euangelio appellati: ita e contrario omnes gentes dum in christum fideliter credunt: abrahe filij effici meruerunt. Vacca ergo triennis et aries annorum: et capra triennis: et turtur vel columba: figuram omnium gentium preulerunt. Dicta sunt autem trium annorum: quia omnes gentes in trinitate erant mysterium credituræ. Et quia tota ecclesia catholica non solum habet spirituales: sed habet etiam et carnales: quibus non nulli in trinitate se credere dicant: carnales tamen sunt: quia crimina et peccata vitare dissimulant. Quia ergo cum carnalibus sunt etiam spirituales: ideo turtur et columba sunt addite. In turture et columba: spirituales possunt significari: ut in illis tribus animalibus carnales intelligi. Ergo diligenter attendite: quia illa tria animalia diuisisse in duas partes dicitur abraham: et contra se inuicem posuisse. Aues scriptura inquit non diuisit. Quare hoc fruges? Quia in ecclesia catholica carnales diuiduntur: spirituales oino non diuiduntur: Et sicut dicit scriptura: contra se inuicem preparent. Quare carnales et diuisi et contra se positi sunt? Quia omnes luxuriosi et amatores mundi: contra se inuicem diuisi et scandala habere non desinunt. Isti ergo diuiduntur: quia sibi inuicem aduersant: aues autem: id est spirituales non diuiduntur. Quare spirituales non diuiduntur? Quia est illis cor unum: et anima una in deo: Est in illis unum uelle ac nolle: Illis enim quas supra diximus: similes sunt turturi scilicet vel columbe. In turture castitas: in columba simplicitas designat. Omnes

1. Cor. 13.

Matth. 22.

Job. 14.

Job. 13.

Ro. 13.

1. Job. 4.

Job. 3.

Ser. LIII.

8

8. 15.

Gen. 17.

Job. 8.

Matth. 3.

B

L

Gen. 15.

Act. 4.

Sancti Augustini de tempore

enim in ecclesia catholica deum timentes: et casti simplicesque esse signantur: et cum psal-
Ps. 54. mista dicere possunt. Quis dabit mihi pen-
Ps. 85. nas sicut columbe: et volabo et requiescam? Et
 iterum: Turtur inuenit sibi nidum ubi re-
 ponat pullos suos. Et quando carnales qui
 diuidi possunt: grauius vitiorum compe-
 dibus premuntur in mundo: spirituales diuer-
 sarum virtutum pennis eleuantur in altum: et
Matth. 22. diligendo deum et proximum: eriguntur in celum:
Ps. 113. et cum apostolo dicere possunt: Nostra autem
 conuersatio in celis est. Et quoties sacerdos
 dixerit: Sursum corda: securi et fideliter dicunt
 se habere ad deum: quod valde pauci et rari
Eccl. 15. in ecclesia fiducialiter et cum veritate dicere
 possunt. Ideo ergo aues abraham non di-
 uisit: quia spirituales quibus sicut dixi est cor
Eccl. 4. vnum et anima vna: diuidi et a dei vel a pro-
Ro. 8. ximi amore separari non possunt: sed cum apo-
 stolo clamant: Quis nos separabit a chari-
 tate christi? Tribulatio: an angustia: an per-
 secutio? Et cetera que sequuntur: usque ad id quod
 dictum est: Neque creatura alia poterit nos se-
 parare a charitate dei: que est in christo iesu
 domino nostro. Spirituales ergo: nec tor-
 mentis separantur a christo: carnales vero
 interdum etiam ociosis fabulis separantur.
 Illos non separat nec crudelis gladius: istos
 vero separat carnalis affectus. Spirituales nec
 dura frangunt: carnales etiam blanda cor-
 rumpunt. Diuisit ergo abraham illa anima-
 lia in duas partes: aues autem non diuisit.
Eccl. 15. Dum autem occubisset sol: sopor inquit ir-
 ruit super abraham: et horror magnus et te-
 nebrosus nimis: et apparuit libanus ardens
 et fumans: et lampas ignis transiens inter
 diuisiones illas. Videte fratres quid ignis
 iste inter diuisiones illas transiens dicitur: Tur-
 turem quoque et columbam tetigisse non legi-
 tur. Despera illa: finem mundi significauit:
 Animalia illa: sicut iam diximus: typum om-
 niu gentium in christo credentiu protulerunt.
 Que tamen gentes: sicut iam dictum est: que
 in se non solum carnales: sed etiam spirita-
 les: id est non solum bonos: sed etiam ma-
 los habent: ideo animalia illa diuisa sunt: et
 ignis transiit per ea: sicut illud quod dicit apo-
1. Cor. 3. stolus: Dies enim domini declarabit: quia in
 igne reuelabitur. Libanus ille ardens et fu-
 mans et lampas ignis: diem iudicii figurauit.
 Et ideo super beatum abraham timor et hor-

ror tenebrosus incubuit. Unde intelligimus
 quod si in die iudicii iustus vix saluabitur: pecca-
 tor et impius ubi parebitur? Libanus ergo
 ardens et fumans significauit diem iudicii:
 Diem inquam iudicii in quo erit sicut et stri-
 dor dentium: in quo erit ululatus et lamen-
 tatio et tarda penitentia: quando mouebunt
 fundamenta montium: et ardebit terra usque ad
 inferos deorsum: quando sicut dicit beatus
 petrus: Leli ardentes soluentur: elementa ignis
 ardore tabescent: quando sicut dominus ipse
 in euangelio dicit: etiam virtutes celorum con-
 mouebuntur: quando sol obscurabitur: quando
 et luna non dabit lumen suum: et stelle cadent
 de celo: Ubi se tunc impij videbunt? Ubi
 adulteri: ubi ebriosi: ubi maledici se recog-
 scent? Ubi amatores luxurie: ubi raptores:
 ubi superbi et inuidi apparebunt? Quid in se-
 culis per sua defensione dicturi sunt: quos to-
 tiens admonitos: et tamen imparatos dies
 ille repererit? Lum ad illam archangeli tu-
 bam omni buccina clariorum: totus simul
 ceciderit mugire mundus: cum sicut dicit pro-
 pheta: venerit dominus ponere orbem ter-
 re desertum: et peccatores perdere ex eo: quon-
 do sicut dicit scriptura: peccatores et impij
 mittentur in stagnum ignis: et fumus tormen-
 torum illorum ascendet in secula seculorum: Qui
 tunc tremor: que caligo: que tenebre crimi-
 nosos quosque negligentes ac tepidos occupa-
 bunt? Ne ergo et nos in istum veniamus cruci-
 atum anime: expugnamur dum corrigendi tem-
 pus est: et voluntate domini nostri tanquam bo-
 ni serui et vtilis requiramus: ut cum dies ille
 iudicii que libanus ille ardens et fumans si-
 gnificauit: tremendus et nimis etiam bonis ex-
 pauescendus aduenerit: non cum mortalibus
 quos illa animalia figurabant: qui per diuer-
 sas voluptatum contentiones diuidi possunt:
 sicut in vltimis cruciemur in inferno: sed
 simplicitate columbe et castitate turturis pre-
 ferentes: spiritualibus virtutum penis eleuemur
 in celum: sicut illud quod ait apostolus: Simul inque
 rapiemur in nubibus obuiam christo in aera: et
 sic semper cum domino erimus: prestante domino nostro
 iesu christo: cui est honor et gloria cum patre et
 spiritu sancto in secula seculorum: Amen.

Item in eadem dominica Dome-
 lia de eo quod scriptum est in euange-
 lio secundum Mattheum: Et ecce duo ceci-
 sedentes etc. que habet inter sermo

Ser. LV FERIA. III. In capite ieiunii Ser. I

nes de Verbis dñi. xviii.

Feria quarta In capite Ieiunii:

Sermo

A Lce fratres charissimi: deo ppitio

e tempus quadragesime venit: et ideo rogo dilectissimi: vt dies istos corporibus salubres et anime medicinales ita cum dei adiutorio sancte ac spiritaliter celebremus: vt obseruatio sancte quadragesime non nobis iudicium pariat sed pfectum. Si enim negligenter agimus: si nos minus occupationibus implicamus: si castitate seruare nolumus: si ieiunijs et vigilijs et orationibus non insistimus: si scripturas diuinas aut ipsi non legimus: aut legentes alios non libenter audimus: ipsa nobis medicamenta conuertunt in vulnera: et inde habebimus iudicium: vnde potuimus habere remediũ.

Et ideo rogo vos fratres charissimi ad vigilias maturius surgite: ad tertiam: ad sextam: ad nonam: ante omnia conuenite. Nullus se a sancto opere subtrahat: nisi quem infirmitas: aut publica vtilitas: aut forte certa et

B grandis necessitas tenuerit occupatũ. Nec solum vobis sufficiat quod in ecclesia diuinas lectiones auditis: sed etiã in domibus vestris aut ipsi legite: aut alios legentes requirite: et libenter audite. Recolite fratres sententiã domini nostri qua dicit: Si totum mundum lucretur homo: anime autẽ sue detrimentũ patiatur: quã dabit comutationẽ pro anima sua? Et illud ante omnia memorerit retinere: et iugiter expauescite quod scriptum est: Impedimenta mudi fecerunt eos miseros. Sic ergo te occupabis i domo tua: vt non negligas animã tuam. Ad extremũ si amplius non: vlt tantũ labora pro anima tua: quãtũ pro carne tua laborare te consideras.

1. Job. 2. Et id fratres charissimi nolite diligere mundum: neque ea que in eo sunt: quia mundus transit et concupiscentia eius. Quid autẽ permanet in homine: nisi quod quisque aut legendo aut orando aut bona opera faciendo pro anime salute in thesauro conscientie sue recondiderit? Infelix enim voluptas: infelicio cupiditas atque luxuria: pro transitoriam dulcedinẽ pparant sempiternã amaritudinem. Abstinencia vero: vigilię: orationes atque ieiuniũ: per breuissimas angustias pducunt ad paradisi delicias: quia non mentitur veritas: que in euangelio dicit: Arta et angusta via est que

ducit ad vitam: et pauci sunt qui inueniunt eam. Nec per latam viam diu gaudes: nec per angustã et asperam longo tempore laboras: quia et isti post breuem tristitiam accipiunt vitam eternam: et illi post paruũ gaudiũ patiunt sine fine supplicium. Et ideo fratres charissimi in istis quadraginta diebus quasi totius anni: cibaria anime nostre ieiunando: legendo: vel orando prouidere debemus. Nam licet per totum annum deo ppitio lectiones diuinas frequẽter et fideliter audiat: in istis tamen diebus de pelago et fluctibus mundi huius quasi ad portum quadragesime confugientes: debemus requiescere: et lectiones diuinas in exceptorio cordis nostri cum silentio et pace suscipere: vt deo ppitio pro amore vite eterne vacantes: quicquid in nauicula anime nostre pro totũ annũ multis tempestatibus: id est peccatorũ fluctibus: aut fractum: aut dissolutũ aliquid: aut corruptũ: aut perditũ est: omni sollicitudine in istis diebus reparare studeamus atque componere. Et quia nos necesse est dũ adhuc in isto corpusculo sumus: pcellas et turbine seculi isti sustinere: quotienscũque nos aut pro tempestates durissimas auertere: aut pro voluptates mollissimas decipere voluerit inimic: semp nos adiuuante deo: contra se inueniat pparatos. Unde iterũ rogo vt occupationes seculi huius in istis diebus sancte quadragesime si non potestis abscidere: studeat vel ex parte aliqua temperare: vt psciso damno et gloriosissimo fructu h seculũ fugientes: subtrahatis aliquas horas occupationi terrene: in quibus deo vacare possitis. Nam iste mundus aut ridet nos: aut rideat a nobis: aut acq̃rescamus et despiciamur: aut contemnimus vt eterna p̃mia consequamur. Ac sic aut contemnis et despicias mudi: aut acquiescis et p̃meris vel calcaris a mudo. Sed melius est vt calces mudi: et calcato eo gradũ tibi facias pro que in sublime conscendas. Hec enim fratres charissimi que pro salute comuni de vestra obediẽtia p̃sumentes suggerimus: si fm vestra consuetudinẽ et libenter auditis et fideliter implere contenditis: et pascha cum gaudio celebrabitis: et ad vitam eternã feliciter venietis. Quod ipse prestare dignetur: qui cum patre et spũsancto viuunt et regnat i secula seculorũ: Amen.

Eodem die: Sermo

II

Ser. LVI FERIA. III. In capite ieiunii Ser. II

Ser. LVI.

Ad dñm post multas negligentias venire debeamus fratres charissimi: prophetam nos hortatur et admonet dicens: **Ps. 94.** Venite adoremus et procidamus ante dñm et ploremus coram domino qui fecit nos. **Et iterum: Jobel. 2.** Convertimini ad me in toto corde vestro: in ieiunio et fletu et planctu. Dies enim sancte quadragesime fratres charissimi si diligenter attendimus: vitas seculi presentis significant: sicut et dies pasche eternam beatitudinem figurant. Et quomodo in quadragesima quasi tristitiam habemus: ut in pascha ordine legitimo gaudeamus: sic et in hoc seculo quod vivimus penitentiam agere debemus: ut in futuro possimus peccatorum indulgentiam accipere: et ad eterna gaudia pervenire. Sed ita debet unusquisque pro suis criminibus suspirare: lachrymas fundere: elemosynas dare: ut deo auxiliante quod vivit semper crimina ipsa conetur effugere. Sicut enim sine minutis peccatis nullus unquam aut fuit aut esse poterit: ita sine capitalibus criminibus dominante et auxiliante deo omnimodis esse possumus et debemus. **B** Et ut hoc obtinere possimus: si nos alio tempore impedimenta mundi detinent obligatos: vel in diebus sancte quadragesime: in domini lege sicut scriptum est: die noctuque meditemur: et ita cor nostrum divine legis dulcedine repleamus: ut in nobis nullum locum virtutibus vacuum: quem obtinere possint vitia relinquamus. Sicut enim tempore messium vel vindemiarum: unde caro nostra possit sustentari colligitur: ita in diebus quadragesime quasi in spiritali vindemiarum vel messium tempore: unde anima nostra in eternum possit vivere congregetur. Quia sicut negligens quisque si oportuno tempore nihil collegerit: pro totum anni spacium fame torquetur: ita qui hoc tempore spirituale triticum et celeste mustum ieiunando: legendo: orando in horreis anime sue providere et congregare neglexerit: in eternum durissimam sitim: et crudelem inopiam sustinebit. Certissime scitote fratres charissimi: quia qualis est caro que post multos dies percipit cibum: talis est anima que assidue non pascitur verbo dei. Et quomodo caro per famem et inopiam tenuis et sicca velut quoddam simulacrum efficitur: ita et anima si verbi dei cibo non pascitur: arida et inutilis et ad nullum opus bonum congrua invenitur. Considerate fratres: et si horrea et

cellaria nostra annis singulis replemus unum vno anno cibum habeat caro nostra: putas quantum debemus recondere unde in eternum sustentetur anima nostra? Et ideo fratres vel istis paucis diebus recedant impedimenta mundi: quia secundum quod scriptum est: multos negligentes miseros faciunt: Recedat carnalis leticia: recedant venenis plena mundi huius blandimenta. Carnis gaudium minuarur: ut anime lucra spiritualia apparent: propter illud quod scriptum est: **Levobis qui ridetis nunc: quia lugebitis et flebitis. Et illud: Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur.** Tempus quod nobis furiosus tabule ludus solebat auferre: lectio divina incipiat occupare. Sciosis fabulis: et mordacibus iocis et detractionibus venenatis: colloquia de scripturis sancta succedant. Horarum spacium in quibus solebamus sine ullo lucro anime detineri: visitent infirmi: requirant in carcere constituti: peregrini suscipiant: et discordes ad concordiam revocent. Hec si facimus fratres: inde nobis parare possumus medicamenta: unde nobis vulnera feceramus. Ante omnia in diebus ieiuniorum quod solebamus prandere: pauperibus erogemus: ne forte aliquis sibi sumptuosas cenas: et ex quibus saporibus epulas studeat preparare: et corpori suo magis commutasse quam subtraxisse ciborum abundantiam videatur. Nihil potest tota die longum duxisse ieiunium: si postea ciborum suavitate vel nimietate anima obruatur. Illico mens repleta torpescit: et irrigata corporis nostri terra: spinas libidinis germinabit. Sit ergo temperatus cibus: et nunquam nimium venter repletur. Et plus semper de cibo cordis quam de cibo corporis cogitemus: quia intus in homine interiore facti sumus ad imaginem dei: in carne autem de limbo terre sumus formati. Et videte fratres si iustum est ut caro nostra de terra facta interdum bis in die capiat cibum: et anima in qua imago dei est vix post plures dies accipiat dei verbum: cum tamen expediat nobis: ut amplius dei imaginem in nobis quam nostram carnem honorare debeamus. Qui enim de sola carne cogitant: bestias et pecoribus similes sunt: et que ita agunt: iam in se dei imaginem contraherunt. Caro ergo velut ancilla gubernetur: et anima tanquam domina legitima reficiatur. Nam si aliter factum fuerit: si non agnoscimus nos ad imaginem dei factos: et pro carne quam de anima cogitamus: timeo

Luc. 6.

Matth. 5.

D

Sermo LVII FERIA V. POST DO. IN. L. SER. I

Ps. 48. ne nos spiritus sanctus per prophetam arguat dicens: Et homo cum in honore esset non intellexit: comparat e tumentis insipientibus:

Et similis factus est illis. Lectiones diuinas et in ecclesia sicut consueuisti audite: et in domibus uestris relegite. Si aliquis ita fuerit occupatus: ut ante refectionem scripturam diuinam non possit insistere: non eum pigeat in conuiuio suo aliquid de diuinis scripturis relegere: ut quomodo caro pascit cibo: sic reficitur anima dei uerbo: ut totus homo: id est et exterior: et interior: de sancto et salubri conuiuio satiatus exurgat. Nam si sola caro reficitur: et anima dei uerbo non pascitur: ancilla satiat et omnia fame torquet. Et hoc quod sit iniustum: sanctitas uestra non potest ignorare. Et ideo sicut iam dixi: lectiones diuinas illo desiderio legere et audire debetis: ut de ipsis in domibus uestris: et alibi ubicumque fueritis etiam loqui et alios docere possitis: ut uerbum dei uelut munda animalia cogitatione assidua ruminantes uilem succum: id est spiritalem sensum et uobis sumere et alijs deo auxiliante participare possitis: ut in uobis impleatur illud quod scriptum est: Et calix tuus inebriatus est. Et clarans est: Impletus illud quod beatus apostolus hortatur et admonet dicens: Sitite manducatis et bibitis: siue aliud quid facitis: omnia ad dei gloriam facite. Si infirmitas non prohibet: quotidie ieiunate: ad uigilias alacri et feruenti deuotione consurgite: propter illud quod scriptum est: De nocte uigilat spiritus meus ad te deus. Et iterum: Ad te orabo domine mane: et exaudies uocem meam. Et iterum: Ad media nocte surgebam ad confitendum nomini tuo domine. Ad quam rem etiam dominus et saluator noster in euangelio hortatur et admonet dicens: Vigilate et orate: ne intretis in temptationem: quod ipse prestare dignetur: cui est honor et imperium cum patre et spiritu sancto in secula seculorum: Amen.

Item de Ieiunio alius sermo factus ad fratres in heremo: qui habet inter sermones ad eos de xxiii. et. xxiiii. et. xxv.

Item eodem die Homelia de eo quod scriptum est in euangelio secundum Mattheum: Cum ieiunatis: Nolite etc. que habet libro secundo de sermone domini in monte ca. xiiij.

Feria quinta post dominicam in Quinquagesima de penitentia: Sermo I

Ser. LVII.

Epe aduertim? dilectissimi fratres nonnullos ex uobis communionem ecclesiasticam declinare: et hoc intelligo fieri ex conscientia grauium atque ingentium peccatorum. Unde admono uos dilectissimi: quod prauum est hoc in salubri consilio dupliciter: quia homines ista facientes: et delictorum sarcinam cumulant: et munus eterne salutis amittunt. Hoc est enim reatum congregare: et remedium deuitare. Ergo uos dilectissimi fratres hortor atque comoneo: ut si quis ex uobis conscius criminum suorum indignum se communionem ecclesiasticam putat: dignum se esse faciat. Dicitis: quomodo aliquis dignus se facere possit? Quomodo nisi ut errores pristinos relinquat et penitentiam petat: ut qui criminum suorum sorde pollutus est: ex hominibus satisfactione mundetur. Nec illud seruet ut in extremo uite sue tempore tunc penitentiam petat: quando iam agere non possit. Inutilis est enim dilectissimi ista persuasio. Parum est peccatorem penitere: nisi penitentiam pegerit. Ad emendanda enim crimina uox penitentis sola non sufficit: Nam in satisfactione ingentium peccatorum non uerba tantum sed opera queruntur. Datur quidem etiam in extremis penitentia: quia non potest denegari: sed auctores tamen esse non possumus qui sic petierit mereatur absolui. Quod enim agit penitentiam lapsus? Quod agit penitentiam in extremis uite finibus constitutus? Quod penitentiam agere possit: qui nulla iam pro se opera satisfactionis operari potest? Et ideo penitentia que ab infirmo petitur: infirma est. Penitentia que a moriente tantum petitur: timeo ne ipsa moriatur. Et ideo dilectissimi quicumque inuenire uult misericordiam dei: sanus agat penitentiam in hoc seculo: ut sanus esse ualeat in futuro.

id est confessio

Eodem die De penitentia: Sermo II

Ser. LVIII.

Ego uos fratres charissimi: ut si forte aliquis ex uobis ut se habet humana fragilitas calliditate diaboli superatus: et capitalibus criminibus inuolutus: secundum quod apostolus ait: templum dei in se uoluit

1. Cor. 9.

Sermo LVIII FERIA. V. POST DO. IN. L. SER. II

do destruxerit: de dei misericordia nō desper:
sed cito de malo iniquitatis suę cōsurgat: ne
cōsuetudine peccandi in ipsis se ruinis suis
sepeliat. Nō enī qui peccauerit: sed q̄ in pec
catis p̄seuerauerit: odibilis ⁊ abominabilis
deo erit. Nam vt de indulgentia diuina ne
mo diffidat: domin⁹ nos p̄ p̄phetā velut p̄
Ezech. 33. p̄issimus consolaf dicens: Nolo mortē pec
catoris: sed vt conuertat̄ et viuat. Et illud:
Ezech. 18. Impietas impij non nocebit ei: in quacūq̄
die conuersus fuerit ab impietate sua. Sed
ista tā magna misericordia tunc nobis pest:
si non tardamus cōuerti ad dominū: nec cri
mina criminib⁹ supaddim⁹. Deniq̄ etiaz in
ipsis vulneribus vel fracturis corporū: infir
mitates cognoscere possumus animarū. Si
enim alicui pes frangatur aut manus: cum
labore solet ad pristinū officiū reuocari. Si
vō secūdo ⁊ tertio ⁊ adhuc frequētius in eo
dem loco membra ipsa frangant̄: p̄dēt intelli
gere charitas vestra cum quātis doloribus
vulnera ipsa curanda sunt: ⁊ tamē post lon
gas ⁊ multas tribulatiōes vix erit anteq̄ ad
pristinū statū membra ipsa valeāt reuocari.
Similis ratio in animarū fracturis seu vul
nerib⁹ esse credenda ē. Si semel aliq̄s vel se
cūdo peccauerit: ⁊ sine aliqua dissimulatiōe
ad penitentię medicamēta cōfugerit: pristi
nam incolumitatē sine aliqua mora et forsi
tan sine aliqua seditate recipiet. Si vō pec
catis peccata cōperint addi: ⁊ animarū vul
nera magis tegendo vel defendendo putre
scere: q̄ cōfitendo ⁊ penitendo curari: timen
dum est ne in illo impleat̄ illud q̄ apl⁹ di
xit: An ignoras quia benignitas dei ad pe
nitentiā te adducit? Tu autē scdm duriciam
cordis tui ⁊ cor impenitēs thesaurizas tibi
irā in die irę ⁊ reuelationis iusti iudicij dei.
Sed forte cogitat aliquis tam graua se ad
misse peccata: vt iam dei misericordiā pro
mereri non possit. Absit hoc a sensibus oim
peccatorū. O homo quicūq̄ illā peccatorū
multitudinē attendis: cur ⁊ omnipotentia cę
lestis medici nō attendis? Num enī deus ve
lit misereri quia bonus est: ⁊ possit q̄ omni
potens est: ipse contra se diuinę pietatis ia
nuā claudit: qui deū sibi misereri aut nō vel
le aut non posse credit: eūq̄ aut bonum aut
olpotentē esse diffidit. Nemo ergo nec post
centū peccata: nec post mille crimina de mi
sericordia diuina desperet. Sic tñ nō despe
ret: vt sine vlla mora deū sibi repropitiari se

sinet: ne forte si cōsuetudinē peccandi fece
rit: etiam si velit de diaboli laqueis liberari
nō possit. Dauid enī qui ⁊ rex ⁊ p̄pheta di
uino munere fieri meruit: post tantā gratiā
ita p̄uentus est: vt nō solū adulteriū com
mitteret: sed etiaz homicidiū p̄petraret: nec
tñ se ad hoc reseruauit vt in senectute sua ad
penitentię medicamēta cōfugeret: s̄ statim
cilio p̄stratus: cōspersus cinere cū ingenti
rugitu ⁊ gemitu penitentiā agens: impleuit
illud q̄ ipse in psalmis dixerat: Lauabo p̄
singulas noctes lectū meū: lachrymis meis
stratū meū rigabo. Et iterū: Lincere sicut pa
nem manducabā: et potum meū cum fetu
miscebā. Et quia penitentiā agere mortife
ra securitate nō distulit: cito in se dei misera
tionē ita reuocauit: vt non solū regnum nō
amitteret: sed etiā sanctispirūs donū recipere
mereret. S; forte est aliquis qui dicat: Ego
in militia positus sum: vxorē habeo: et ideo
penitentiā agere quomodo possum? Quasi
nos quando penitentiā suademus hoc di
camus: vt vnusquisq̄ magis sibi capillos
studeat auferre: ⁊ nō peccata dimittere: ⁊ ve
stimenta potius euellat q̄ mores. Qui hac
dissimulatione decipere se magis q̄ excusa
re conatur: attēdat: q̄ regem dauid nec ho
nor regni: nec dignitas vestimenti ad peni
tentiam agendam potuit impedire. Achab
quoq̄ rex sacrilegus: de quo scriptura dicit:
q̄ nō fuerit alius talis q̄ uenundat⁹ sit vt fa
ceret malū contra dominū: posteaq̄ depa
uatus ab vxore Jezabel abominabilis deo
factus ē: interfecto ⁊ lapidato naboth ieza
belita: cum vineā eius vellet inuadere: casti
gatus a sancto helia: scissis vestibus cilio
indutus est: ⁊ inclinato capite penitentiam
egit. Pro qua re statim sermo dei ad heliam
factus est dicens: Nonne vidisti humiliatū
achab corā me? Quia inquit humiliat⁹ est mei
causa: nō inducā in diebus eius malū. Con
siderate fratres: quia ⁊ ipse quālibet sacrile
gus: nō reseruauit vt post lōga tēpora peni
tentia ageret: sed statim sacrificiū contriti ⁊
hūilitati cordis deo offerre nō distulit. Qui
vriq̄ si postea in illa hūilitate quā cōperat
perdurasset: nunq̄ ab illo dei misericordia
discessisset. Adanasses quoq̄ rex sicut in scri
pturis legimus: tam sacrilegus ⁊ impijssim⁹
fuit: sicut de illo scriptū est: vt totam hieru
salem omni iniquitate repleuerit: et tamen
post hęc in captiuitatē ductus ⁊ in carcerem

2. Reg. 11.
et. 12.

Ps. 6.

Ps. 101.

2. Reg. 11.

3. Reg. 21.

Abi. 8.

4. Reg. 21.

Ber. LIX FERIA sexta post do. In. L. Ber. I

Parall. 56. missus: cum grandi humilitate pgnitentiam
agens: ita gratiā dei obtinuit vt mereret in
dei amicos postmodū numerari. Meretrix
quoq; illa que pedes domini lachrymis la-
uit ⁊ capillis suis extersit: vbi celestē medicū
venisse cognouit: vltro se ingessit in domū
vbi rogata non fuerat: et que prius fronto-
sa erat ad perditionem: postea frontosior fa-
cta est ad salutē: et ideo audire meruit qd ei
oīa fuerint peccata dimissa. Nec ipsa se ad B
referuauit vt in fine vite sue pgnentiā age-
ret: sed dum adhuc peccare poterat: sic deo
inspirante voluit peccata deserere: vt illam
de adulterijs suis non necessitas subtrabe-
ret sed voluntas. Adultos adhuc in scriptu-
ris diuinis poteramus inuenire: qui post in-
finita crimina pgnentiaz agentes in se dei
misericordiā puocauerint: et non solum ad
priorem sed etiam ad meliorē statum redie-
rint. Sed quia longū est ire p singulos: isti
quattuor quos nominauimus satis abun-
deq; sufficient: vt agnoscamus qd domi-
noster qui et dauid post tam graue peccatū
indulsi: et achab sacrilego rege pepercit: et
manassen post innumerabilia peccata pgnitentiā
agentē inter amicos suos reputauit: et meretrici
que lachrymis pedes rigauerat ⁊ capillis suis
terserat totum indulsi. Qui em̄ istis tantis ac
talibus peccatorib⁹ veniā dedit: paratus est ⁊
nobis si in veritate conuertimur nō solū peccata
dimittere: sed etiā eternam beatitudinē dare.
Hec ergo cogitates fratres charissimi: quātum
possumus cū dei adiutorio laboremus: ne nobis
aliqua crimina vel capitalia peccata surrepant.
Si x̄o in hoc malo fuerit aliquis diabolica cal-
liditate pstratus: priusq; crimina ipa p con-
suetudinē conualescant: remediū sibi in die
necessitatis acquirat: ⁊ cum ingenti rugitu
et gemitu deū sibi recōciliari cōtendat. Nec
erubescat pgnentiā agere: qui non erubuit
pgnitenda cōmittere: sed cito i se bonis ope-
ribus cōtendat dei imaginē reparare: vt in
filios mereat agnosci a p̄e: ne ab illa eter-
na beatitudine excludat: ⁊ a cōiuiuo nuptiali
piectus: ligatis manibus ⁊ pedibus p̄iciatur
i tenebras exteriores: vbi ē fletus et stridor
dentū: sed magis medicamētis pgnentię
humilitatis vel cōpunctionis ad sanitatem
p̄istinam reuocatus: ⁊ bonozū operum
magaritis ornatus audire mereatur: Euge-
serue bone ⁊ fidelis: intra in gaudiū domini

tui: Amen.

Item in eadem feria Homelia de eo qd scriptum est in euangelio fm Mattheum: Cum oratis: nō eritis sicut hypocrite tristes ⁊c. que habetur libro. ij. de sermone dni in monte. ca. iij. et. v.

Item in eadem feria alia Homelia de eo qd scriptum est in euangelio fm Mattheum: Cum introisset iesus Capharnaū ⁊c. que habet inter sermones de Verbis domini. vi.

Feria sexta post dominicā i quinquagesima: de eo qd scriptum est in euangelio fm Mattheum: Audistis quia dictū est: Diliges primū tuū. ⁊c. Sermo

Sermo. LIX

Radum esse aliquē i phariseozū iu-
sticia q̄ ad legē pertinet: hinc intelli-
git: q̄ mlti homines eos etiā a quib⁹
diligunt oderunt: sicut luxuriosi filij paren-
tes cocitatores luxurię sue. Ascēdit q̄ aliquē
gradum qui proximum diligit: q̄uis adhuc
oderit inimicū: eius autē imperio qui venit
legem implere nō soluere: perficiet benivo-
lentiā ⁊ benignitatē cum eam vsq; ad inimi-
ci dilectionē pduxerit. Nā ille gradus q̄uis
nōnullis sit tā parvus: est tamē vt cū publi-
cans possit esse cōmunis. Nec qd in lege di-
ctum est: Oderis inimicū tuū: vox iubētis
iusto est accipiēda: sed p̄mittentis infirmo.
Sic autē diligēdus est inimicus: non inquā-
tū inimicus: sed inquātū homo est: vt ei hoc
velis puenire qd tibi: id est vt ad regnū cor-
rectus reuocatusq; pueniat. Proxim⁹ est au-
tem omnis homo. Omnes primi sum⁹ cō-
ditione terrene natiuitatis ⁊ mortalitatis: ⁊
etiā spe celestis hereditatis: quia nescimus
quis quid futurus sit: quoniam aut iudeus
aut hereticus: aut paganus: forte em̄ p mi-
sericordiā dei conuertet ad deū: ⁊ inter san-
ctos primū locū habere merebit. Qd in le-
ge dominus nō inimicos: sed inimicū p̄ci-
pit odiri: vt qui spiritales erant in lege solū
diabolū odio haberent: cuius odiū christus
non venit soluere: sed adimplere. Ego autē
dico vobis: Diligite inimicos vestros: bene-
facite illis qui oderunt vos. Multi p̄cepta

A

Matth. 5.

B

b

Matth. 22.

Matth. 25.

Sancti Augustini de tempore

dei: sua imbecillitate non sanctorū viribus: estimātes: putant esse impossibilia que p̄cepta sunt: et dicūt sufficere virtutib⁹ nō odisse inimicos: ceterū diligere plus p̄cepti q̄ hūana natura patiat. Scienduz est ergo christū nō impossibilia p̄cipere: s̄ p̄fecta que dauid fecit in saul et absalon. Stephan⁹ quoq; martyr p̄ inimicis se lapidantibus deprecatus ē: et paulus anathema esse cupit p̄ p̄secutoribus suis. Hęc autē iesus et docuit et fecit dicens: Pater ignosce illis. In reliquis operibus bonis interdū pōt aliquis qualēcūq; excusationē p̄tendere: habēda vō dilectiōe nullus se poterit excusare. Potest mihi aliquis dicere: non possum ieiunare: nunquid potest dicere: non possum amare? Potest dicere propter infirmitatem corporis mei non possum a vino et carnib⁹ abstinere: nūquid potest dicere: non possum diligere? Potest aliquis dicere: virginitatē nō possum seruare: pōt dicere nō posse res totas vendere et paupibus erogare? Nūquid pōt dicere: non possum diligere inimicos? Nō em̄ ibi aut pedes laborāt currendo: aut aures audiendo: aut man⁹ operando lassant: vt nos p̄ ipsam excusationē laborare conemur. Non nobis dicat: Ite ad orientē et querite charitatē: nauigate ad occidentē: et inueniet dilectionē. Intus in corde nro est: vbi redire iubemur dicēte p̄pheta: Redite p̄uaricatores ad cor. Nō em̄ in longinquis regionib⁹ inuenit qd a nobis petit. Et orate p̄ p̄sequētibus et calūnantibus vos. Quid aliud pro inimicis orandū ē: nisi hoc qd ait ap̄tus: Ut det illis de⁹ penitentiā et respiciat a diaboli laqueis a q̄ capti tenent. Sed hic merito mouet: quōd huic p̄cepto dñi nō sic aduersum: qd et in p̄phetis inueniunt multę imp̄cations aduersus inimicos: q̄ maledictiones putant: sicuti est illud: Fiat mensa eorū coram ipsis in laqueū: et cetera q̄ ibi dicunt: Et iohānes apostol⁹ ait: Qui scit fratrem suū peccare peccatū nō ad mortē: petat et dabit ei vita peccati nō ad mortem. Est peccatū ad mortē: nō p̄ illo dico vt roget quis. Vbi primo videndum: quia p̄phete p̄ imp̄cationē quid esset futurū cecinerūt: nō optātis voto sed spū p̄uidēt: qui maxie solent figura imp̄cantis futura p̄dicere: sicut figura p̄teriti t̄pis: ea q̄ ventura erant sepe cecinerūt. Deinde in apli verbis intelligendū esse quosdā fratres p̄ quib⁹ nō orare nobis p̄cipit: cū dñs etiā p̄secutoribus

nfis nos orare iubeat. Quę solui q̄stio non pōt: nisi fateamur esse aliqua peccata in fratribus inimicorum p̄secutione grauiora. Fratres autē christianos significari: multis diuinariū scripturarū documētis p̄bati pōt. Peccatū ergo fratris ad mortē puto esse: cū post agnitionē dei p̄ gratiā dñi nri iesu christi quisq; oppugnat fraternitatem: et aduersus ipsaz gratiā qua recōciliatus est deo: inuidentię facibus agitat. Peccatū autē nō ad mortē est: si quisq; non amorē ad fratrem alienauerit: sed officia fraternitati debita: p̄ infirmitatē aliquā animi nō exhibuerit. Quia propter et dñs in cruce ait: Pater ignosce illis: quia nesciūt quid faciūt. Nondū em̄ gra spū sancti p̄cipies facti: societatem sanctę fraternitatis inierant. Et beat⁹ stephan⁹ in actibus ap̄toꝝ orat pro eis a quib⁹ lapidat: quia nondū christo crediderāt: neq; aduersus illā cōmunē gratiā dimicabāt. Apostolus vō paulus p̄pterea credo non orat pro alexādꝛo: qz frat̄ erat et ad mortē: id est q̄ in fraternitatē inuidentiā oppugnādo peccauerat. Pro his autē qui nō obzuperāt amorē: sed timore subcubuerāt orat vt eis ignoscatur. Sic em̄ dixit: Alexander grati⁹ multa mala mihi ostēdit: reddet illi de⁹ fm̄ opa illius quę et tu deuita. Valde em̄ restitit sermonibus nostris: Deinde subiūgit p̄ quib⁹ orat ita dicēs: In p̄ma mea defensiōe nemo mihi affuit: sed om̄es me dereliquerūt: nō illis imputet. Et nota qd ap̄tus non ait reddat: s̄ reddet illi deus fm̄ opa eius: qd verbū p̄nūciantis est: nō imp̄cantis: sicut de illa hypocristi iudeoꝝ est dictū: cui euersionē imine re cernebat: Percutiet te de⁹ paries dealbate. Quęrit autē quōd huic p̄cepto quo nobis iubet: Orate pro p̄sequētibus et calūniātibus vos: illud nō est cōtrariū: qd in Apocalypsi legit: martyres orare desū vt vindicent. S; hoc quēpiam mouere nō oportet. Quis em̄ audeat affirmare cū illi sancti cādidati se vīdicare petiuerūt: vtrū cōtra ipsos homines an p̄tra regnū peccati petierint? Nā ipsa est sincera et plena iusticię et misericordię vindicta martyꝝ: vt euertat regnū peccati: quo regnāte tanta perpeffi sunt. Ad cui⁹ euersionem nititur ap̄tus dicens: Nō ergo regnet peccatū in vestro mortali corpore. Destruat autē et euertat peccati regnū: p̄tim correctiōe hoim vt caro spūi subijciat: p̄tim deprauatione p̄secutorū i peccato: vt ita ordinent

1. Regl. 24.

2. Regl. 18.

Act. 7.

Ro. 9.

Aug. 23.

Esa. 46.

Matt. 5.

2. Timoth. 2.

L.

Ps. 68.

1. Job. 5.

Luc. 23.

Act. 7.

2. Timoth. 4.

Act. 23.

D.

Matt. 5.

Apoc. 6.

Ro. 6.

Ber. LIX FERIA sexta post do. In. L. Ber. I

vt iustis cū christo regnātib⁹ molesti esse nō possint. Quis ē cōuincit sanctos: nō talem suā vindictā a dño esse dep̄catos? **Q** autē

Matth. 5. psequēter positū est: **U**t sitis filij patris vfi qui in cēlis est: ex illa regula intelligendū ē:

Job. 1. qua iohānes dicit: Dedit eis potestātē filios dei fieri. Unius em̄ naturaliter filij dei qui nescit om̄ino peccare nos potestate accepta efficiamur filij: inquātū ea quē ab illo p̄cipiuntur implemus. Unde ap̄lica disciplina ad optionē appellat: qua in c̄ternā hereditatem

Ro. 8. vocamur: vt coheredes christi esse possim⁹. Filij ergo efficiamur regeneratiōe spiritali vt adoptemur regnū i dei: nō tanq̄ alieni: sed tanq̄ ab illo facti et conditi. Itaq̄ nō ait facite ista qui estis filij: s̄ facite vt sitis filij patris vestri. Hos autē cū patimur inimicos b

Luc. 23. clamare debemus: Pater ignosce illis. **F**renetici em̄ sunt: a contrario spū possident: vt nos psequant: et maiorē psecutionē a diabo

Matth. 5. lo patiunt. Qui solem suū oriri facit sup bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos.

Galathie. 4. Scriptū est: **D**ies timētib⁹ vobis nomen dñi sol iusticię: vt etiā pluuiā accipias irrigationē doctrinę veritatis: q̄ et bonis et malis apparuit: bonis et malis euāgelizatus ē christus. Siue istū solē manū accipe non solum hoīm: sed etiā pecorū corpis oculis: platū: et istā pluuiā qua fructus gignunt q̄ ad refectiōnē corpis dati sunt: q̄ p̄babilius intelligi existimo: vt ille sol spiritalis nō oriatur nisi bonis et sanctis: q̄ hoc ipsū est q̄d plangūt iniq̄ in illo libro q̄ sapientia salomonis inscribit:

Sap. 5. Et sol nō ortus ē nobis: et illa spiritalis pluuiā nō irriget nisi bonos: q̄ malos significat

Esa. 5. vinea d̄ qua dictū est: **A**dā dabo nubib⁹ meis ne pluāt sup eam imb̄e. Si em̄ diligitis eos qui vos diligit: quā mercedē habebitis?

Matth. 5. Filios et parētes amat latro: amat et leo: amat et draco: amat et vrs: amat et lupi. Si em̄ amātes nō diligit⁹ filios v̄l parētes: peiores leonib⁹ v̄l supradict⁹ bestiis sumus. Si dō amātib⁹ vicē reddim⁹: adhuc nihil ab istis bestiis distare videmur. **N**ōne et publicani h̄ faciūt: **P**ublicani sūt q̄ sectant⁹ lucra et exigūt vetigalia p̄ negatiōes et fraudes et furta scelerat⁹ et piuria. **E**t si salutauer⁹ fr̄es

Abi. 5. v̄fos tñ quid ampli⁹ facitis? **N**ōne et ethnici hoc faciūt? **E**thnici ex gr̄eco in latinū inptant⁹ gētiles. **E**thnos em̄ gr̄ece gens dicit⁹. **S**i ḡ inq̄t etiā pctōres publicani ethnici erga dilectores suos natura duce nozūt esse bñf.

ci: quātomagis vos quib⁹ vt gradus p̄fessionis eximior: ita cura necesse est sit veritatil vberior: latiori sinu dilectiōis amplecti debetis et nō amātes? **N**ā diligere inimicos deus p̄cipit. **E**t petulātes hūanarū mentū mor⁹ publice charitatis frāgit affectu: nō solū irā ab vltiōe depellēs: sed etiā i amorē mitigās iniurios: q̄ gentiū ē amātes amare: et cōmune est diligere diligētes. **P**lus diligēdi sunt inimici q̄ amici. **Q**ui em̄ inimici sunt corpi aduersant⁹ et aīe p̄parant c̄terna p̄mia: q̄ qui carnalia n̄ra et terrena rapiūt: c̄lestia nobis et spiritalia cōgregant. **N**ōne magis diligēdus ē q̄ odiēd⁹: q̄ nobis dat c̄ternas opes? **A**mici dō carnis n̄re nobis suauia suadere cōteudunt q̄ aīe n̄re p̄parant c̄terna mortē.

Estote ḡ vos p̄fecti sicut et p̄f vester c̄lestis p̄fectus est. **Q**uis autē hęc facit: nisi plene p̄fecteq̄ misericors? **Q**uo vno cōsilio miseria deuifat: opitulāte illo qui ait: **M**isericordiā magis volo q̄ sacrificiū. **P**erfectio nāq̄ misericordię q̄ pluirū aīe laborātī cōsult: vltra dilectiōz inimicorū porrigi nō p̄t. **I**ōq̄ sic cōcludit: **E**stote vos p̄fecti: sicut et p̄f vester p̄fectus est. **I**ta tñ vt de⁹ intelligat p̄fectus tanq̄ deus: et aīa p̄fecta tanq̄ aīa. **A**ttē

Matth. 6. dite ne iusticiā vestrā faciatis corā homib⁹ vt videam⁹ ab eis: alioq̄ mercedē nō habebitis apud patrē vestrū q̄ in cēlis est. **L**auete inq̄ iusticiā vestrā facere corā homib⁹: id est hoc aīo iuste viuere et ibi cōstituere bonū vestrū vt vos videāt homines. **A**liq̄ mercedē nō habebit⁹ apud patrē v̄f̄m q̄ in cēlis ē: nō si ab homib⁹ videam⁹: sed si p̄pterea iuste viuatis vt ab homib⁹ videam⁹. **N**ā et ap̄lus dicit: **S**i adhuc homib⁹ placere christi seru⁹

Sal. 1. nō essem: cū alio loco dicat: **S**icut et ego oib⁹ p̄ oīa placeo. **O**mnē curā rerū p̄sentū amouet et artēros tñ esse in spe futuri iubet: neq̄ sectari vel hoīm fauorē ostētatione bonitatil vel iactantiā religiōis ofonis publice copia sed intra cōscientiā fidei fructū boni opis cōtinēdū: q̄ hūana laudis cōlectatio eā tantū quā ab homib⁹ expectat mercedē sit receptura. **I**usticia nō aliud ē q̄ nō peccare: nō peccare autē legis p̄cepta fuare. **P**receptoz autē obseruatio duplici genere continet⁹: vt nihil eoz quē p̄hibent facias: et oīa q̄ iubent implere cōtendas. **H**oc est em̄ q̄d psalmista dicit: **R**ecede a malo et fac bonū. **S**i a malo recelleris: et nō feceris bonū: trāsgressor es legis: quē nō tñ in maloz actuū abomlatiōe:

Ps. 35. **R**ecede a malo et fac bonū. **S**i a malo recelleris: et nō feceris bonū: trāsgressor es legis: quē nō tñ in maloz actuū abomlatiōe:

Sancti Augustini de tempore

sed in honorū pfectione complet. Neq; hoc solum tibi scipif vt vestitū suis nō spoliis indumentis: sed vt spoliatos operias tuis.

Matt. 6. **S**um ergo facis elemosynā: noli tuba canere ante te: sicut hypocrite faciūt in synagogis et vicis vt honorificent ab homibus. Hypocrita greco sermone sator: interpretat: qui dū intus malus sit: bonū se palā ostēdit. Hypocrita fallū: crissin dō iudiciū sonat. Romē autē hypocrite translātū est a specie eorū q̄ spectaculis tecta facie incedunt: distinguentes vultū ceruleo niueoq; colore et ceteri pigmentis: habētes simulacra oris: linthea gipsata et vario colore distincta: nōnunq; colla et manus creta pungētes: vt ad psonę colorē peruenirent: et ipm dū in ludis agerent fallerēt modo in specie viri: modo in forma femię et reliq; p̄stigijs. Quę species argumēti trāslata est in his qui falso incedūt vultu: et simulant qd nō sūt. Sed hypocritarū maculā nō habere: aut paucorū aut nulloy est. Nā quicūq; vult se videri: qd nō est: hypocrita est. Qui tuba canit faciens elemosynā: hypocrita est. Qui i synagogis et i platearū angulis orat vt videat ab homib: hypocrita ē. Qui ieiunans demolit facie: vt ventris inanitate demōstret i vultu: et hic hypocrita est. Ex quib; omib; intelligit hypocritas esse: q̄ faciūt qdlibet vt ab homib; glorificent. Adhibi videt et ille hypocrita eē q̄ dicit fratri suo: Dimitte vt tollā festucā de oculo tuo pp̄ gl̄iā hoc facere: vt ipse eē iust; videat. Unde ei a

Matt. 7. dñs dicit: Hypocrita eijce pus trabē de oculo tuo. Nō itaq; virt;: s; causa virtutis apud deū mercedē habet. Et si a recta semita paululū deuiaueris: nō interest vtrū ad dextraz yadas an ad sinistra: cū verū iter nō amiseris. Signāter aut dicit: Receperūt mercedē suā: hoc est nō dei sed suā. Laudati em sunt ab homib;: quoy causa exercuere virtutes.

Matt. 6. **T**e autem faciete elemosynā nesciat sinistra tua quid faciat dextra. In dextra intelligit amor dei: in sinistra vanitas vel cupiditas mūdi. Si p̄ bñana laude dederis elemosynā: totū est sinistra. Si dō p̄ remissione peccatorū: totū dextra facit. Quid ē g; Nesciat sinistra qd faciat dextra: nisi qd facit dei amor nō corrupat inanitas vel cupiditas mundit; Nā si hoc aliquis fm litteram impleri posse credit quid faciet? Si em manus dextra doliuerit: nūquid d sinistra elemosynā dare nō debet? In supioribus: Lauete inqt ne iusti-

ciam vestrā faciatis corā hominib;: vbi iusticiam generaliter nominauit: deinde particulari exequit. Est etenim pars aliqua iusticie opus quod p elemosynā fit: et ideo cōnectit dicēdo: Lū ergo facis elemosynā: noli tuba canere ante te. Ad hoc respicit qd sup̄ ait: Lauete facere iusticiā vestram corā homib; vt scz videami ab eis. Qd aut sequit: Amē dico vobis: perceperūt mercedē suā: ad illd respicit qd supra posuit: Alioquin mercedē non habebitis apud patrē vestrū qui in celis est. Deinde sequit: Te autem faciete elemosynā. Lū dicit: Te aut: quid aliud dicit: q̄ nō quō illi? Quid ergo mihi iubet. Te igit inqt faciente elemosynā: nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. Ergo illi sic faciūt vt sciat sinistra eorū quid faciat dextra. Quod igit in illis culpātū est: hoc tu facere vetaris. In eis autē hoc culpātū est qd ita faciūt vt laudes hominū querāt. Quapropter nihil cōsequētius sinistra videt significare q̄ ipsā delectationē laudis. Dextra aut significat intentionē implēdi p̄cepta diuina. Nesciat g; sinistra quid faciat dextra: id est nō se misceat cōsciētie tuę laudis humane appetitio: cū in elemosynā faciēda diuinū p̄ceptū cōtendis implere: vt sit elemosynā tua i abscofo. Quid est in abscofo: nisi in ipsa bona cōsciētia que oculis hūanis demōstrari nō pōt nec verbis aperiri? Multi foras faciūt elemosynā: et intus nō faciūt: qui vel ambitiose vel alicuius temporalis rei grā misericordes volūt videri. Et pater tuus q̄ videt in abscofo reddet tibi. Rectissime dno et verissime. Si em p̄missū ab eo expectas q̄ p̄sciētie inspector est: sufficiat tibi ad p̄merendū deū ipsa p̄sciētia. Et cū oratis nō eritis sicut hypocrite: qui amāt in synagogis et in angulis platearū stantes orare: vt videant ab hoib;: Neq; hic ab hominibus videri nefas est: sed ideo hęc agere vt videaris et fruct; in eis expectet placendi homib;. Plateę p̄petuę ac latiores ciuitatū vsq; sunt iuxta p̄prietatē lingue grece a latitudine noiāte. Platon em latū dicit. Amen dico vobis p̄ceperūt mercedē suā. Et b ostēdit dñs id se p̄hibere vt ea merces apetat q̄ gaudent stulti cū laudant ab homibus. Tu aut cū orabis: intra i cubiculū: et clauso ostio ora patrē in abscofo. Cubiculū qd noiāt nō occultā domū ostēdit: sed cordis nfi secretū. Hinc psalmista dicit: Quę dicitis in cordib; vestris: et in cubilibus vsis cōpūgimini. Et

Matt. 6.

P. 4.

Sermo LX Feria sexta post do. in. L. Ser. II

Matth. 6. claudētes ostia: orate inq̄t ad patrē vestrū i abscondito. Parsū est intrare in cubicula si ostiū pateat importunis: p̄ q̄d ostiū ea q̄ foris sunt improbe se lmergūt et interiora nra aperiūt. Foris aut̄ dicim⁹ esse oīa t̄palia et visibilia: q̄ p̄ ostiū: id est carnalē sensū in cogitationē nras penetrant: et turbe vanoꝝ fantasmātū orātib⁹ obstrepūt. Laudēdū est q̄ ostiū: id est carnali sensui resistendū: vt oratio spiritalis dirigat̄ ad patrē q̄ fit in intimo cordis vbi orat̄ p̄ in abscondito. Qui vult orationē suā volare ad deū: faciat illi duas alas: id est elemosynā et ieiuniū et ascēdat celeriter et exaudiet̄. Et p̄ tuus q̄ videt̄ i abscondito reddet tibi: Et h̄ tali clausula t̄minādū fuit. Nō em̄ monet nūc vt orem⁹ sed quō orem⁹: neq̄ vt supius vt elemosynā faciam⁹: s̄ quo aio faciam⁹: qm̄ de corde mūdādo p̄cipit q̄d nō mūdāt nisi simplex intentio: in eternā vitam solo et puro amore sapiētē.

In eadē feria: de eo q̄d scriptū est in euāgelio s̄m Matthēu: Nesciat sinistra tua q̄d faciat dextera tua etc.

Ser. LX. Sermo II

Angelica lectio fratres charissimi que nobis modo recitata est: videt̄ mibi q̄ s̄m litterā non possit intelligi: et ideo deo auxiliante requiramus qualiter ad eius spiritalē sensum peruenire possimus. Sic em̄ ait dñs: Attendite ne iusticiā vestrā faciatis corā hominib⁹: vt videamini ab eis. Et iterū: Num facis elemosynā nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: vt sit elemosyna tua in abscondito. Quomō hoc s̄m lram accipere possum⁹: cū ipse dñs iterū dicat: Sic luceat lux vr̄a corā hominib⁹ vt videant vr̄a bona opa: et glorificent patrē v̄m q̄ in celis est: Quō hic dicit: Nesciat sinistra tua q̄d faciat dextera tua: cū alibi dicat: Sic luceat lux vr̄a corā hominib⁹ vt videant opa vestra bona: Diligēter attendite fr̄es: et intellectū diuine scripturę hūiliter et sapiēter requirite. Nō em̄ sibi ipse dñs in euāgelica lectione cōtrari⁹ esse pōt. Nā q̄ elemosynā et occulte fieri ipse dixit et publice ipse admonuit vt sibi p̄cepta ei nō videant̄ esse cōtraria: intel lectū sobriū q̄rit. Qui em̄ ideo facit elemosynā vt ab hominib⁹ se laudari desideret: etiā si occulte fecerit: publice facit: q̄ laudē ab hominibus querit. Qui v̄o elemosynā p̄ solo amore dei facit: vt ad opus bonū illū reliqui

imitent̄: et non ipse sed dñs collaudet: etiā si publice faciat elemosynā abscondite facti: q̄ elemosyna illa nō hoc q̄d videt̄: sed q̄d non videt̄ desiderat: nec ab hominib⁹ laudē s̄ mercedē a deo oprat accipe. Hoc etiā et de ieiunio debem⁹ accipere. Cū em̄ ipse dñs dicat: Unge caput tuū et faciē tuā laua ne videaris ieiunās hominib⁹: Ergo cōtra christi p̄cepta facim⁹ q̄ publice ieiuniū indicimus: et vidēte toto p̄lo parit̄ cū ipso ieiunam⁹: Et i hoc sensu oportet intelligi vt nemo p̄ laude hūana s̄ p̄ pctōꝝ indulgētia v̄l p̄ misericordia diuina ieiunet: et vnusq̄sq̄ interroget cōscientiā suā: et si p̄ solo deo facit elemosynā securus et publice faciat: vt quicūq̄ viderint imitent̄. Nā et illud q̄d dicit dñs: Nesciat sinistra tua q̄d faciat dextera tua: ad h̄ q̄d supra diximus p̄tinere cogit̄. In dextera em̄ intelligitur amor dei: in sinistra vanitas vel cupiditas mūdi. Si p̄ laude hūana dederis elemosynā: totū sinistra facit: dextera oīno nihil facit. Si v̄o p̄ remissione pctōꝝ et amore vitę eterne elemosynā dederis: totū dextera facit. Quid est q̄: Nesciat sinistra tua q̄d faciat dextera tua: nisi q̄d facit amor dei: nō corrūpat aut perdat vanitas vel cupiditas mūdi: Nā si h̄ aliq̄s s̄m litterā impleri posse credit: q̄d faciet si ei man⁹ dextera voluerit? Nūquid de sinistra elemosynā dare nō pōt? Aut si vult captiuū redimē: quomō aut sacculū soluere aut arcā aperire poterit: si sinistra manū dextere suę non iunxerit? Aut si peregrinū optat excipere et s̄m p̄ceptum dñi sanctorū pedes abluere: non video quō hoc nesciēte sinistra manu possit impleri. Ad h̄ p̄tinet etiā illud q̄d dixit: Cū oratis nolite i angulis platearū orare: sed intra inq̄t i cubiculū tuū: et clauso ostio ora patrē tuū in abscondito. Ecce ipsi bene agnoscitis: q̄ nō hoc semp̄ s̄m litterā poterit adimpleri. Nā et nos ipsi et totus populus nō solum in cubiculis nostris oramus: sed etiā publice ad ecclesiā cōuenimus: et simul cū omni populo genua flectimus. Et nūquid hęc facientes p̄ceptis christi cōtrarij sumus: qui dixit: vt in cubiculis clauso ostio orare debeamus? Nō ita est. Unde etiā et iste sensus superiori sentētię cōueniens est. Qualiter ergo hoc intelligi debeat attende. Si quādo oras deum et hoc ab illo petis q̄d videtur: publice et aperto ostio oras: quia hoc a deo vis accipere q̄d videt̄. Si v̄o pro indulgentia peccatorū et pro vita

Sancti Augustini de tempore

eterna volueris supplicare: etiā si publice ora-
ueris clauso ostio oras: qz nō petis qd vides
2. Cor. 4. sed qd non vides. Quę em̄ vident tēporalia
sunt: quę aut nō vident eterna sunt. Si tem-
poralia queris: sicut iā dixi publice: et aperto
ostio oras: si eterna queris: secreta est oratio
tua: qz non q̄ vident: sed q̄ nō vident optas
accipere. Qui q̄ illa q̄ nō vident in veritate
querit: et illa q̄ vident deo remunerate p-
Matth. 6. cipiet: qz nō mēt̄ qui dicit: Querite primū
regnū dei et iusticiā eius: et hec oīa adiicient̄
vobis. Nec hoc sic dicim⁹ fr̄es vt p reb⁹ tē-
poralib⁹ deū nō orem⁹: id est p sanitate cor-
porū: aut p pace tempoz: aut p abundantia
fructuū. Debem⁹ et ista a deo petere: s̄ secū-
do et tertio loco: vt pmas ptes in omni intē-
tione nre oratiōis amor aīę et desiderū vitę
eternę obtineat. Orem⁹ q̄ pro corpore: sed sine
vlla cōparatiōe ampli⁹ p anima supplicem⁹.
Et ideo charissimi quoties vobis ista euan-
gelica lectio legit: ordine quo supra suggesti-
mus intellectū ei⁹ debetis accipere: vt siue i
elemosynis siue in ieiunijs seu in orationib⁹
siue in dextera vel in sinistra hoc seruare stu-
deam⁹: vt quicqd agim⁹ nō p vanitate vel
cupiditate seculi: sed p amore eternę beati-
tudinis faciam⁹. Qd ipse p̄stare dignet̄ qui
cū patre et sp̄santo viuūt et regnat.

Sermo LXI Eodem die Sermo III

B Lio et credo charitatē vestrā sapient̄
intelligere: nō esse sine causa q̄ vos
de vera et pfecta charitate tā frequē-
ter admono. Hoc em̄ iō facio: qz ad omniū
peccatoꝝ vulnera nullū medicamentū tā sa-
lubre et tā efficacē esse cognosco. Ad dī et hoc
qd cū tā magnū sit verę et pfectę charitatis
remediū: null⁹ tñ inuenit̄ qui eā cū dei adiu-
torio nō possit habere. In reliquis operib⁹
bonis interdum potest aliquis qualēcunq̄
excusationē p̄tendere: in habēda dō dilecti-
one nullus se poterit excusare. Potest mihi
dicere aliq̄s: nō possū ieiunare: nūquid pōt
dicere: nō possū amare? Pōt dicere p̄t̄ infir-
mitatē corporis mei nō possum a vino vel a
carnib⁹ abstinere: nūquid potest dicere: non
possum diligere? Potest quisq̄ dicere se vir-
ginitatē nō posse seruare: Pōt dicē nō posse
res totas vendere ac paupibus erogare: nū-
quid pōt dicere: nō possū inimicos meos di-
ligere: et eis qui in me peccauerūt indulgere?
Nemo se circūueniat fratres charissimi: q̄a

deus neminem fallit. Cum enim multa sint
quę ppter fragilitatez humanā corporaliter
implere non possumus: charitatem tamē in
corde nostro deo inspirante si in veritate vo-
luerimus sine aliqua dubitatiōe habere po-
terimus. Multa em̄ sunt quę de horreo: ca-
nabo vel cellario aliquotiens proferre non
possumus: de thesauro dō cordis nimis se-
dum et turpe est si aliquā excusationē p̄ten-
dere videmur. Nō em̄ ibi aut pedes laborāt
currendo: aut oculi videndo: aures audien-
do: aut manus operando lassantur: vt nos
p ipsam fatigationē excusare conemur. Nō
nobis dicit: Ite ad orientem et querite chari-
tatem: nauigate ad occidentem et inuenietis
dilectionem: Intus in corde nostro est vnde
nos iracundia excludere solet: et redire iube-
mur: dicente ppheta: Redite p̄uaricatores
ad cor. Non em̄ sicut iam dixi: in longinq̄s
regionibus inuenit̄: qd a nobis domin⁹ pe-
tit: intus ad cor nostrū nos mittit. In nobis
enim ponit quod requirit: vbi tota charitas
pfecto in animi bonitate vel voluntate cō-
sistit: de qua volūtate angeli pastoribus cla-
mauerūt: Pax in terra hominibus bone vo-
lūtatis: Et ideo qz nlla nobis ante tribunal
christi excusatio poterit esse: cuz dei adiuto-
rio totis viribus laborem⁹ vt in animis no-
stris plus p̄ualeat bonitas q̄ malicia: plus
patientia q̄ iracūdia: plus benignitas q̄ in-
uidia: plus humilitas q̄ superbia. Et vt to-
tum breui sermone concludaz: sic totum cor
nostrum obtineat charitatis dulcedo: vt in
nobis locum habere nō possit odij amaritu-
do. Sed dicit aliquis: nulla ratione possum
inimicos meos diligere. In omnibus scri-
pturis deus tibi dicit: quia potes. Tu econ-
trario respondes: nō posse. Considera nunc
vtrum tibi an deo debeat credi. Et ideo q̄a
veritas mētiri nō potest: iam vanas excusa-
tiones suas relinquat humana fragilitas:
quia nec impossibile aliquid potuit impera-
re: quia iustus est. Nec damnaturus est ho-
minē pro eo qd non potuit vitare qui pius
est: Quid tergiversamur in cassum? Nemo
em̄ quātum possumus melius nouit q̄ qui
nobis ipsū posse donauit. Tot viri: tot mu-
lieres: clerici: pueri: tantę et tā delicatę puel-
lē flāmas et ignes et bestias equanimiter per-
tulerunt: et nos stultoꝝ hominū cōiuria dici-
mus tolerare nō posse: q̄ nob̄ maloꝝu homi-
neq̄q̄ inferūt: si possum⁹ etiā vsq̄ ad mortē

Eia. 45.

Zuc. 1.

B